

รายงานวิจัย

ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

ในเขตกรุงเทพมหานคร

(Causal Factors of Saving Behavior of

Undergraduate Students in Bangkok)

โดย

นางสาวหทัยรัตน์ มาประณีต

ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โครงการวิจัยไม่กำหนดทิศทาง ประจำปี ๒๕๔๙

๒๒ ๒๕๕๒

๕๓๔๕๘๖๙

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

Abstract

ประกาศคุณูปการ

สารบัญตาราง

สารบัญรูปภาพ

บทที่ 1	บทนำ	1
	ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
	ระเบียบวิธีวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	สมมติฐานการวิจัย	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความรู้เกี่ยวกับการออม	8
	ความหมายของการออม	8
	ระบบการออมของประเทศไทย	9
	รูปแบบการออม	11
	จุดประสงค์การออม	14
	พฤติกรรมการออม	19
	แนวคิดการออมทางเศรษฐศาสตร์	22
	ทฤษฎีรายได้สมบูรณ์	22
	ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต	23
	ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการออม	25
	ทฤษฎีเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออม	32
	ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร	32
	ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม	36

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม	40
	การมุ่งอนาคต	41
	การควบคุมตน	42
	ความมีระเบียบวินัย	43
	ความมีสันโดษ	45
	เจตคติต่อการประหยัดกับพฤติกรรมการออม	47
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	52
	ขอบเขตของการวิจัย	52
	สมมติฐานการวิจัย	54
	กลุ่มตัวอย่าง	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
	วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	66
	คำสำคัญ	66
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
	ลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	68
	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	79
	การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ	
	ปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์	
	และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	79
	การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	จิตลักษณะตามสถานการณ์ กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	83
	การทดสอบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออม	84
	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test	
	จำแนกตามตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปร ..	
ตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์	94
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ	99
ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมโดยใช้ปัจจัยตามสถานการณ์	
ตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์	99
ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นโดยตัวแปรตามสถานการณ์	
จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์	101
บทที่ 5 การสรุปและอภิปรายผล	104
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน	104
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 1	104
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 2	105
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 3	106
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 4	107
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 5	108
ข้อดีของงานวิจัย	108
ข้อจำกัดของงานวิจัย	109
ข้อเสนอแนะ	110
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติส่งเสริมการออมของนิสิตนักศึกษา	110
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	111
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	119
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	120
หนังสือแจ้งผลพิจารณาโครงการวิจัย	137
ประวัตินักวิจัย	138

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ร้อยละการยอมรับบุคคลต่อรายได้	5
2	ร้อยละของจุดประสงค์ของการออมในปีพ.ศ. 2536 และ 2541	17
3	ร้อยละของจุดประสงค์ในการออมของครัวเรือนในประเทศออสเตรเลีย	
	จำแนกตามอายุและจำนวนบุตรในครัวเรือนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 -1999	18
~~4~~	จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	69
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	80
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	80
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง	85
8	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามชีวิตสังคม	
	และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	88
9	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์	
	จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง	95
10	ผลการทำนายพฤติกรรมการออมโดยตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบรวม	100
11	ผลการทำนายพฤติกรรมการออมโดยตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ	
	และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้น	101

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
1 โครงสร้างระบบการออมของประเทศไทย	9
2 การบริโภคและการออมในวัฏจักรชีวิตตามแนวคิดของ Modigliani, Ando, & ..... Brumberg	24
3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม	40
4 การวิเคราะห์สถานะของพฤติกรรมการออมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม	53
5 ร้อยละของการทำน่วยพฤติกรรมออมโดยปัจจัยตามสถานการณ์ ..... จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์	102

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัจจัยเชิงเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปของแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ 4 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 538 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาหญิงจำนวน 357 คน และนิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน

ปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่นำมาศึกษาครั้งนี้ มี 4 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยชีวสังคมและภูมิหลังที่มีต่อพฤติกรรมการออม ได้แก่ ~~เพศ~~ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดา การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม (2) ปัจจัยตามสถานการณ์ ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม (3) ปัจจัยจิตลักษณะ ประกอบด้วย การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความมีระเบียบวินัย และ ความมีสันโดษ และ (4) ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติต่อการประหยัด

ผลการศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ มีดังนี้

1. ปัจจัยทางชีวสังคมและภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการออมสูง ได้แก่ นิสิตนักศึกษาชาย นิสิตนักศึกษาที่ทำงานพิเศษ นิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกร และนิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา
2. ปัจจัยตามสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 26 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน
3. ปัจจัยจิตลักษณะสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 45 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ ความมีระเบียบวินัย และการมุ่งอนาคต แต่การมุ่งอนาคตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในทางลบ
4. เมื่อรวมปัจจัยตามสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์เข้าด้วยกัน สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 55 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม ความมีระเบียบวินัย และเจตคติต่อการประหยัด แต่เจตคติต่อการประหยัด มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในทางลบ

Abstract

This research aims at examining causal factors of saving behavior of undergraduate students in Bangkok. The research uses questionnaires distributed to female and male undergraduate students in four public and four private universities. The total of the sample group is 538 undergraduate students consisting of 357 female and 181 male undergraduate students.

In this research, there are four major causal factors of saving behavior of undergraduate students, including (1) demographic background—sex, monthly income of parents, parents' occupation, monthly allowance received from parents, part-time job, monthly expense, and student loan borrowing, (2) four situational factors—a role model of parents, a role model of friends, a role model of teachers, and receiving saving information, (3) four psychological traits—future-orientation, self-control, self-discipline, and moderation, and (4) one psychological state—attitude towards saving.

There are four important research findings, as follows:

1. Students, who are male, have part time jobs, have fathers doing farms, and have fathers finish elementary school level, have higher saving behavior.
2. The respective situational factors—receiving saving information, the role model of parents, and the role model of friends—can predict saving behavior of undergraduate students for 26%.
3. The respective psychological traits—moderation, self-discipline, and future-orientation—can predict saving behavior of undergraduate students for 45%. Only future-orientation has a negative impact on saving behavior.
4. When combined the situational factors, the psychological traits, and the psychological state together, these casual factors—moderation, receiving saving information, self-discipline, and attitude towards saving—can predict saving behavior of undergraduate students for 55%. Only attitude towards saving has a negative impact on saving behavior.

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก งบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเภทโครงการวิจัยไม่กำหนดทิศทาง ประจำปี 2549 และสามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย เริ่มต้นจาก ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยนี้ นิสิตนักศึกษาทั้ง 8 มหาวิทยาลัย ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (3) วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (5) มหาวิทยาลัยสยาม (6) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (7) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และ (8) มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมถึงคณาจารย์ผู้ประสานงานจาก 8 มหาวิทยาลัยดังกล่าว ที่ให้ความกรุณาเก็บข้อมูลจากนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมา ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยนี้ และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณแม่ คุณพ่อ ที่เป็นกำลังใจตลอดมา และขอบคุณน้องสาวที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในเรื่องเทคนิคด้านคอมพิวเตอร์

หทัยรัตน์ มาประณีต

ตุลาคม 2550

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมของหน่วยงานภาครัฐเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบ 10 ปีหลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อปลูกฝังนิสัยการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัดและรักการออมในทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา กลุ่มสตรีและแม่บ้าน กลุ่มวัยทำงาน และประชาชนทั่วไป และเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการออมให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดและการออมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามการออมระดับบุคคลยังอยู่ในระดับต่ำและมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ

จากตารางที่ 1 แสดงร้อยละการออมบุคคลต่อรายได้ตั้งแต่ปีพ.ศ.2542 ถึง 2546 พบว่าขณะที่รายได้บุคคลมีปริมาณสูงขึ้นตลอด การออมระดับบุคคลกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างมากจากร้อยละ 13.39 ในปีพ.ศ.2543 เหลือร้อยละ 5.48 ในปีพ.ศ.2545 แม้จะปรับตัวขึ้นเล็กน้อยในปีพ.ศ.2546 เป็นร้อยละ 6.30 หากแต่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548)

ตาราง 1 ร้อยละการออมบุคคลต่อรายได้

(ล้านบาท)

	2542	2543	2544	2545	2546
รายได้บุคคล	3,056,486	3,159,391	3,243,632	3,347,327	3,654,457
การออมบุคคล	409,316	347,474	252,912	183,342	229,571
ร้อยละ	13.392	10.998	7.797	5.477	6.297
ออมสุทธิ	693,794	819,735	791,548	875,358	1,037,880
GDP	4,637,079	4,922,731	5,133,502	5,446,043	5,930,362
ร้อยละ	14.962	16.652	15.419	16.073	17.501

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2548. (อ้างอิงจาก *National Income of Thailand 2003*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

แนวโน้มอัตราการออมของบุคคลที่ลดลงอาจมีผลมาจากอิทธิพลของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การแต่งกายตามสมัย การซื้อสินค้าแบรนด์เนม (Brand Name) ราคาแพง การทานอาหารขยะ (Junk Food) การใช้โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่เสมอ เป็นต้น กลุ่มคนที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งเหล่านี้มากที่สุด คือ กลุ่มนิสิตนักศึกษา เพราะเป็นวัยแห่งการค้นหา ชอบลองและเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ และต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เงินตามอารมณ์เพื่อให้ได้สิ่งเหล่านั้นมา โดยไม่คำนึงถึงการประหยัด การออม และการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ผลการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อสินค้าแบรนด์เนมในเขตกรุงเทพมหานครของสำนักวิจัยเอแบคโพลพบว่า นิสิตนักศึกษาลงเฝ้าและติดใจสินค้าแบรนด์เนมทั้งของไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา นิสิตนักศึกษานหญิงและชายร้อยละ 52.2 นิยมซื้อโทรศัพท์มือถือมากที่สุด เฉลี่ยราคาแพงที่สุดที่ซื้อ คือ 10,931 บาท ตามด้วยการซื้อเสื้อนํ้าร้อยละ 33.5 เฉลี่ยราคา 1,677 บาท ซื้อรองเท้าร้อยละ 31.8 เฉลี่ยราคา 1,938 บาท ตามด้วยกระเป๋าตังค์ เฉลี่ยราคา 2,375 บาท เครื่องสำอาง เฉลี่ยราคา 1,695 บาท กระเป๋าดู เฉลี่ยราคา 4,530 บาท และเครื่องประดับ เฉลี่ยราคา 4,652 บาท ตามลำดับ (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. 2548: 71)

ค่านิยมบริโภคนิยมอย่างไม่ฉลาดและวัตถุนิยมเกินวัยและฐานะของนิสิตนักศึกษาส่งผลให้การออมกลายเป็นเรื่องไร้สาระหรือไม่จำเป็น เนื่องจากนิสิตนักศึกษามักได้รับค่าใช้จ่ายให้เป็นรายเดือนจากบิดามารดาเพื่อสอนให้รู้จักการบริหารการเงินของตนเอง ทำให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาเหล่านี้มีอิสระในการใช้จ่ายเงินของตน จึงสามารถซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและบริการตามที่ตนต้องการได้ ทำให้ไม่เหลือเก็บออม เพราะถ้าหากเงินหมดเมื่อไร ก็สามารถขอเงินจากบิดามารดาได้เมื่อนั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงว่า "ความเป็นอยู่ที่ถูกต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง" (วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. 2542)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา และปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการออม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับกรอบประเด็นการวิจัยที่สำคัญในการสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ โดยเน้นการเสริมสร้างคนให้รู้คุณค่าของความขยันอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์และมีวินัย ตามแผนการพัฒนาสังคมเชิงรุกในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 2549) เนื่องจากว่าการออมเป็นการ

พัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมอารมณ์และวางแผนการใช้เงิน และพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยชีวสังคมและภูมิลักษณ์ของนิสิตนักศึกษาต่อพฤติกรรมการออม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาหาตัวแปรอิสระทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และ (2) กลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนใน 2 รายวิชา จำนวน 3 กลุ่มผู้เรียนได้แก่ นิสิตจากคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 98 คน แบ่งเป็นนิสิตหญิง 72 คน และนิสิตชาย 26 คน โดยกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง ปีที่ 7 มีอายุเฉลี่ยประมาณ 20 ปี โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่นิสิต เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดก่อนที่จะนำไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

เนื่องด้วยผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงจำนวนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified Quota Random Sampling) ซึ่งคำนวณจากตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท ได้แก่ 1) จำนวนมหาวิทยาลัย 8 มหาวิทยาลัย 2) จำนวนนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยละ 100 คน และ 3) เพศของนิสิตนักศึกษา แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาชาย 50 คน และนิสิตนักศึกษานหญิงจำนวน 50 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 800 คน

จากการประสานงานขอเก็บข้อมูลของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ 4 แห่ง ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 95 คน (2) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 56 คน (3) วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 95 ชุด และ (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 98 ชุด ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่ง ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 55 ชุด (2) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 73 ชุด (3) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 24 ชุด และ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 42 ชุด รวมมหาวิทยาลัยทั้ง 8 แห่ง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 538 ชุด จาก 800 ชุด คิดเป็นร้อยละ 67.25 แยกเป็นนิสิตนักศึกษานหญิงจำนวน 357 คน และ นิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยทำการสอบถามจากกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 99 คน และได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดต่างๆ ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 11 แบบวัด ซึ่งมาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังบางประการ (2) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา (3) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อน (4) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ (5) แบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม (6) แบบวัดการมุ่งอนาคต (7) แบบวัดการควบคุมตนเอง (8) แบบวัดความมีระเบียบวินัย (9) แบบวัดความมีสันโดษ (10) แบบวัดเจตคติต่อการประหยัด และ (11) แบบวัดพฤติกรรมการออม (ดูจากภาคผนวก ก.)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

3.2 ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตตามสถานการณ์ ต่อพฤติกรรมการออมใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r Correlation)

3.3 ทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระหลักและตัวแปรอิสระรองจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ t-Test และมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-Test (ANOVA) ต่อพฤติกรรมกรรมการออม

3.4 ทดสอบหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมกรรมการออมใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอย พหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression Analyses) โดยใช้เกณฑ์ ความแตกต่างของการทำนายที่ร้อยละ 5

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งเป็นรูปแบบทฤษฎี สำหรับการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมหลากหลายด้านของมนุษย์ นักจิตวิทยาสังคม คือ Magnusson และ Endler (งามตา วินิตานนท์ 2549: 8; อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977. *Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactionism Psychology*. pp. 18-21) เพื่อศึกษาสถานะของพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา โดยกำหนดตัวแปรอิสระหลักแบ่งออกเป็น 3 สาย ได้แก่ (1) ตัวแปรด้านสถานการณ์ (2) ตัวแปรด้านจิตลักษณะ และ (3) ตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระหลัก เป็นตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุตามธรรมชาติของตัวแปรตาม ที่ศึกษา ประกอบด้วย

1) ตัวแปรด้านสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

2) ตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความสำเร็จในชีวิต และความสำเร็จในอาชีพ

3) ตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการประหยัด

1.2 ตัวแปรอิสระรอง ได้แก่ ตัวแปรด้านชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการออม เป็นการวัดจากพฤติกรรมการวางแผนใช้จ่ายเงิน การคำนึงถึงความจำเป็นในการเลือกสิ่งของ และการมีเงินเก็บออม

สมมติฐานงานวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน

2. นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

3. นิสิตนักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคตสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

4. นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัดสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

5. ปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้มากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง อย่างน้อยร้อยละ 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
2. ได้ทราบถึงปัจจัยชีวสังคมและภูมิหลังต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
3. ได้แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
4. ได้แนวทางในการปรับเปลี่ยนสำนึกและพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนิสิตนักศึกษาให้เหมาะสมกับวัยและฐานะของตนเอง และสภาพการณ์ปัจจุบัน
5. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างตัวแบบการทดลองพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดแก่นิสิตนักศึกษาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ค่านิยมการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคเพื่อความพอเพียงในการดำรงชีวิต กลายเป็นการบริโภคเกินความจำเป็น เกิดการขวนขวายอยากได้อยากมีในสิ่งอำนวยความสะดวก และบ่งบอกถึงความร่ำรวย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ที่อัปเดตทันสมัย รถยนต์รุ่นใหม่ เสื้อผ้าและเครื่องประดับราคาแพง ภัตตาคารหรู จากผลการวิจัยในโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และงานวิจัยของนิสิตปริญญาตรีในวิชาการศึกษากับสังคม คณะครู-ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2546 ซึ่งว่า ปัจจุบันร้อยละ 60 ของวัยรุ่นเติบโตมาท่ามกลางการใช้ชีวิตตามห้างสรรพสินค้า ดูภาพยนตร์ มีโทรศัพท์มือถือ นิยมอาหารฟาสต์ฟู้ด และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพูดคุยและเล่นเกมออนไลน์เป็นประจำ ซึ่งโดยเฉลี่ยจะไปเดินห้างสรรพสินค้าประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และวัยรุ่นทั้งหญิงและชายจะซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องสำอางบำรุงผิวประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์เช่นกัน (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2548: 70)

ภายใต้ค่านิยมการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมในทุกวันนี้เอง จึงไม่น่าแปลกใจที่นิสิตนักศึกษาจะนำเงินไปซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือย ที่มียี่ห้อดัง ราคาแพง ดำรงชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะเสียประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจัดสรรเงินค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเสื้อผ้า ของนิสิตนักศึกษาได้ ถ้านิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดจะมีค่าเช่าที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมขึ้น การมีค่าใช้จ่ายที่สูงจะสร้างความลำบากให้แก่บิดามารดาเพราะว่ารายได้ส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษามาจากรายได้ของบิดามารดานั่นเอง ดังนั้น นิสิตนักศึกษาควรตระหนักถึงความเหน็ดเหนื่อยของบิดามารดาและความพอเพียงในการดำรงชีวิต โดยเริ่มจากการออมเงินอย่างน้อย 10% ของรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาในแต่ละเดือน (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2549ก: ออนไลน์) จะแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของบิดามารดา มีเงินใช้ในยามฉุกเฉิน และสร้างรากฐานสู่ความมั่นคงทางการเงินของตนเองในอนาคตได้

จากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการออม

1. ความหมายของการออม

2. ระบบการออมของประเทศไทย

3. รูปแบบการออมเงิน

4. จุดประสงค์ของการออม

5. พฤติกรรมการออม

แนวคิดการออมทางเศรษฐศาสตร์

1. ทฤษฎีรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Theory)

2. ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption)

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการออม

ทฤษฎีเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออม

1. ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร

2. ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

3. ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม

4. เจตคติต่อการประหยัด

ความรู้เกี่ยวกับการออม

ความหมายของการออม

ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ความหมายของการออมเป็นการออมเงิน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริงและการบริโภคของบุคคลหรือครัวเรือนอย่างมาก ด้วยสาเหตุที่ว่าหลังจากบุคคลหรือครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้ว เมื่อนำไปหักภาษีออก รายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่บุคคลหรือครัวเรือนสามารถนำไปใช้จ่ายได้จริง โดยอาจแบ่งส่วนหนึ่งเพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บออมไว้เป็นเงินสะสม สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ค่าใช้จ่าย และปริมาณการออมได้ดังนี้ (สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. 2549)

$$Y = C + S$$

Y คือ รายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง

C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

S คือ ปริมาณการออม

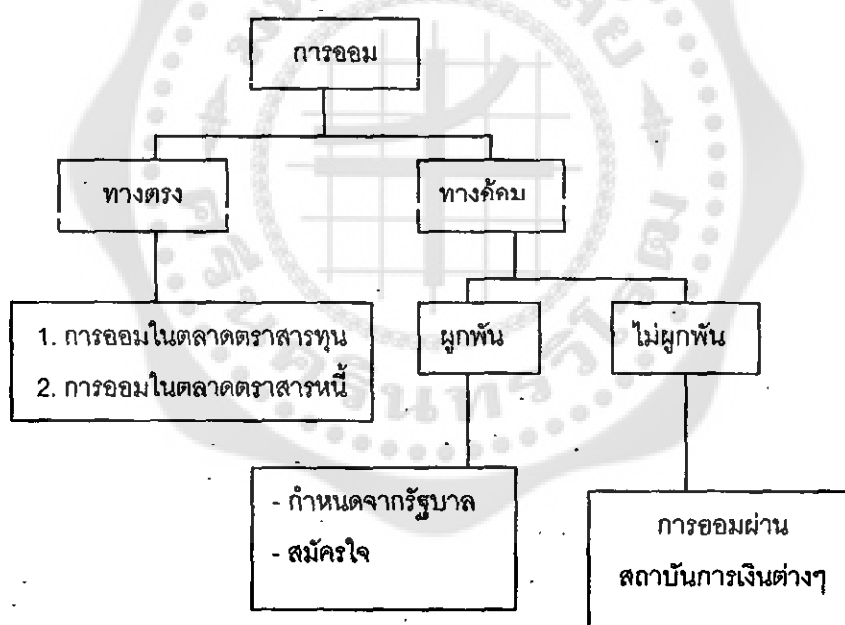
การออมกล่าวอย่างง่าย ๆ เป็นการเก็บสะสมเงินที่ละเล็กละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่มักจะเก็บในรูปของเงินสดไว้กับตนเอง หรือฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบัน

การเงินต่างๆ โดยได้รับดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราต่ำ แต่ความเสี่ยงต่ำเนื่องจากรัฐบาลค้ำประกันเงินฝากทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเต็มจำนวน (กองทุนรวม AIMC. 2548) ซึ่งคล้ายกับค่านิยามในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1344) ได้ให้ความหมายของการออมว่าเป็นการเก็บหอมรอมริบ เช่น ออมทรัพย์ ออมสิน

ดังนั้น การออม คือ การสะสมเงินโดยยังไม่นำมาใช้ และเป็นการรักษาเงินไว้ เช่น ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต สถาบันการเงิน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผลตอบแทนที่ได้รับ คือ ดอกเบี้ย หรือเก็บเงินไว้กับตนเอง

ระบบการออมของประเทศไทย

ระบบการออมสามารถแบ่งโครงสร้างตามรูปแบบการเคลื่อนย้ายเงินทุนในระบบเศรษฐกิจได้ ดังรูปภาพที่ 1 ที่แสดงโครงสร้างระบบการออมของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่าระบบการออมของประเทศไทยมีโครงสร้าง (สำนักนโยบายการออมและการลงทุน และสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจ และการคลัง. ม.ป.ป.: 2-3) ดังนี้

รูปภาพ 1 โครงสร้างระบบการออมของประเทศไทย

1.1 การออมทางตรง คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยผู้ที่มีเงินออมมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ทำการออมผ่านเครื่องมือการออมรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ใหม่ รวมทั้งการออมในระบบสหกรณ์ ที่เสนอโดยผู้

ที่มีความต้องการใช้เงินทุน หรือผู้ที่มีความต้องการลงทุน ได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้า หรือตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงินแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ที่มีเงินออมจะทราบว่าผู้ที่มีความต้องการเงินทุนได้เอาเงินทุนไปทำการลงทุนในรูปแบบใด

1.2 การออมทางอ้อม คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออมทำการออมผ่านเครื่องมือการออมประเภทต่างๆ ที่เสนอโดยตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่สถาบันการเงินซึ่งได้ออกเครื่องมือเหล่านี้ออกมาเพื่อทำการระดมเงินออกจากหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ หลังจาก que ตัวกลางทางการเงินได้ทำการระดมเงินออมมาแล้ว ตัวกลางทางการเงินจะได้นำเอาเงินออมเหล่านั้นมาให้ผู้ที่มีความต้องการเงินทุนกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนในโครงการลงทุนของตนเองต่อไป ดังนั้น ผู้ที่ออมทางอ้อมจะไม่สามารถทราบได้ว่าเงินออมของตนถูกกู้ยืมไปโดยผู้ใดและนำไปใช้ในการลงทุนแบบใด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเครื่องมือการระดมเงินออมในระบบการเงินมีหลากหลาย สามารถจัดกลุ่มประเภทของการออมทางอ้อมได้อีกตามเงื่อนไขของสัญญาการออมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมได้ ดังนี้

1) การออมแบบไม่ผูกพัน คือ การออมที่ระยะเวลาของสัญญาผูกพันระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินหรือสถาบันการเงินต่างๆ นั้นไม่ยาวนาน ผู้ออมสามารถเรียกคืนเงินออมที่ฝากไว้กับตัวกลางทางการเงินมาใช้เมื่อใดก็ได้ที่มีการทวงถามเกิดขึ้น การออมประเภทนี้เป็นการพักอำนาจการใช้จ่ายของตน และสร้างความปลอดภัยจากการถือเงินสดติดตัว

2) การออมแบบผูกพัน คือ การออมที่สัญญาผูกพันระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินมีความยาวนาน ผู้ออมไม่สามารถเรียกคืนเงินออมของตนได้จนกว่าที่จะครบกำหนดสัญญา หรือจะต้องเสียเงินค่าปรับในการยกเลิกสัญญาการออมนั้น ส่วนใหญ่ผู้ออมจะทำการออมประเภทนี้เพื่อเก็บสะสมเงินทุนเอาไว้ใช้ในอนาคตข้างหน้าในช่วงที่ไม่สามารถสร้างรายได้ในปัจจุบัน การออมประเภทนี้ในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก. การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกำหนดจากรัฐบาล โดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เกิดการออมเพื่อการชราภาพขั้นพื้นฐานสำหรับแรงงานในภาคต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรูปแบบของการออมจะแตกต่างกันตามประเภทของแรงงาน ได้แก่ ระบบกองทุนประกันสังคมซึ่งเป็นระบบการออมในรูปแบบของสวัสดิการที่รัฐบาลจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงานในภาคเอกชนโดยรัฐบาลทำการบริหารและกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำที่ผู้ประกันตน (ผู้ออม) ในระบบจะได้รับส่วนเครื่องมือการออมเพื่อการเกษียณอายุที่รัฐบาลกำหนดให้กับข้าราชการ คือ การออมในระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งมีลักษณะเป็นกองทุนแบบกำหนดเงินสมทบ (Defined Contribution)

ข. การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นแบบสมัครใจ คือ การออมที่เกิดผู้ออมสามารถเลือกทำการออมในเครื่องมือการออมแบบผูกพันที่มีนอกเหนือจากระบบในข้อ ก. เพื่อให้ได้เกิดปริมาณเงินออมสำหรับเกษียณอายุของตนเพิ่มขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าปริมาณเงินออมจะมีเพียงพอ การออมแบบนี้สามารถเป็นไปทั้งการออมที่เป็นการออมด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียว เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ [Retirement Mutual Fund: RMF] และการประกันชีวิตและเป็นการออมที่เกิดจากการออมทั้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ [Provident Fund])

รูปแบบของการออม

รูปแบบการออมเงินมีหลายรูปแบบ เช่น การฝากเงินในธนาคาร การฝากเงินกับบริษัทประกันชีวิต การซื้อทองคำแท่งและรูปพรรณ แต่วิธีฝากเงินในธนาคารเป็นวิธีที่รู้จักกันแพร่หลายและได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะเป็นวิธีการออมเงินที่มีความมั่นคงและปลอดภัยสูง ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 3 แบบ (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2549ข: ออนไลน์) ได้แก่

1. แบบบัญชีออมทรัพย์ เป็นรูปแบบการฝากเงินที่ง่ายและคุ้นเคยกันดี โดยผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ข้อดีของการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์ คือ ง่ายต่อการฝากและถอนเงิน และข้อจำกัดของการฝากเงินรูปแบบนี้ คือ อัตราดอกเบี้ยต่ำ และรายได้จากดอกเบี้ยจะนำไปคิดภาษีด้วย

2. แบบบัญชีประจำ เป็นการฝากเงินจำนวนเท่าไรก็ได้ แต่ยังไม่สามารถถอนเงินจากธนาคารได้ จนกว่าครบกำหนดระยะเวลา เช่น 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน หรือ 1 ปี รูปแบบนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้เงินก่อนในช่วงระยะเวลานั้นๆ และดอกเบี้ยจะสูงกว่าการฝากแบบบัญชีออมทรัพย์ แต่มีเงื่อนไขสำคัญว่าห้ามถอนเงินออกก่อนกำหนด จะทำให้ผู้ฝากไม่ได้รับดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้

3. แบบบัญชีออมทรัพย์พิเศษ เป็นรูปแบบการฝากเงินที่ผสมผสานกันระหว่างการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์และแบบบัญชีประจำ โดยมีเงื่อนไขพิเศษเพิ่มจากการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์แบบทั่วไป คือ ผู้ฝากต้องฝากเงินอย่างน้อย 1,000 บาทขึ้นไป และทำการฝากเงินแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 1,000 บาทในทุกๆ เดือน จนกว่าจะครบกำหนด อาจเป็น 2 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี ทั้งนี้แต่ละธนาคารจะกำหนดเงื่อนไขพิเศษเพิ่มเติมแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ผู้ฝากไม่สามารถถอนเงินออกมาระหว่างการฝาก แต่จะสามารถถอนเงินพร้อมดอกเบี้ยได้เมื่อฝากเงินครบตามกำหนดเท่านั้น รูปแบบนี้เหมาะสมสำหรับผู้ที่ยังมีเงินไม่มากนัก และยังไม่ได้วางแผนการใช้เงินอย่างชัดเจน เพราะบัญชีเงินแบบนี้จะสามารถถอนได้เดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น

รูปแบบการฝากเงินกับธนาคาร มีด้วยกันอยู่ 3 รูปแบบ คือ แบบบัญชีออมทรัพย์ แบบบัญชีประจำ และแบบบัญชีออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีเงื่อนไขการฝากและอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน การฝากเงินกับธนาคารเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและไร้ความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ประสงค์ แพทยวินัย. ม.ป.ป.: 13-14; อ้างอิงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ) เกี่ยวกับรูปแบบการออมเงินภาคครัวเรือนพบว่า ในปี พ.ศ. 2541 สัดส่วนการออมเงินอยู่ในรูปของการฝากเงินในธนาคารถึงร้อยละ 64.1 รองลงมาได้แก่ การฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร หรือเครดิตยูเนียน การซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต การฝากเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และการซื้อหุ้น ตามลำดับ

นอกจากนี้ กมลทิพย์ แซ่หลี่ (2545: 46-48) ได้จำแนกรูปแบบการออมออกเป็น 5 แบบตามขนาดของเงิน ระยะเวลาและความเสี่ยง ดังนี้

1) เงินฝาก เป็นการฝากเงินในสถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ โดยผู้ออมจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ซึ่งมีความเสี่ยงในการสูญเสียเงินต่ำ

2) ตราสารทางการเงินต่างๆ ได้แก่

2.1) ตราสารทุน คือ หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งผู้ถือตราสารทุนจะได้รับผลตอบแทนรูปเงินปันผล จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานกิจการของธุรกิจนั้น

2.2) ตราสารหนี้ คือ ตราสารที่ออกมาโดยรัฐบาลและเอกชน เพื่อให้กู้ยืมเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้ถือตราสารมีสภาพเป็นเจ้าหนี้ของกิจการ ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยและมีการจ่ายเงินต้นคืนแน่นอน

2.3) พันธบัตร อยู่ในรูปของพันธบัตรรัฐบาลและพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยที่กำหนดอัตราที่ตายตัว จะได้รับคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดระยะเวลา และยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกู้ยืมได้

2.4) สลากออมสิน ที่มีอัตราดอกเบี้ยไม่สูงมาก แต่จะได้รับผลตอบแทนจากการถูกรางวัลตลอดช่วงเวลาที่ถือครองอยู่ และยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกู้ยืมได้เมื่อครบกำหนดการไถ่ถอน ผู้ซื้อสลากออมสินจะได้รับเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ย

2.5) ตัวสัญญาใช้เงิน คล้ายกับการฝากเงินในสถาบันการเงิน แต่ผู้ออกตัวเป็นบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยจะระดมเงินฝากจากประชาชน และระบุอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์และวันครบกำหนดไถ่ถอน

2.6) หุ้นกู้ คือ ตราสารทางการเงินที่บริษัทและสถาบันการเงินต่างๆ ออกมาเพื่อกู้ยืมในระยะยาว มากกว่า 1 ปี ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยตามอัตรา ตามระยะเวลาที่กำหนด และตามฐานะของบริษัทและสถาบันการเงินที่ออกหุ้นกู้

2.7) กองทุนรวม เป็นการระดมทุนจากการขายหน่วยลงทุนให้นักลงทุนรายย่อย และนำทุนที่ได้ไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ ตั๋วเงิน พันธบัตร เป็นต้น กองทุนรวมแบบปิดจะกำหนดอายุของกองทุนและจำนวนหน่วยลงทุน รวมทั้งไม่รับได้ถอนคืนหน่วยลงทุนก่อนสิ้นสุดอายุของกองทุนรวม กองทุนรวมแบบเปิดจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับกองทุนแบบปิด

3) กรรมธรรม์ประกันชีวิต นับเป็นการออมเงินระยะยาว มีทั้งแบบปันผลและไม่ปันผล ผู้ทำประกันจะได้รับความคุ้มครองตามสัญญา สามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ เมื่อหมดอายุประกันจะได้รับเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

4) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เฉพาะข้าราชการที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น โดยหักเงินจากเงินเดือนเป็นรายเดือนสะสม เมื่อเกษียณอายุราชการ ผลตอบแทนที่ได้รับจะเป็นเงินบำเหน็จบำนาญ และสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้

5) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นการออมเงินของพนักงานรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชน โดยรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชนที่เป็นนายจ้างจะออกเงินสมทบสะสมให้ส่วนหนึ่ง และพนักงานออมเงินจากเงินเดือนของตนอีกส่วนหนึ่ง เงินที่ถูกหักออกในแต่ละเดือนรวมกันแล้วสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ พนักงานจะได้รับเงินออมทั้งหมดเมื่อลาออกจากงาน

งานวิจัยหลายเรื่อง (ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์, 2545; ชารินี จัตราไชยสิทธิกุล, 2543) ได้ศึกษารูปแบบการออมเงิน ซึ่งผลสรุปของงานวิจัยเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันว่าบุคคลส่วนใหญ่นิยมออมเงินกับสถาบันทางการเงินมากที่สุด เช่น ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ ดังเช่น ชารินี จัตราไชยสิทธิกุล (2543: 53-54) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 434 ครัวเรือน พบว่า การออมเงินที่เป็นที่นิยมมากที่สุดของครัวเรือนในเขตเมืองตามลำดับ ได้แก่ (1) ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ (2) ซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต (3) ฝากเงินกับธนาคารออมสิน (4) ถือเงินสดในมือ และ (5) เงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนครัวเรือนในเขตชนบทนิยมออมเงินกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ฝากเงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ถือเงินสดในมือ และฝากเงินกับธนาคารออมสิน ตามลำดับ

งานวิจัยของธิดารัตน์ สงวนศักดิ์ (2545: 126) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคเหนือ และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 240

คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกออมเงินในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ออมเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์และธนาคารพาณิชย์ ซื้อสลากออมสินหรือสลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต ซื้อพันธบัตรรัฐบาลหรือหุ้นของบริษัทต่างๆ รวมถึงออมในรูปแบบอื่นๆ เช่น ซื้อทองรูปพรรณ ที่ดิน และเก็บไว้กับตัวเอง

กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า วิธีที่นักศึกษานิยมเก็บเงินมากที่สุดคือฝากธนาคาร รองลงมาได้แก่ ใช้จ่ายอย่างประหยัด วางแผนการใช้เงิน ใช้ในสิ่งที่จำเป็น และหยอดออมสิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน

การที่แต่ละบุคคลจะเลือกรูปแบบการออมเงินแบบไหนขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบุคคลนั้นๆว่าจะเลือกการออมเงินแบบความเสี่ยงต่ำ ไม่จำกัดจำนวนและระยะเวลา หรือจะเลือกออมเงินที่กำหนดระยะเวลาการไถ่ถอนแต่ให้ดอกเบี้ยสูงกว่า หรือจะเลือกออมในรูปของทรัพย์สิน เช่น ซื้อทองคำแท่ง หรือ ทองรูปพรรณ แต่ก่อนที่บุคคลจะเลือกว่าจะออมในรูปแบบใด จำต้องมีจุดประสงค์ของการออมว่าออมเงินไปเพื่อจุดประสงค์อะไร

จุดประสงค์ของการออม

สภาพสังคมไทยค่อยๆ เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม จากการร่วมกันผลิต แบ่งปันให้กันและกัน มาเป็นการผลิตที่หวังกำไรเป็นผลตอบแทน แ่งแย่งทรัพยากรและแข่งขันกัน ส่งผลให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมาเป็นการพึ่งตนเองมากขึ้น การออมจึงเป็นพฤติกรรมที่สร้างหลักประกันที่มั่นคงสำหรับชีวิตของตนเอง รวมถึงครอบครัวในอนาคต แสดงถึงการมองการณ์ไกลและการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาจุดประสงค์ของการออม ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์ (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546: 6-8; อ้างอิงจากวิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์. 2531. การเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. หน้า 33-35) ได้ระบุถึงจุดประสงค์ของการออมไว้ดังนี้

- 1) เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินหรือกะทันหัน เช่น ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย
- 2) เพื่อไว้ใช้จ่ายสำหรับการศึกษา อาจเป็นการศึกษาเพื่อตนเองหรือบุตรหลาน บุคคลที่มีการวางแผนชีวิตที่ดีจะต้องเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนให้สูงขึ้น เพื่ออนาคตที่ดีของตนเองและบุตรหลาน

3) เพื่อซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดการประกอบอาชีพที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ

4) เพื่อไว้ซื้อที่อยู่อาศัย ซึ่งถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ บุคคลที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองจึงต้องเก็บออมไว้เพื่อจุดหมายนี้

5) เพื่อใช้จ่ายในยามชรา นับเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญในการออมของบุคคลทั่วไป

6) เพื่อไว้ใช้ในการซื้อทรัพย์สินถาวร เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน รถยนต์ ของตกแต่งบ้าน ทรัพย์สินเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกในการครองชีพและบ่งบอกถึงฐานะด้วย

7) เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกันบางอย่าง เช่น การประกันชีวิต ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น ถ้าหากบุคคลประสบภัยพิบัติโดยไม่คาดฝัน หลักประกันดังกล่าวสามารถบรรเทาความเดือดร้อนได้ ดังนั้นการประกันในรูปแบบของการส่งเบี้ยประกันเพื่อให้ได้หลักประกันบางอย่างจึงเกิดขึ้นเสมอ

8) เพื่อหาผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากการออม เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนลด เป็นต้น ผู้ที่มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่งที่สามารถทำการออมเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ได้

9) เพื่อเป็นเงินทุนในการจัดตั้งหรือขยายงานธุรกิจ

10) เพื่อใช้จ่ายในการซื้อเครื่องประดับของผู้ที่มีรสนิยมในการประดับเครื่องแต่งกาย เช่น สร้อยทอง สร้อยเงิน แหวน กำไล เป็นต้น

11) เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมด้านสังคม เช่น การให้ของขวัญวันเกิด การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น มักเกิดขึ้นอยู่เสมอและไม่ได้คาดการณ์มาก่อน บุคคลที่มีการวางแผนการเงินที่ดีมักจะกันเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในกรณีนี้เสมอ

12) เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลานในอนาคต

13) เพื่อไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ออมเพื่อจัดพิธีหมั้นและสมรส เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อทำบุญ เป็นต้น

ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์ (2545: 126) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคเหนือ และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 240 คน พบว่าจุดประสงค์การออมของพนักงานดังกล่าว มีดังนี้

1) เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชราหรือเจ็บป่วย

2) เพื่อการศึกษาของตนเองหรือบุตรหลาน

3) เพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว

4) เพื่อดอกเบี้ยและเงินปันผล

- 5) เพื่อซื้อสินทรัพย์ เช่น บ้าน รถยนต์
- 6) เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน
- 7) เพื่อการยอมรับในสังคม

นพพร เรืองสกุล (2547: 17) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการออม ได้แก่

- 1) สร้างหลักประกันให้กับชีวิตของตนในระหว่างที่ยังทำงานอยู่
- 2) สร้างอนาคตที่มั่นคงทางด้านการเงินให้กับครอบครัว
- 3) เพื่อให้มีเงินใช้ในวัยชรา ไม่เป็นการระดมทุนด้านการเงินต่อลูกหลานและสังคม
- 4) เหลือเป็นมรดกให้ลูกหลานและสังคม

ปณต พรหมณัมพันธุ์ (2547: 29-30) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 130 คน พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของสถานีตำรวจ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เฉพาะที่มีการออมเงินจำนวน 98 คน มีจุดประสงค์ของการออมเงิน ดังนี้

- 1) เพื่อผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ย
- 2) เพื่อการศึกษาของตนเองและบุคคลในครอบครัว
- 3) เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยและยามชรา
- 4) เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

จากการสำรวจเกี่ยวกับจุดประสงค์ในการออมเงินของแต่ละบุคคลในปีพ.ศ.2536 และพ.ศ. 2541ของธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถสรุปเป้าหมายของการออมดังในตาราง 2 ที่แสดงร้อยละของวัตถุประสงค์ของการออมในปีพ.ศ. 2536 และ 2541 พบว่า 3 อันดับแรกที่สำคัญที่สุดในวัตถุประสงค์ของการออม ทั้ง 2 ปี ได้แก่ (1) เพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยและในวัยชรา (2) เพื่อการศึกษา และ (3) เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ

แฮริส ลอนเดส และเวบสเตอร์ (Harris, Loundes, & Webster. 2002: 209) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออมในครัวเรือนของประเทศออสเตรเลีย จำนวน 17,585 ครัวเรือน พบว่า จุดประสงค์ของการออมของครัวเรือน ได้แก่

- 1) เพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด
- 2) เพื่อซื้อทรัพย์สิน เช่น รถยนต์
- 3) เพื่อซื้อหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัย
- 4) เพื่อชำระหนี้สิน
- 5) เพื่อใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณ

- 6) เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น ตกงาน
- 7) เพื่อการศึกษาบุตร
- 8) เพื่อเป็นมรดกตกทอด

ตาราง 2 ร้อยละของจุดประสงค์ของการออมในปีพ.ศ. 2536 และ 2541

จุดประสงค์ของการออม	2536	2541
1. เก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา	29.4	42.5
2. เพื่อการศึกษา	21.3	16.5
3. เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ	17.9	15.8
4. ต้องการดอกเบี้ย	7.7	13.4
5. เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้เงิน	2.5	5.1
6. ซื้อทรัพย์สินอื่นๆ	6.1	3.4
7. เพื่อกิจกรรมทางศาสนา/ประเพณี	3.0	0.8
8. อื่นๆ	12.1	2.8
รวม	100	100.0

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2541. ตาราง 7 วัตถุประสงค์ของการออม. หน้า 18.

เมื่อจำแนกตามอายุและจำนวนบุตรในครัวเรือนพบว่า จุดประสงค์ของการออมมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังตาราง 3 ที่แสดงร้อยละของเหตุผลในการออมของครัวเรือนของประเทศออสเตรเลีย ในกลุ่มที่อายุน้อยที่สุด (18-24 ปี) มีจุดประสงค์ของการออม คือ เพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด เพื่อซื้อทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ และเพื่อซื้อหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัย ส่วนกลุ่มตัวอย่างในวัยทำงานระยะเริ่มต้น (อายุ 25-44 ปี) ให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุดมาเป็นอันดับหนึ่ง การซื้อหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยเป็นอันดับสอง และการใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น ตกงาน รวมถึงการศึกษาบุตรมาเป็นอันดับสาม สำหรับวัยทำงานระยะปลาย (อายุ 45-64 ปี) ตั้งเป้าหมายการออมเพื่อใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณสำคัญที่สุด รองลงมาคือ เพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด และเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น ตกงาน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ถือว่ากลุ่มที่เกษียณแล้วเหตุผลสำคัญที่สุดของการออม คือ เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น ตกงาน รองลงมา คือ เพื่อใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณสำคัญที่สุด และเพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด

ตาราง 3 ร้อยละของจุดประสงค์ในการออมของครัวเรือนประเทศออสเตรเลีย
จำแนกตามอายุและจำนวนบุตรในครัวเรือนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994-1999

จุดประสงค์ \ อายุ	18-24 ปี	25-44 ปี	45-64 ปี	65 ขึ้นไป	ไม่มีบุตร	มีบุตร
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)	1,467	8,337	5,442	2,439	10,552	7,138
1. เพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด	37	32	30	22	32	29
2. เพื่อซื้อทรัพย์สิน เช่น รถยนต์	34	19	12	5	15	20
3. เพื่อซื้อหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัย	29	31	13	5	20	25
4. เพื่อชำระหนี้สิน	27	28	15	5	17	28
5. เพื่อใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณ	26	31	50	26	35	33
6. เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น ตกงาน	25	29	29	28	28	29
7. เพื่อการศึกษาบุตร	18	29	13	4	7	40
8. เพื่อเป็นมรดกตกทอด	6	7	7	8	6	13
9. อื่นๆ	10	7	6	9	8	7
10. ไม่ทราบ	0	0	0	2	1	0
11. ไม่มีการออม	4	9	12	24	12	11

ที่มา: Harris, Loundes, & Webster. (2002: 209, อ้างอิงจาก ING-Melbourne Institute (1994-1999). *Household Savings Report*, unpublished data). Table 2 Main Reasons for Saving by Age and Children Category (% of households stating each reason, 1994-1999).

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 เหตุผล

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรและไม่มีบุตร เหตุผลของการออมมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบุตรในครัวเรือนให้ความสำคัญกับการออมเพื่อใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุด และเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน

เช่น ตกงาน ตามลำดับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรในครัวเรือนตั้งเป้าหมายการออมเพื่อการศึกษา บุตรเป็นอันดับแรก การมีเงินออมใช้ในยามชราหรือหลังเกษียณเป็นอันดับสอง และการท่องเที่ยวในวันหยุด รวมถึงการใช้ในยามฉุกเฉิน เป็นอันดับสาม โดยสรุป เงินออมถือเป็นหลักประกันของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ทุนในการประกอบอาชีพ หลักประกันในการกู้เงิน ทุนในการขยายธุรกิจ ทางด้านสังคม เช่น ทุนการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมทางศาสนาและประเพณี มรดกสำหรับลูกหลาน และทางด้านสุขภาพ เช่น ค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินหรือกะทันหัน เช่น ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย ค่าใช้จ่ายยามชรา ไม่มีงานทำ

ชาวินี จันทรไชยสิทธิกุล (2543: 56-57) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 434 ครัวเรือน พบว่าครัวเรือนในเขตเมืองและชนบทมีจุดประสงค์การออม ดังนี้

- 1) เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา
- 2) เพื่อการศึกษาของตนเองหรือผู้อยู่ในอุปการะ
- 3) เพื่อป้องกันการสูญหาย เช่น ถูกลักขโมย
- 4) เพื่อใช้เป็นทุนจัดตั้งธุรกิจและประกอบอาชีพ
- 5) เพื่อเป็นหลักประกันในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน
- 6) เพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวร เช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ ฯ
- 7) เพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน
- 8) เพื่อซื้อเครื่องประดับหรือทองคำ
- 9) เพื่องานสังสรรค์หรือกิจกรรมทางศาสนา
- 10) เพื่อหาผลประโยชน์

โดยสรุปแล้ว จุดประสงค์หลักของการออมเงิน คือ การใช้เมื่อยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ และเมื่อยามชรา ดังนั้น ถ้าหากนิสิตนักศึกษาเริ่มออมเงินตั้งแต่วัยนี้ ทำให้มีเงินใช้ยามฉุกเฉิน และจะได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวต่อไปเมื่อจบการศึกษาโดยไม่ต้องรบกวนบิดามารดา

พฤติกรรมการออม

งานวิจัยด้านการออมได้ระบุขอบเขตการศึกษาพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน บางงานวิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมที่รูปแบบของการออม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541; มธุวลี พินิจมนตรี, 2544; ปณต พรหมณพันธ์, 2546; รดา อุดลย์วัฒนกุล, 2549) โดยต้องการที่จะทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการออมเงินหรือไม่ ถ้ามีจะอยู่ในรูปแบบใด เช่น ฝากเงินในธนาคารพาณิชย์ของรัฐหรือเอกชน

สหกรณ์ออมทรัพย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ หรือซื้อพันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน สลากธ.ก.ส. ตราสารทางการเงิน เป็นต้น รวมถึงจุดประสงค์ของการออม เช่น งานวิจัยของรดา อุดลย์วัฒนกุล (2549: 4) ได้นิยามพฤติกรรมการออมไว้ว่า วัตถุประสงค์ในการออม ปริมาณการออม และรูปแบบการออมของครัวเรือน

งานวิจัยบางชิ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2541; สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. ม.ป.ป.; สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. ม.ป.ป.; ชัยยศสรรพทรัพย์. 2549; รดา อุดลย์วัฒนกุล. 2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมในด้าน (1) ปริมาณเงินมากน้อยเพียงใด เช่น งานวิจัยของชัยยศ สรรพทรัพย์ (2549: 5) ได้นิยามการออม หมายถึง ผลรวมของการออมทางการเงินกับการออมในรูปสินทรัพย์ของครัวเรือนเกษตรกร และ (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจระดับมหภาคที่กำหนดพฤติกรรมการออม เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก อัตราเงินเฟ้อ สภาพคล่องของหน่วยเศรษฐกิจ อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น โดยทำการวิเคราะห์ใน 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) การออมภาคครัวเรือน (2) การออมภาคธุรกิจ (3) การออมภาคสถาบันการเงิน (4) การออมภาคต่างประเทศ

นอกจากนี้ งานศึกษาบางชิ้นได้ให้นิยามพฤติกรรมการออมเงินควบคู่ไปกับพฤติกรรมการประหยัดเงิน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ในแง่ที่ว่าถ้าบุคคลรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินตามอัตภาพของตน ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ่มเฟือย จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีเงินเหลือที่จะเก็บออม ดังเช่นหน่วยศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พฤตนิพนธ์ นิมพราว. 2547: 9; อ้างอิงจากหน่วยศึกษานิเทศก์. 2529.) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด เหมาะสมกับรายรับ มีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตนเอง อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร ตัดสินใจใช้เงินโดยคำนึงถึงประโยชน์ คุ้มค่า ความเป็นของตนเองอย่างรอบคอบ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

พฤตนิพนธ์ นิมพราว (2547: 4) ได้นิยามพฤติกรรมการประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์เหมาะกับเงินที่ได้รับ ได้แก่ ไม่ซื้อของเล่นตามผู้อื่นหรือตามโฆษณา ซื้อของที่มีประโยชน์ และคุ้มค่าเงิน แบ่งเงินที่ได้รับจากพ่อแม่เก็บออมไว้

อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (เนตรนภิส กาฬเนตร. 2543: 5; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2535) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติที่แสดงถึงค่านิยมและพฤติกรรมพื้นฐานด้านการประหยัดและการออม ดังนี้

- 1) ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
- 2) มีความพอดีในการบริโภค ละเว้นการฟุ้งเฟ้อที่เกินความสามารถ

- 3) ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 4) คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่ายและใช้เท่าที่จำเป็น
- 5) ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป
- 6) จัดงานและพิธีต่างๆ โดยใช้เท่าที่จำเป็น
- 7) เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
- 8) รู้จักใช้ ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและของส่วนรวม
- 9) วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบ มีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

ชาตรี ศิริสวัสดิ์ (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546: 26; อ้างอิงจาก ชาตรี ศิริสวัสดิ์, 2541. *ความคิดเชิงจริยศาสตร์และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. หน้า 13) ได้กล่าวถึงแนวทางของพฤติกรรมกรรมการประหยัดที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคล ดังนี้

- 1) มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่แปรเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม
- 2) มีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช่สิ่งของที่เกิดขึ้นจากตนเองที่จะหามาได้
- 3) ใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 4) คิดก่อนใช้จ่ายและจ่ายเท่าที่มีความจำเป็นเสมอ
- 5) ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย แต่มีได้ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินเหตุ
- 6) รู้จักคิดเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยวิธีการแบ่งเก็บหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก
- 7) รู้จักใช้ ดูแลรักษา และซ่อมแซมทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม
- 8) มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ และมีการออมไว้บ้างตามสมควร

จะเห็นได้ว่าการประหยัดเงินมักจะถูกอยู่คู่กับการออมเงินเสมอ ดังนั้นงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมจึงได้ให้ค่านิยามพฤติกรรมกรรมการออมที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมกรรมการประหยัดเงินด้วย เช่น กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546: 34) ได้นิยามพฤติกรรมกรรมการออม หมายถึง การกระทำจริงที่จะทำให้ตนเองได้ใช้จ่ายเงินให้พอเพียง หรือเหลือจากส่วนที่ได้รับ และผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาศาสนาบันเทศโนโลยีราชมนคล วิทยาเขตพิษณุโลกพระนคร จำนวน 323 คน มีพฤติกรรมกรรมการออมอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับงานวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546: 33) ให้ความหมายของพฤติกรรมกรรมการออม หมายถึง การกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับฐานะและเงินที่มีอยู่ ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด และมีการเก็บเงินในรูปแบบต่างๆ เก็บออมรายได้ และ/หรือรู้จักหารายได้เพิ่ม และผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีพฤติกรรมกรรมการออมอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของพุดธิพล นิ้มพราว (2547: 4) ได้นิยามพฤติกรรมกรรมการประหยัดเงินที่

ส่งผลถึงการออมว่า การรู้จักใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์เหมาะกับเงินที่ได้รับ ได้แก่ ไม่ซื้อของเล่นตามผู้อื่น หรือตามโฆษณา ซื้อของที่มีประโยชน์ และค้ำค่าเงิน แบ่งเงินที่ได้รับจากพ่อแม่เก็บออมไว้

การออมจึงเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการหารายได้และการใช้จ่ายอย่างฉลาดตามนิยามของ Samuelson ซึ่งสามารถอธิบายได้ในทางเศรษฐศาสตร์ในด้านของมูลค่าหรือจำนวนเงิน กับจิตวิทยาในด้านคุณค่าหรือการจัดการกับอารมณ์ของตนเองที่สามารถควบคุมความต้องการในการซื้อสินค้าและบริการไม่ให้เกินรายได้ที่มี (อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล และคณะ. 2548: 46) นับเป็นการจัดการรายได้ปัจจุบันเพื่อไว้ใช้สอยอนาคต

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการออมที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการประหยัดเงินควบคู่ไปด้วย โดยให้ความหมายของพฤติกรรมการออมว่า การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและระมัดระวัง เหมาะสมกับฐานะและจำนวนเงินที่มีอยู่ ทำให้สามารถมีเงินเหลือเก็บได้

แนวคิดการออมทางเศรษฐศาสตร์

การออม คือ ส่วนต่างที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคหักจากรายได้แล้ว ดังนั้นการอธิบายพฤติกรรมการออมจึงต้องอาศัยทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

ทฤษฎีรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Theory)

จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ได้อธิบายความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างการบริโภคกับรายได้หลังภาษี โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคจะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน แต่ไม่เท่ากับการเพิ่มขึ้นของรายได้ ทำให้เกิดส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายมากขึ้น ส่งผลให้การออมหรือความโน้มเอียงในการออมเพิ่มขึ้น (เสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล. 2539: 11; อ้างอิงจาก Keynes. 1936. *The General Theory of Employment Interest and Money*. pp. 36)

งานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาตามทฤษฎีของเคนส์ทั้งของต่างประเทศ และประเทศไทย เช่น K.L.Gupta (เสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล. 2539: 18; อ้างอิงจาก Gupta. 1970. *On Some Determinants of Rural and Household Saving Behavior*. pp. 578-585) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศอินเดียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 ถึง พ.ศ. 2506 พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการออม สำหรับในประเทศไทย หลายงานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออมเงิน ตัวอย่างเช่น ไสภณ โรจน์อัมรงค์ (สรเกียรติ กุลเจริญ. 2539: 37; อ้างอิงจาก ไสภณ โรจน์อัมรงค์. 2528) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า

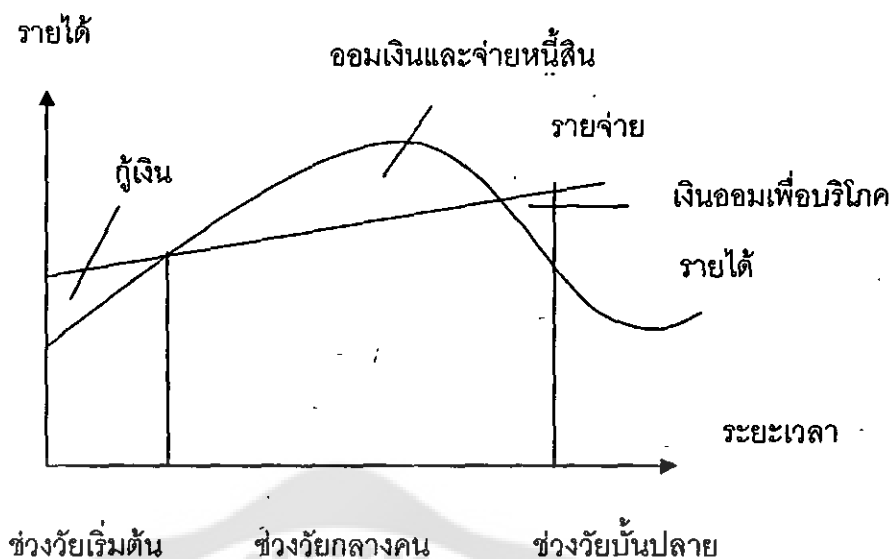
รายได้เป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของกลุ่มครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก อีกทั้งเสถียรภาพ ธรรมที่ปกุล (2539) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด จำนวน 176 คน พบว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออม ถ้ามีรายได้สูงจะเกิดการออมสูง

นอกจากนี้ อัจฉรา ผ่องอุตม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือนสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 2.00 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกวิณ วุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 3.20 อีกทั้งผลการศึกษายังพบว่า ร้อยละ 24.9 ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่ทำงานพิเศษจนมีรายได้เพิ่มเติม สามารถมีเงินเหลือเก็บทุกเดือน แต่ส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 40.30 มีเงินเหลือเก็บเป็นบางเดือน

ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption)

ตามแนวคิดของ แฟรงโก โมดิกลีอานี อัลเบิร์ต แอนโด และริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Franco Modigliani, Albert Ando, and Richard Brumberg) เชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดังรูปภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการบริโภคและการออมในวัฏจักรชีวิตของ Modigliani, Ando, & Brumberg สามารถอธิบายได้ว่า ในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่มีอายุน้อย จะมีรายได้อยู่ในระดับต่ำ และจะมีรายได้สูงเมื่ออายุมากขึ้น ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ กลับมีรายได้ลดลงอีกครั้ง หรืออีกนัยหนึ่ง ในช่วงต้นของชีวิต บุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นบุคคลจึงต้องประพடுத்தเงินเป็นผู้กอบนี้ ไม่มีการออม ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตหรือวัยกลางคน ผลผลิตภาพที่แต่ละบุคคลกระทำได้น้อยๆ สูงขึ้นทำให้เริ่มมีรายได้สูงขึ้น เหลือจ่ายจนสามารถชดเชยหนี้เดิมได้ เงินสะสมส่วนนี้ คือ ส่วนของเงินออมนั่นเองและเก็บสะสมเงินไว้สำหรับช่วงเกษียณอายุ และรายได้จะลดต่ำลงอีกเมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยชรา ซึ่งเป็นบั้นปลายของชีวิต เพราะความสามารถในการผลิตลดลง ในขณะที่การบริโภคของบุคคลค่อนข้างคงที่ ทำให้การออมติดลบอีกครั้งหนึ่ง (สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. 2549: ออนไลน์; เสถียรภาพ ธรรมที่ปกุล. 2539: 11-13)

รูปภาพ 2 การบริโภคและการออมในวัฏจักรชีวิตตามแนวคิดของ
Modigliani, Ando, & Brumberg

จากแนวคิดของ Modigliani, Ando, & Brumberg ทำให้งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการคบของบัณฑิตศึกษาที่อยู่ในวัยเริ่มต้นของชีวิตว่าเสียเงินเก็บออมหรือไม่และในรูปแบบใด รวมถึงพฤติกรรมการออมตามความรู้สึกนึกคิดของการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างพอดี พอประมาณตามอัตราภาพของตนจนมีเงินเหลือเก็บออม ตามความเป็นจริงแล้วแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มักมาจากบิดามารดา ซึ่งเป็นรายได้คงที่และจำนวนเงินแน่นอน ทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถใช้จ่ายเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพฤติพล นิ่มพรวัว (2547) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 320 แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 175 คน กลับพบว่ารายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อวันไม่มีความสัมพันธ์กับการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในบางกรณีที่นิสิตนักศึกษาใช้เงินเกินตัว ต้องขอเงินบิดามารดาเพิ่มขึ้น บางครั้งอาจหยิบยืมจากเพื่อน จนเกิดเป็นหนี้สินไป

จากคำอธิบายถึงพฤติกรรมการออมในทฤษฎีรายได้สมบูรณ์และการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ทำให้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับรายได้ของนิสิตนักศึกษา 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับ

จากบิดามารดา และตัวแปรรายได้ของบิดามารดาว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมหรือไม่ อย่างไร

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการออม

งานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการออมและการประหยัดจากหลากหลายกลุ่มตัวอย่าง ได้ศึกษาความแตกต่างทางลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างในพฤติกรรมการออม (เนตรนภิสกาพันธ์, 2543; มธุวลี พินิจมนตรี, 2544; กมลทิพย์ แซ่หลี, 2545; ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์, 2545; ปณตพรหมณัพนันท์, 2546; อัจฉรา ผ่องอุดม, 2546; พฤตพิล นิมพรวัว, 2547; วร-วุฒิ ก้องเกียรติ, 2549) ซึ่งผลการวิจัยได้สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน ดังนั้น การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความแตกต่างทางปัจจัยชีวสังคมและภูมิหลังต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดา การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม ซึ่งในส่วนนี้จะขอกล่าวถึงการทบทวนวรรณกรรมในตัวแปรเพศ อาชีพของบิดามารดา รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม

เพศ

ถ้าจะกล่าวว่าสังคมไทยได้รับรับอิทธิพลแนวคิดชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) คงจะไม่ผิดนัก เราสามารถเห็นเป็นเชิงประจักษ์ได้ว่า สังคมคาดหวังความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชายแตกต่างกัน ในความเป็นผู้หญิงนั้น จะได้รับรับการคาดหวังให้แสดงออกซึ่งความอบอุ่น อ่อนหวาน อ่อนไหวง่าย มักแสดงบทบาทของผู้ที่ต้องพึ่งพาคนอื่นเสมอ บทบาทหน้าที่รับผิดชอบมักจะจำกัดอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว (Private Sphere) หรือ ภายในครอบครัวนั่นเอง เช่น เลี้ยงดูบุตร ดูแลสุขภาพสมาชิกในครอบครัว จัดการบริหารค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ออมเงินเพื่อค่าใช้จ่ายฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นต้น สำหรับความเป็นผู้ชายจะต้องเข้มแข็ง ชอบการแข่งขัน มีเหตุผล ทะเยอทะยาน ตัดสินใจเร็ว แสดงความเป็นผู้มีอิสระ ผู้นำของครอบครัว บทบาทหน้าที่รับผิดชอบมักจะอยู่ในพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) หรือ ภายนอกครอบครัวนั่นเอง เช่น ทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ทำงานการเมืองและธุรกิจ ซึ่งบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิงได้ถูกถ่ายทอดจากสมาชิกหนึ่งไปสู่หนึ่ง ผ่านการอบรมสั่งสอนทั้งจากครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมองบทบาทของตน และมีความรู้สึกนึกคิดและอุดมคติแตกต่างกัน

งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศในพฤติกรรมการออมพบว่านักเรียน นิสิตนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการออมมากกว่านักเรียน นิสิตนักศึกษาชาย ตัวอย่างเช่น พฤตพิล นิม

พริ้ว (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 320 แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 175 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีการประหยัดมากกว่านักเรียนชาย กล่าวคือ นักเรียนหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนักเรียนชายในทางกลับกันมีความสัมพันธ์ทางลบกับการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนตรนภิส กาฬเนตร (2543) ที่ศึกษาอิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเมืองจังหวัดอุดรธานีจำนวน 375 คน พบว่านักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้งานวิจัยต่างประเทศของ Erskine et al (2006) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออมของวัยรุ่นในประเทศแคนาดา โดยใช้ข้อมูลจาก a National Survey of 1806 Canadians aged 12-24 พบว่าวัยรุ่นหญิง มีพฤติกรรมการออมเงิน เพื่ออนาคตมากกว่าวัยรุ่นชาย ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างนิสิตนักศึกษาหญิงและชาย

รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา

ด้วยเงินที่ได้รับสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวันโดยส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษา มาจากรายได้ของบิดาและมารดา บิดามารดาอาจให้เป็นรายเดือน จำนวนมากน้อยเท่าไร ขึ้นอยู่กับปริมาณรายได้ของบิดามารดา ในความเป็นจริงแล้ว ถ้าบิดามารดามีรายได้สูง จำนวนเงินที่ให้แก่นิสิตนักศึกษาสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวันย่อมมากกว่า นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้น้อย งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการประหยัดในนักเรียนนักศึกษาไม่ได้ศึกษาตัวแปรรายได้ของบิดาและมารดากับพฤติกรรมการออมและการประหยัด (พุดิพล นิมพริ้ว. 2547; กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546; อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546; เนตรนภิส กาฬเนตร. 2543) ดังนั้น งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างนิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้ต่างกัน

3. อาชีพของบิดามารดา

แหล่งที่มาของรายได้นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่นักวิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม คาลดอร์เป็นบุคคลแรกที่ศึกษาอิทธิพลของอาชีพกับความโน้มเอียงในการออม โดยแยกการออมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การออมของนายทุนและการออมของกรรมกร ผลปรากฏว่า

ความโน้มเอียงในการออมของนายทุนสูงกว่ากรรมกร สามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงและมั่นคงมักจะออมเงินมากกว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพรายได้ต่ำ (สรรเกียรติ กุลเจริญ. 2539: 32)

ผลการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับอาชีพและพฤติกรรมการออมได้สอดคล้องกับแนวคิดของ คาลเดอร์ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2542) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2541 ประมาณ 5,000 ครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพและวิชาการมีโอกาสในการออมสูงมากกว่าครัวเรือนครัวผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและก่อสร้าง และครัวเรือนคนงาน เกษตรและคนงานทั่วไป

รวมถึงงานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) พบว่าอาชีพของบิดามารดามีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร โดยบิดามารดาที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจมีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษามากที่สุด และบิดามารดาที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาน้อยที่สุด

การวิจัยพดุมิพล นิมพราว (2547) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 320 แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 175 คน พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ มีการวางแผนการใช้จ่ายตกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถึงแม้กระนั้นผลการวิจัยของเนตรนภิส กาฬเนตร (2543) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเมืองจังหวัดอุดรธานีจำนวน 375 คน กลับพบว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรมพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่านักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย รับราชการและทำงานในรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้งานวิจัยต่างประเทศ เช่น R. Ramanathan (สรรเกียรติ กุลเจริญ. 2539: 33; อ้างอิงจาก R. Ramanathan. *An Economics Exploration of Indian Saving Behavior*. pp 90-101) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลของประเทศอินเดียระหว่างปีพ.ศ. 2501-2501 โดยจำแนกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือนต่างๆ พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่ประกอบอาชีพธุรกิจ

ส่วนตัวมีความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยสูงสุด แต่ครัวเรือนที่มีความชำนาญและกึ่งชำนาญในวิชาชีพกลับมีความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยน้อยที่สุด

จากผลการวิจัยต่างๆ ที่ขัดแย้งกัน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าอาชีพของบิดามารดาส่งผลถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาหรือไม่ อย่างไร

รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน

รายได้ที่ได้รับต่อเดือนสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวันโดยส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษามาจากบิดาและมารดา งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการประหยัดในนักเรียนนักศึกษา ดังเช่น กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 3.20 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษากฎการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือนสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 2.00 แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยทั้ง 2 ชิ้น ได้สรุปผลการวิเคราะห์ว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับรายได้บิดามารดาในจำนวนเงินแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

อีกทั้งเสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539) ได้ทำการศึกษากฎการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูก้า อ.ก.ส. ในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด จำนวน 176 คน พบว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออม ถ้ามีรายได้สูงจะเกิดการออมสูง ถ้านิสิตนักศึกษามีรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาในจำนวนสูง อาจทำให้มีเงินเหลือเก็บมากกว่านิสิตนักศึกษามีรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาในจำนวนน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ได้รับเงินจากบิดามารดาต่อเดือนต่างกัน

การทำงานพิเศษ

การทำงานพิเศษเป็นการหารายได้เสริมของนิสิตนักศึกษานอกเหนือจากการได้รับเงินจากบิดามารดา การทำงานพิเศษยังถือเป็นการสอนให้นิสิตนักศึกษารู้จักคุณค่าของเงิน เพราะจะต้องทำงานแลกมา และในอีกด้านหนึ่ง เป็นการส่งเสริมให้รู้จักเลี้ยงชีพได้โดยไม่ต้องพึ่งพาบิดาและมารดา งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า ร้อยละ 24.9 ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่ทำงานพิเศษจนมีรายได้เพิ่มเติม สามารถมีเงินเหลือเก็บทุกเดือน แต่ส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 40.30 มีเงินเหลือเก็บเป็นบางเดือน

นอกจากนี้งานวิจัยต่างประเทศของ Erskine et al (2006) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออมของวัยรุ่นในประเทศแคนาดา โดยใช้ข้อมูลจาก a National Survey of 1806 Canadians aged 12-24 พบว่าวัยรุ่นที่ทำงานพิเศษ มีพฤติกรรมการออมเงินเพื่ออนาคตมากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ทำงาน ดังนั้นงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ทำงานและไม่ทำงานพิเศษ

รายจ่ายต่อเดือนของนิสิตนักศึกษา

ค่าใช้จ่ายในวัยนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับค่าเล่าเรียน เช่น ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นต้น และค่าใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวัน เช่น ค่าพาหนะประจำวัน ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าตัดผม ค่ารักษาพยาบาล ค่านันทนาการ เป็นต้น บิดามารดาของนิสิตนักศึกษามักจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเหล่านี้ให้ทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางครอบครัว จากงานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คน พบว่า รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษาประมาณ 3,000 บาทต่อเดือนนอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษามีรายจ่ายต่อเดือนต่ำสุดที่ 500 บาท และสูงสุดที่ 8,500 บาท เมื่อนำตัวแปรรายจ่ายรายจ่ายต่อเดือนมาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า นักศึกษาที่มีรายจ่ายเป็นรายเดือนน้อยกว่า 3,001 บาท มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านักศึกษาที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,501 บาท ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของนิสิตประมาณ 4,000 บาท นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษามีรายจ่ายต่อเดือนต่ำสุดที่ 1,000 บาท และสูงสุดที่ 10,000 บาท และรายจ่ายต่อเดือนของนิสิตสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 2.10

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายต่อเดือนของนิสิตนักศึกษา กับพฤติกรรมการออม

7. การเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม

เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเรียนระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนเงินที่สูง ถ้านิสิตนักศึกษามีฐานะทางครอบครัวที่มีรายได้สูง มักจะไม่มีปัญหาในการจ่ายค่าหน่วยกิตและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา แต่ถ้านิสิตนักศึกษามีฐานะทางครอบครัวที่มีรายได้น้อย มักจะมีปัญหาในการจ่ายค่าเล่าเรียน บางรายถึงขนาดต้องหยุดพักการเรียนหรือออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันเพราะไม่มีเงินจ่าย

ด้วยสถานการณ์ด้านการเงินที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาของเยาวชนไทย รัฐบาลจึงมีแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนให้นักศึกษาได้กู้ยืมเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของตน ในส่วนนี้ จะขอกล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับกองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.)

1. ความรู้เกี่ยวกับกองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.)

กองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาถูกจัดตั้งขึ้นตามมติรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2538 และเริ่มให้นักเรียน นักศึกษากู้ยืมได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 โดยมีหลักการว่า “ให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย สำหรับศึกษาต่อตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ (ทั้งสายสามัญและสายอาชีวะ) รวมทั้งการศึกษานอกระบบต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรและประเภทที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยนักเรียน นักศึกษาจะต้องชำระหนี้คืนพร้อมดอกเบี้ยอัตราต่ำเมื่อจบการศึกษาแล้ว” โดยมี 3 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย คุณสมบัติของผู้กู้จะต้องมีสัญชาติไทยและมีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี ยกเว้นผู้ขอกู้ยืมรายได้ต่ำตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 ย้อนหลังไป มีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี ในส่วนของขอบเขตวงเงินให้กู้ในระดับปริญญาตรี จะให้กู้ได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี แต่ทั้งนี้จะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายจริงในการศึกษา รวมถึงค่าครองชีพ สำหรับนักเรียน นักศึกษาผู้ขอกู้ จะกู้เงินได้เฉพาะค่าใช้จ่าย ดังต่อไปนี้

1) ค่าบำรุงการศึกษา ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จ่ายตามภาคหรือปีการศึกษาตามที่สถาบันการศึกษาเรียกเก็บ โดยจ่ายเข้าบัญชีของสถาบันการศึกษานั้น

2) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น หนังสือ ตำรา อุปกรณ์ประกอบการเรียน ให้จ่ายเข้าบัญชีของนักเรียน นักศึกษากู้ยืมเงิน

3) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างการเรียน ได้แก่ ค่าที่พักของสถาบันการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เมื่อผู้กู้ยืมสำเร็จการศึกษาหรือเลิกการศึกษามาแล้ว 2 ปี ให้ชำระเงินกู้ยืมคืนพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี ให้เสร็จสิ้นภายใน 15 ปี จากข้อมูลสถิติจำนวนผู้กู้และจำนวนเงินให้กู้ยืมตามสัญญาที่อนุมัติระหว่างปีการศึกษา 2539-2545 พบว่าจำนวนผู้กู้มีประมาณ 4,016,159 คน ในวงเงินให้กู้ยืมประมาณ 82,329,700 บาท (สำนักงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2546: ออนไลน์)

2. ความรู้เกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.)

ความไม่เสมอภาคและความอยุติธรรมในการบริหารจัดการระบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษา ในปัจจุบัน ส่งผลให้รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษาขึ้น โดยมีการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเงินที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคตและมอบหมายให้ กยศ. เป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการกองทุน กรอ. วัตถุประสงค์ของ กรอ. เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษากับผู้เรียนที่มีศักยภาพ และปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และความต้องการกำลังคนของประเทศให้มากขึ้น โดยมีหลักการว่าจะให้กู้ยืมทุน กรอ. เพื่อชำระเป็นค่าเล่าเรียนของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญา-ปริญญาตรี) และระดับอาชีวศึกษา (ปวส.-ปริญญาตรี) ที่มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการเรียน โดยไม่จำกัดฐานะความขาดแคลนทุนทรัพย์ของผู้กู้หรือครอบครัว ค่าเล่าเรียนดังกล่าวครอบคลุมค่าใช้จ่ายประเภทค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่สถาบันการศึกษาเรียกเก็บ ซึ่งไม่รวมค่าหอพักและค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา

ผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนสามารถกู้เงินจากกองทุน กรอ. เพื่อชำระค่าเล่าเรียนได้เต็มจำนวนตามที่แต่ละสถาบันเรียกเก็บ แต่ไม่เกินเพดานเงินกู้ กรอ. ที่รัฐกำหนด ยกตัวอย่างเช่น นักศึกษาระดับปริญญาตรีในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สามารถกู้ได้ในวงเงินสูงสุด 60,000 บาทต่อปี นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์สามารถกู้ได้ในวงเงินสูงสุด 70,000 บาทต่อปี และ นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแพทยศาสตร์สามารถกู้ได้ในวงเงินสูงสุด 150,000 บาทต่อปี สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญาและปวส. ในกลุ่มสาขาวิชาทางอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทัศนศาสตร์ สามารถกู้จากกองทุน กรอ. ในวงเงินสูงสุด 30,000 บาทต่อปี สำหรับนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาพาณิชยกรรม เกษตรกรรม คหกรรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สามารถกู้จากกองทุน กรอ. ในวงเงินสูงสุด 25,000 บาทต่อปี

เมื่อผู้กู้ยืมสำเร็จการศึกษาหรือออกจากระบบการศึกษา มีงานทำและมีรายได้ตั้งแต่ 16,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป จะต้องชำระคืนเงินกู้ยืมผ่านระบบการเสียภาษีเงินได้ของกรมสรรพากรในอัตราที่กำหนดตามความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ในอนาคต (สำนักงานบริหารโครงการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษา. 2549: ออนไลน์)

ด้วยกฎระเบียบในค่าใช้จ่ายที่พึงกู้ได้ ขอบเขตวงเงินกู้ยืม และการชำระคืนเงินกู้ของกองทุน กยศ. และ กรอ. ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษากู้ยืมพิจารณาการใช้จ่ายเงินที่เหมาะสม เพราะเงินกู้ยืมดังกล่าวไม่ใช่เงินของบิดามารดาที่สามารถใช้หมดไปและขอใหม่ได้ทุกเมื่อ แต่เป็นเงินที่มีข้อผูกมัด ข้อบังคับตามสัญญา ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความแตกต่างพฤติกรรมการออมระหว่างนิสิตนักศึกษาที่กู้ยืมเงินและไม่กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

ทฤษฎีเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออม

การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นรูปแบบทฤษฎีสำหรับการศึกษาสาเหตุพฤติกรรมหลากหลายด้านของมนุษย์ของนักจิตวิทยาสังคม คือ Magnusson และ Endler (งามตา วนิทานนท์ 2549: 8; อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977. *Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactionism Psychology*. pp. 18-21) ได้ประมวลทฤษฎีและผลงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ แล้วสรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุหลัก 4 สาเหตุ คือ (1) ลักษณะของสถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ศึกษานั้น (2) จิตลักษณะเดิมของบุคคล หมายถึง ลักษณะทางจิตใจที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมทั่วไป (3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์นิยมแบบกลไก (Interaction Mechanism) (4) จิตลักษณะตามสถานการณ์หรือปฏิสัมพันธ์แบบอินทรีย์ (Organic Interaction) เป็นจิตลักษณะของบุคคลที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ทศนคติต่อพฤติกรรมที่จะทำ ความวิตกกังวลตามสถานการณ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมในการกำหนดหัวข้อในการประมวลและจัดลำดับเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสถานการณ์ ได้แก่ ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารและทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (2) ด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548) และ (3) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ แนวคิดเจตคติต่อพฤติกรรมการออม

ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร

ประเภทของสื่อมวลชนที่สำคัญต่อทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และอินเทอร์เน็ต (The Internet) เนื่องจากสื่อเหล่านี้ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือแนวความคิดหลากหลายจากภายในและภายนอกสังคมที่ตนอาศัยอยู่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมาก อาจทำให้สมาชิกเกิดการเลียนแบบในพฤติกรรมนั้น บางครั้งข่าวสารที่ได้รับอาจได้รับการไม่ยอมรับ การวางเฉย หรือไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ เพราะอาจเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความรู้ของบุคคลส่วนหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม องค์การที่เกี่ยวข้องเช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา จะต้องทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งในการอธิบายถึงสิ่งที่สื่อนำเสนออย่างมีเหตุผลว่าสิ่งไหนดีและไม่ดี

1. องค์ประกอบกระบวนการสื่อสาร

การที่จะถ่ายทอดสารหรือเรื่องราวจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร (2) สาร (3) ผู้รับสาร และ (4) ช่องทาง (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 43-44; อ้างอิงจาก ปรมะ สตะเวทิน. 2533: 55-73)

1) ผู้ส่งสาร (Source) คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะทำการสื่อสารความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร วัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมา

2) สาร (Message) คือ ผลผลิตของผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร วัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมา (Actual Physical Product of the Source) ในรูปของรหัส (Code)

3) สื่อ (Channel) คือ สิ่งที่ขนส่งสาร (A Carrier of Messages) หรือ เป็นพาหนะของสาร หรือ สิ่งที่น่าหรือถ่ายทอดสารของผู้ส่งสารให้ปรากฏ

4) ผู้รับสาร (Receiver) คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับสารของผู้ส่งสาร ซึ่งเมื่อผู้รับสารได้รับสารแล้ว จะมีการสื่อสารกลับ (Feedback) คือ มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

ซึ่งกระบวนการสื่อสารจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นสำคัญ หากทั้ง 4 องค์ประกอบมีประสิทธิภาพน้อยจะส่งผลให้การสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ผู้ส่งสารคาดหวัง ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากทั้ง 4 องค์ประกอบมีประสิทธิภาพมากจะส่งผลให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ วิลเบอร์ ชรัมม์ (Wilbur Schramm) ได้ให้ความเห็นว่า ข่าวสารที่เข้าถึงความสนใจของผู้รับสารได้มาก จะมีแนวโน้มที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น (ธีรกุล สถิตินิมานการ. 2537: 11; อ้างอิงจาก Schramm. 1973. *Men, Message and Media: A Look at Human Communication*. pp. 200)

2. กระบวนการเปิดรับข่าวสาร

แนวคิดการเลือกรับสารของผู้รับสารเรียกว่าทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารมักเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเลือกรับสาร (Selective Process) (ธีรกุล สถิตินิมานการ. 2537: 10-11) ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1) การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) หมายถึง บุคคลโดยทั่วไปจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการของ เพื่อมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของตน

2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) หมายถึง บุคคลโดยทั่วไปที่ให้ความสนใจเฉพาะข่าวที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของตนเอง และหลีกเลี่ยงที่จะให้ความสนใจกับข่าวสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของตนเองอีกด้วย

3) การเลือกรับรู้ (Selective Perception) หมายถึง การที่บุคคลจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความข่าวสารที่ได้เปิดรับไปในทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อและประสบการณ์ที่มีอยู่ก่อน

4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) หมายถึง หลังจากที่ได้เลือกรับรู้หรือเลือกตีความข่าวสารที่ได้เปิดรับไปในทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อและประสบการณ์ของตน บุคคลนั้นยังจะเลือกจดจำเนื้อหาสาระของข่าวสารในส่วนที่ต้องการจำ เก็บไว้เป็นประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

3. ปัจจัยการเปิดรับข่าวสาร

ผู้รับข่าวสารแต่ละคนจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลหนึ่งมีการเปิดรับข่าวสารนั้น มาจากปัจจัยทางจิตวิทยาส่วนบุคคล 4 ประการ (ธีรกุล สถิตนิมานการ, 2537: 11-12) ดังนี้

1) ความเหงา เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาโดยตรงที่ว่า ปกติมนุษย์ไม่ชอบที่จะอยู่ตามลำพังคนเดียวเนื่องจากความรู้สึกสับสน วิตกกังวลและหวาดกลัว จึงชอบหรือพยายามที่จะรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์กับผู้อื่นเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ หากไม่สามารถจะติดต่อสังสรรค์กับบุคคลอื่นๆ ได้โดยตรง มนุษย์จึงแสวงหาทางเลือกใหม่โดยการอยู่กับสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนสามารถเป็นเพื่อนแก้เหงาที่ไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนาหรือในทางสังคมให้แก่ตนเอง และแท้จริงแล้วมีคนบางส่วนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าที่จะอยู่กับบุคคลด้วยซ้ำ

2) ความอยากรู้อยากเห็น กล่าวคือ ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ ปกติมนุษย์มักจะมี ความอยากรู้อยากเห็นโดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดไปจนถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองมากที่สุดตามลำดับ และเป็นความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ เช่น สาเหตุของเหตุการณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น รวมทั้งผลกระทบซึ่งอาจจะเกิดขึ้นกับตนเอง และ/หรือผู้อื่นอีก ดังนั้น สื่อมวลชนทั่วไปจึงถือเอาความอยากรู้อยากเห็นเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในการเสนอข่าวสาร

3) ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self - Aggrandizement) โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์เป็นผู้เห็นแก่ตัว และในฐานะที่เป็นผู้รับข่าวสารจึงต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารบางอย่างที่สามารถจะใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อช่วยให้ความคิดของตนบรรลุผลหรือเพื่อให้ข่าวสารที่ได้มา

เสริมสร้างบารมี รวมทั้งให้ได้ข่าวสารที่จะช่วยให้ตนเองได้รับความสะดวกสบายและความสนุกสนานบันเทิง ข่าวสารเหล่านี้ล้วนมาจากสื่อมวลชนเสียเป็นส่วนใหญ่

4) ความสอดคล้องกับทัศนคติส่วนตัว กล่าวคือ ส่วนหนึ่งนั้นผู้รับข่าวสารมักจะแสวงหาข่าวสารที่มาสนับสนุนทัศนคติความคิดเห็นที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Preconceptions) รวมทั้งอคติของตนเองอีกด้วยอย่างไม่รู้ตัวเสมอ เมื่อเป็นดังนี้ผู้รับข่าวสารจึงแสวงหาข่าวสารที่สอดคล้องกับท่าทีทางจิตใจที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Predispositions) ข่าวสารที่แสวงหามาจึงไม่เป็นข่าวสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติดั้งเดิมส่วนบุคคล

นอกจากปัจจัยทางจิตวิทยาส่วนบุคคลแล้ว พฤติกรรมการเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารของมนุษย์ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลนั้น เช่น อายุ เพศ การศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น และปัจจัยคุณสมบัติเฉพาะของสื่อมวลชน กล่าวคือ สื่อมวลชนแต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้รับข่าวสารแต่ละคนย่อมจะหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อที่สามารถจะสนองความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจได้นั่นเอง เป็นต้นว่า บุคคลย่อมจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least Effort) และได้ประโยชน์ตอบแทนดีที่สุด (Promise of Reward) หรือค่าใช้จ่ายเวลาที่เปิดรับน้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทุกครัวเรือนง่ายและสะดวกต่อการเข้าถึง จึงทำให้สารทางโทรทัศน์เข้าถึงผู้รับสารได้ง่ายและรวดเร็วที่สุด ดังงานวิจัยของสินีนาฏ ม่วงกล้า (2544) ที่ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี" จำนวน 439 คน พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านพลังงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารัญญา รักษิตานนท์ (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 48; อ้างอิงจาก อารัญญา รักษิตานนท์. 2538: 89-97) ที่ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 280 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารในเรื่องการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ มณฑิราช (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 49; อ้างอิงจาก กนกวรรณ มณฑิราช 2539: ง) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในเขตจังหวัดกาญจนบุรีพบว่า เยาวชนเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ วิทยุและหนังสือพิมพ์

สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนในฐานะผู้รับสารเป็นอย่างมาก ถ้าหากข้อมูลข่าวสารนั้นๆ มีการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ บ่อยๆ จะทำให้ผู้รับสารเกิดความคุ้นเคย สนใจ เข้าใจ และเปิดรับข่าวสารนั้น ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและปฏิบัติตาม

ข้อมูลข่าวสารที่ถูกเสนอ งานวิจัยหลายชิ้นได้สรุปอย่างสอดคล้องกันว่าการเปิดรับข่าวสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังงานวิจัยของพจน์ หาญพล (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 50; อ้างอิงจาก พจน์ หาญพล. 2534: 92-102) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกรในเขตโครงการพัฒนาเกษตรชลประทานแม่กลองใหญ่" จำนวน 248 ราย พบว่า การเปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทาน อีกทั้งยังพบว่า การเปิดรับสื่อบุคคล ทศนคติของเกษตรกรที่มีต่อระบบชลประทาน และปัจจัยความทันสมัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกรได้

นอกจากนี้งานวิจัยของบุษบา ภูสกุล (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 52; อ้างอิงจาก บุษบา ภูสกุล. 2535: ง) เกี่ยวกับ "การศึกษาพฤติกรรมกรเปิดรับสื่อ ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี" พบว่า พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ และยังพบว่า พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อสามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ได้ โดยมีอิทธิพลในทางบวก

งานวิจัยของอินทิรา ชินกะธรรม (สินีนาฏ ม่วงกล้า. 2544: 59; อ้างอิงจาก อินทิรา ชินกะธรรม. 2538: 1-2) ได้สรุปสอดคล้องกับงานวิจัยข้างต้นถึงอิทธิพลของการเปิดรับข่าวสารต่อพฤติกรรมของมนุษย์ โดยทำการศึกษาเรื่อง "การเปิดรับข่าวสารเพื่อการรณรงค์ให้ประหยัดน้ำประปาและพฤติกรรมการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีสำนักงานเขตบางเขน" จำนวน 360 คนพบว่า การเปิดรับข่าวสารเพื่อการรณรงค์และการใช้น้ำอย่างถูกวิธี มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้น้ำช่วยให้การใช้น้ำลดลง ตลอดจนตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำ และใช้น้ำอย่างประหยัดอย่างถูกวิธีมากขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาว่าการเปิดรับข่าวสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาหรือไม่

ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

การถ่ายทอดความคิดและความเชื่อ ค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ของสังคมสู่บุคคลต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Process) เป็นการกล่อมเกลาและฝึกฝนให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ใช้ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมในการศึกษากระบวนการเรียนรู้และยอมรับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

1. ความหมายของการขัดเกลาทางสังคมมีมากมาย พอจะรวบรวมได้ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532 ได้บัญญัติความหมายไว้ว่า กระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความเป็นคนอย่างแท้จริง สามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2532: 371)

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542: 56) ได้นิยามไว้ว่า กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่ม สถาบันหรือองค์การ เมื่อบุคคลนั้นเข้าไปเป็นสมาชิกใหม่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต

หทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้สรุปความหมายไว้ว่า กระบวนการทางสังคมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งจะกระทำควบคู่กันและตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติตามที่สังคมต้องการและดำรงอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ได้อย่างปกติสุข

2. วิธีการขัดเกลาทางสังคม สามารถกระทำได้ 2 วิธี ได้แก่ (1) การขัดเกลาโดยตรง เป็นการสอนหรือบอกกันโดยตรงและจงใจ เช่น การอบรมสั่งสอนโดยบิดามารดาและครูอาจารย์ เพื่อนบอกเพื่อน และ (2) การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นเรียนรู้จากการสังเกตและการเลียนแบบการกระทำของบุคคลอื่น เช่น การเอาอย่างการกระทำของเพื่อน หรือตัวละครในนวนิยายที่แพร่ทางสื่อมวลชน การเลียนแบบการกระทำของดาราหรือวีรบุรุษที่ชื่นชอบ ซึ่งการขัดเกลาทางสังคมในการสร้างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

3. จุดมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม มี 5 ประการ ดังนี้ (สนธยา พลศรี. 2545: 131; สุพัตรา สุภาพ. 2546: 38-39; ทศนีย์ ประจะเนย์. 2538: 38; จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์และคนอื่นๆ. 2540: 44; อมรา พงศาพิชญ์. 2539: 84-85)

1) เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมที่สมาชิกควรจะได้รับและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ วิถีชีวิต ค่านิยม สถานภาพและบทบาทของบุคคล ทักษะและความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณี

2) เพื่อปลูกฝังความมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยอมรับและยกย่องว่าดีงาม ซึ่งทำให้สมาชิกมีกำลังใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่างๆ

3) เพื่อสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่สมาชิกในสังคม

4) เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้ปฏิบัติตามถูกต้องตามระเบียบวินัยของสังคม ซึ่งเป็นการขัดเกลาพฤติกรรมของคนในสังคม

5) เพื่อควบคุมสังคมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การขัดเกลาทางสังคมถือเป็นการควบคุมจากภายนอก ต่อมากลายเป็นการควบคุมจากภายใน คือ สมาชิกจะรับรู้สึกภูมิใจที่สังคมยอมรับ ถ้าทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับจะรู้สึกผิด เป็นต้น

4. องค์การขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกในสังคม ซึ่งจะต้องอาศัยองค์การทางสังคม 6 องค์การที่ทำหน้าที่ขัดเกลาพฤติกรรมของสมาชิก (สุพัตรา สุภาพ. 2546: 42-45; จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์และคณะ. 2540: 47-49; หทัยรัตน์ มาประณีต. 2549: 43-45) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถานที่ทำงาน และสื่อมวลชน สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาองค์การการขัดเกลาทางสังคม 4 องค์การ คือ ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และสื่อมวลชน

1) ครอบครัว ถือเป็นองค์แรกที่ทำหน้าที่กล่อมเกล่าบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคม เพราะครอบครัวมีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนบรรทัดฐานของสังคมให้แก่สมาชิกใหม่ เช่น การขับถ่าย มารยาทการทานอาหาร การอบรมเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน บทบาทและหน้าที่ของ ดังนั้น กระบวนการขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาทางอารมณ์ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของสมาชิกเป็นอย่างมาก

2) กลุ่มเพื่อน หมายถึง กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน (Peer Group) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และทัศนคติต่อเด็ก โดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะอยู่ในวัยใกล้เคียงกันและมีรสนิยมที่คล้ายคลึงกัน โดยจะรวมกลุ่มกันเป็นแค่เพื่อนธรรมดาจนถึงเป็นเพื่อนสนิทเด็กมักจะรับเอาความคิด ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตัวเอง และจะเลียนแบบความประพฤติของกลุ่มเพื่อน เช่น การแต่งกาย ทรงผม การแสดงออกทางอารมณ์และคำพูด เพื่อให้เพื่อนยอมรับตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม หากเด็กได้กลุ่มเพื่อนที่ดีเรียบร้อย เด็กก็จะมีความประพฤติเรียบร้อยตาม ถ้าหากคบกับกลุ่มเพื่อนเกเร พุดจาหยาบคาย อันธพาล เด็กก็จะรับนิสัยแบบนั้นไว้ ด้วยความเต็มใจโดยไม่รู้สึกว่าถูกบังคับ

3) สถาบันการศึกษา หมายถึง สถานที่ให้การศึกษาแก่สมาชิกในสังคม เช่น โรงเรียน วิทยาลัยเทคนิคอาชีวะ หรือมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านที่สองของเด็กและแหล่งพัฒนาความรู้ความสามารถของเด็ก ทั้งทางด้านวิชาการ ความคิดและการปฏิบัติตนในคนหนุ่มสาว ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กในโรงเรียนชั้นอนุบาลจะได้รับการฝึกทักษะพื้นฐาน เช่น การหัดเขียนอ่าน ตัวหนังสือ การนับเลข การฝึกพูด เป็นต้น นอกจากวิชาความรู้แล้ว เด็กยังจะได้รับการอบรมสั่งสอน มารยาททางสังคม เช่น การยืนตรงเคารพธงชาติ การแสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ การไม่พูดคุยในขณะที่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น

4) สื่อมวลชนที่สำคัญต่อทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และอินเทอร์เน็ต (The Internet) เนื่องจากสื่อเหล่านี้ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือแนวความคิดหลากหลายจากภายในและภายนอกสังคมที่ตนอาศัยอยู่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมาก ในบางครั้งเนื้อหาของข้อมูลอาจขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร การนุ่งน้อยห่มน้อยในที่สาธารณะ การเสพสารเสพติด เป็นต้น อาจทำให้สมาชิกเกิดการเลียนแบบในพฤติกรรมนั้น บางครั้งข่าวสารที่ได้รับอาจได้รับการไม่ยอมรับ การวางเฉย หรือไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ เพราะอาจเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความรู้ของบุคคลส่วนหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม องค์การที่เกี่ยวข้องจะต้องทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งในการอธิบายถึงสิ่งที่สื่อนำเสนออย่างมีเหตุผลว่าสิ่งไหนดีและไม่ดี

โดยสรุป การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมที่อยู่คู่กับสมาชิกตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติตามที่สังคมต้องการและดำรงอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ได้อย่างปกติสุข กระบวนการเรียนรู้จะกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านทางองค์การของการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถานที่ทำงาน และสื่อมวลชน งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงอิทธิพลขององค์การขัดเกลาทางสังคมโดยเฉพาะครอบครัว กลุ่มเพื่อน และครูอาจารย์ต่อพฤติกรรมการประหยัดและการออม ดังเช่น อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา เพื่อน และอาจารย์มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตในเชิงบวก สำหรับการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ในการออมสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 2.70

งานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คน พบว่า นักศึกษาที่มีบิดามารดาเป็นแบบอย่างในเรื่องการใช้จ่ายเงินที่ดีพฤติกรรมการออมสูงกว่าของนักศึกษาที่มีบิดามารดาเป็นแบบอย่างในเรื่องการใช้จ่ายเงินที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นอกจากนี้งานวิจัยของมนูญ ภูขลิบเงิน (2547) ที่ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" จำนวน 480 คน ได้สนับสนุนอิทธิพลขององค์การขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวและการได้รับฝึกอบรมจากโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่ายของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

คือ ลำต้น หมายถึงสาเหตุทางจิตใจอันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่อในอำนาจตน (5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ (5) ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้น) และส่วนสุดท้าย คือ ราก ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สอง มี 3 ด้าน คือ (1) สถิติปัญญา (2) ประสบการณ์ทางสังคม และ (3) สุขภาพจิต ซึ่งจิตลักษณะในส่วนนี้สามารถใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการในส่วนของลำต้นได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2548: 9)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงใช้กรอบแนวคิดต้นไม้จริยธรรมในการศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) การมุ่งอนาคต (2) การควบคุมตน (3) ความมีระเบียบวินัย และ(4) ความมีสันโดษ

1. การมุ่งอนาคต (Future Orientation)

การมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะหนึ่งในส่วนลำต้นของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ความหมายของการมุ่งอนาคตตามแนวคิดของมิสเชล (Mischel) หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันการเกิดผลเสียในอนาคต (สินีนุช ม่วงกล้า. 2544: 35; อ้างอิงจาก อุบล เลี้ยววาริณ. 2534. ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร. หน้า 68) ดังนั้น การมุ่งอนาคต ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตจึงมีองค์ประกอบ 3 ประการ (การมุ่งอนาคต การควบคุมตน. ม.บ.ป.: เปสเตอร์) ดังนี้

- 1) ความสามารถในการคิดคาดการณ์ไกลว่าจะเกิดอะไรขึ้นได้บ้างในอนาคตทั้งไกลและใกล้
- 2) การให้ความสำคัญและคุณค่าของผลดีที่ยังไม่เกิดขึ้น แม้ต้องรอคอยว่ามีคุณค่าไม่ลดลงหรือหมดค่า
- 3) การยอมรับว่าผล (ร้าย) ที่เกิดกับคนอื่นแล้ว อาจเกิดกับตนได้ในอนาคต ถ้าสาเหตุมันได้เกิดมาแล้ว

งานวิจัยที่ศึกษาการมุ่งอนาคตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านการประหยัดและออมเงิน เช่น อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า การมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

พฤติพล นิมพราว (2547) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา

2546 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 320 แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 175 คน พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกับนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อยมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากการวางแผนการใช้จ่ายเงินดีกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

วรวิทย์ ก้องเสียง (2549) ศึกษาการวางแผนการใช้จ่ายเงินของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมาลีวิทย์ พัทยา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 170 คน พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างกันมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินดีกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลางและน้อย

เนตรนภิส กาฬเนตร (2543) ได้ศึกษาอิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเมืองจังหวัดอุดรธานี จำนวน 375 คน พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้ามต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งอนาคตกับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และความสามารถของการมุ่งอนาคตในการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

2: การควบคุมตน (Self-Control)

การควบคุมตนเป็นจิตลักษณะหนึ่งในส่วนลำต้นของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งเช่นเดียวกับการมุ่งอนาคต ความหมายของการควบคุมตนตามมุมมองของมิเชล (Mischel) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำหรืองดเว้นพฤติกรรมบางชนิด โดยต้องใช้ความอดทนหรือเสียสละ บุคคลนั้นสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ (สินินุช ม่วงกล้า. 2544: 35; อ้างอิงจาก อุบล เลี้ยววาริณ. 2534. ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร. หน้า 68)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้นิยามการควบคุมตนหรือการมีวินัยในตนว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินการไปตามเป้าหมายที่วางไว้จนประสบความสำเร็จในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นการควบคุมตนจึงเป็นการจัดระเบียบพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการในอนาคตและประกอบด้วยลักษณะทางจิตใจหลายประการได้แก่ การมองเห็นความสำคัญของประโยชน์ที่จะมีมาในอนาคตมากกว่าประโยชน์ในปัจจุบัน การเลือกกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการอดได้รอได้ เพราะเชื่อว่าการกระทำของตนจะส่งผลให้เกิดผลดีตามที่ตนต้องการได้ (สินินุช ม่วงกล้า. 2544: 35; อ้างอิง

จาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543. *ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม: การวิจัยและการพัฒนานุคคล*. หน้า 92-93)

ถวัลย์ เนียมทรัพย์ (2530) ได้ให้ความหมายการควบคุมตนเองเป็นลักษณะการบังคับอารมณ์ ความอดทน การหักห้ามตนเองและความไม่เข้าข้างตนเอง (อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546: 25; อ้างอิงจาก ถวัลย์ เนียมทรัพย์. 2530. *ผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี*)

จากความหมายข้างต้น การควบคุมตนเองบ่งบอกถึงการจัดระเบียบพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นระบบ และจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลที่ต้องการ ซึ่งด้วยกันมี 10 ขั้นตอน (การมุ่งอนาคต-การควบคุมตน. ม.ป.ป.: โปสเตอร์) ได้แก่

1) การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เพิ่มขึ้นในอนาคต จนกระทั่งบรรลุผลที่ต้องการได้ในที่สุด

2) การแบ่งพฤติกรรมเป้าหมายรวม ออกเป็นพฤติกรรมเป้าหมายย่อยๆ เป็นขั้นๆ

3) การสังเกตนิสัยเดิมหรือพฤติกรรมเดิมของตัวอยู่ในระดับใด

4) การวางเป้าหมายพฤติกรรมขั้นแรก ให้ใกล้เคียงกับพฤติกรรมระดับพื้นฐาน โดยตั้งใจจะทำมากกว่าเดิมหรือบ่อยกว่าเดิมเล็กน้อย

5) การคาดหวังสภาพแวดล้อมเช่นใด จะช่วยให้พฤติกรรมนั้นได้มากขึ้นและนานขึ้น

6) การเตรียมจัดสร้างสภาพแวดล้อมดังกล่าวไว้

7) ความพยายามกระทำตามเป้าหมายย่อยหนึ่งๆ

8) การทำได้ตามกำหนด ให้รางวัลตนเองและ/หรือบอกให้บุคคลอื่นช่วยให้รางวัลแก่ตนด้วย

9) การทำต่อไปตามเป้าหมายขั้นที่ 2

10) การทำตามเป้าหมายย่อยขั้นแรกหรือขั้นใดขั้นหนึ่งยังได้ไม่ครบ ให้ขยายเวลาเพื่อให้โอกาสแก่ตัวได้

การควบคุมตนเองมักเกิดควบคู่กันกับการมุ่งอนาคต เพราะการมุ่งอนาคตเป็นส่วนต้นของ ประสบการณ์และการควบคุมตนเองเป็นส่วนปลายของประสบการณ์ ดังนั้น งานวิจัยหลายชิ้นได้ ทำการศึกษาการมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองควบคู่กันไปกับพฤติกรรมการประหยัสด้านต่างๆ ดังเช่น งานวิจัยของมนูญ ภูษลิขเงิน (2547) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการประหยัสดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” จำนวน 480 คน พบว่า ลักษณะมุ่ง

อนาคตและควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประหยัค่าใช้จ่ายของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 19.7

สินินุช ม่วงกล้า (2544) ที่ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการประหยัพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี" จำนวน 439 คน พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการประหยัพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ศึกษาตัวแปรการควบคุมตนเอง ออกมาต่างหาก โดยทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 196 คน พบว่า การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรการควบคุมตนเองออกจากการมุ่งอนาคต และหาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองกับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และความสามารถของการควบคุมตนเองในการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

3. ความมีระเบียบวินัย (Self-Discipline)

ตามความเป็นจริงแล้ว มนุษย์มีความไร้ระเบียบเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว มนุษย์มีความอยากที่จะทำการกระทำสิ่งต่างๆ ตามความอำเภอใจหรือตามความต้องการของตนเองแต่การที่มนุษย์รวมกับอยู่เป็นหมู่ในสังคมเช่นนี้ มนุษย์จำต้องยับยั้งความต้องการของตนเองโดยการสร้างแนวทางในการประพฤติหรือการปฏิบัติตนขึ้น แนวทางสำหรับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่ทุกคนถือปฏิบัติ เรียกว่า บรรทัดฐาน (Norm) ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด อาจจะเป็นกฎหมาย ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี การกำหนดแนวทางปฏิบัติเหล่านี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ถ้าหากไม่มีแนวทางสำหรับปฏิบัติ หรือบอกให้รู้ว่ากระทำได้อหรือไม่ได้ สิ่งใดถูกสิ่งใดผิดแล้ว การดำรงชีวิตของมนุษย์จะไร้ระเบียบแบบแผนและการจัดระเบียบในสังคมจะกระทำไม่ได้

1) ความหมายของระเบียบวินัย

คำว่า ระเบียบวินัย หรือ Discipline ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมาจากภาษาละติน "Disciplina" แปลว่า แนะนำสั่งสอนอบรม การอบรมในที่นี้เน้นถึงการอบรมเพื่อพัฒนาการควบคุมพฤติกรรมตนเอง ให้อยู่ในแนวทางที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งกระทำได้ 2 วิธี ได้แก่ (1) โดยการมีกฎข้อบังคับ คำสั่ง และคำบัญชา และมีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน และ (2) มีการ

อบรมสั่งสอน แนะนำ (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546: 18; อ้างอิงจาก อุทัย นิธิญโต. 2523. หลักการบริหารงานบุคคล. หน้า 169)

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ ได้นิยามระเบียบวินัยไว้ว่า ระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น (กวินวุฒิกลั่นไพฑูรย์. 2546: 18; อ้างอิงจาก พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2544. มงคลชีวิตฉบับทางก้าวหน้า. หน้า 72)

โดยสรุปแล้ว ความมีระเบียบวินัย หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและการปฏิบัติหรือดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

2) ความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมการออม

ความมีระเบียบวินัยเป็นภาวะทางจิตใจของมนุษย์ที่จะสามารถบังคับให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสมกับบรรทัดฐานของสังคม เป็นการชักจูงให้ปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง รู้จักกฎเกณฑ์ รู้จักว่าอะไรควร อะไรไม่ควร งานวิจัยของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ทำการศึกษาความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมการออม โดยได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า นักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยมากมีพฤติกรรมการออมสูงกว่านักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยปานกลางและน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อนำตัวแปรความมีระเบียบวินัยมาทำนายพฤติกรรมการออมพบว่า สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 45.8 นอกจากนี้รายงานการศึกษาทัศนคติของครัวเรือนต่อการก่อหนี้และการออมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2548) ได้สำรวจสาเหตุที่อัตราการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นมาจากการมีระเบียบวินัยในการออมมาเป็นอันดับสอง ส่วนอันดับหนึ่ง คือ รายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนอันดับสามและสี่ ได้แก่ ความต้องการใช้เงินก้อนและการใช้จ่ายลดลง

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และความสามารถของความมีระเบียบวินัยในการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

4. ความมีสันโดษ

คนส่วนใหญ่มักคิดว่า สันโดษ คือ การอยู่คนเดียวตามลำพัง หรือการปลีกตัวออกจากสภาพแวดล้อมของบุคคล บุคคลที่ถือสันโดษ มักเป็นบุคคลที่พอใจในการอยู่คนเดียว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร เสมือนปิดตนเองจากสังคม แต่ตามความหมายที่แท้จริงแล้ว สันโดษ มิได้เป็นไปอย่างที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงของความสันโดษ

1) ความหมายของความสันโดษ

เดิมทีคำว่า สันโดษ มาจากภาษาบาลีว่า สันโตสะ เป็นการรวมคำ 2 คำ คือ สัน แปลว่า ตน และโตสะ แปลว่า ยินดี ดังนั้น สันโดษ จึงแปลว่ายินดี ชอบใจ พอใจ อิ่มใจ สุขใจ กับสิ่งที่ตนมีอยู่ หรือ การรู้จักพอ การรู้จักประมาณตนนั่นเอง (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546: 22; อ้างอิงจาก พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2544. มงคลชีวิตฉบับทางก้าวหน้า. หน้า 212)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความหมายของสันโดษไว้ว่า ความยินดีหรือพอใจเท่าที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 1166)

อุทัย เอกสะพัง ได้ให้ความหมายของสันโดษไว้ว่า การยินดีมีความสุขความพอใจในปัจจัยสี่ที่หามาด้วยความเพียรอันชอบธรรมของตน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ การยินดีในสิ่งที่ตนได้มา (จักรรา ผ่องอุดม. 2546: 11; อ้างอิงจาก อุทัย เอกสะพัง. 2541. พุทธปรัชญาในชีวิตประจำวัน)

พระเทพเทวี (ประยุทธ ปยุตโต) นิยามความสันโดษไว้ว่าเป็นความรู้จักพอ รู้จักประมาณตน เป็นทางสายกลางระหว่างความโลภและความเกียจคร้าน ความโลภ คือ ความอยากที่จะได้สิ่งต่างๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่คำนึงถึงสถานะของตนและวิธีการได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ นั้น และ ความเกียจคร้าน คือ การขี้เกียจ ไม่อยากทำงาน (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546: 22; อ้างอิงจาก พระเทพเทวี. ม.ป.ป. ชีวิตงาม)

โดยสรุปแล้ว ความสันโดษ หมายถึง ความพอใจหรือความยินดีในสิ่งที่ตนครอบครองอยู่ ส่งผลถึงความไม่พยายามขวนขวายให้ได้มาในสิ่งที่เกินความจำเป็นหรือเกินตัว แต่ก่อให้เกิดความพยายามที่ให้ได้ในสิ่งที่พอดีกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตด้วยความเพียรอันชอบธรรมของตน

2) ประเภทของความสันโดษ

จากความหมายของความสันโดษข้างต้น สามารถแบ่งประเภทของความสันโดษออกเป็น 3 ประเภท (จักรรา ผ่องอุดม. 2546: 12-13; กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546: 24-25; อ้างอิงจาก พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2544. มงคลชีวิตฉบับทางก้าวหน้า. หน้า 213-214) ได้แก่

ก. ยถาลาภสันโดษ หมายถึง ความยินดีตามที่ได้ กล่าวคือ มีความพอใจในสิ่งที่ได้มา ไม่เกิดความทุกข์ความกังวลถ้าสิ่งที่ได้มาไม่ตรงกับที่คาดหวังไว้

ข. ยถาพลสันโดษ หมายถึง ความยินดีในสิ่งที่ควรแก่สมรรถภาพ กล่าวคือ การยอมรับในความกำลังสามารถของตนในการได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ นับเป็นการรู้จักประมาณในกำลังกาย กำลังทรัพย์ เช่น การลงทุนเปิดหรือขยายกิจการตามกำลังทุนทรัพย์ของตน

ค. ยถาสรูปสันโดษ หมายถึง ความยินดีในสิ่งที่ควรแก่สถานะ กล่าวคือ ความพอใจในสิ่งของที่เหมาะสมกับฐานะทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจของตน เช่น การซื้อสิ่งของเครื่องใช้ตามกำลังทรัพย์ของตน

3) วิธีแห่งความสันโดษกับพฤติกรรมการออม

การปฏิบัติตนอย่างสันโดษจะต้องเริ่มจากจิตใจก่อนหรือที่เรียกว่า สันโดษในความคิด เป็นการระงับความคิดฟุ้งซ่าน ความโลภที่เกิดขึ้นในใจตน จนสามารถหักห้ามความอยากในสิ่งต่างๆ ที่เกินความกำลังความสามารถและความจำเป็นของตน อันจะส่งผลถึงพฤติกรรมในการแสวงหา ในการได้มาและการรับ และในการใช้สอยสิ่งที่ได้มา

ความสันโดษเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการทำงานอย่างสุจริต ด้านการเรียนอย่างขยันหมั่นเพียร ด้านการบริโภคที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ด้านการดำเนินธุรกิจอย่างไม่เอาเปรียบ เป็นต้น งานวิจัยหลายชิ้นได้นำตัวแปรทางจิตลักษณะ คือ ความมีสันโดษ มาศึกษาถึงความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม เช่น อัจฉรา ผ่องอุตม (2546) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า ความมีสันโดษมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออมของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ร้อยละ 29.60

นอกจากนี้ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 323 คนพบว่า นักศึกษาที่มีความมีสันโดษมากมีพฤติกรรมการออมสูงกว่านักศึกษาที่มีความมีสันโดษปานกลาง และเมื่อนำตัวแปรความมีสันโดษมาทำนายพฤติกรรมการออมพบว่า สามารถทำนายได้ร้อยละ 1.10

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีสันโดษกับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และความสามารถของความมีสันโดษในการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

เจตคติต่อการประหยัดกับพฤติกรรมการออม

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความหมายของเจตคติ องค์ประกอบของเจตคติ ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมของมนุษย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเจตคติต่อการประหยัดกับพฤติกรรมการออม

1. ความหมายของเจตคติ

คำว่า เจตคติ มาจากภาษาละตินว่า *Aptud* แปลว่า ไน้มเอียง ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า *Attitude* แปลว่า ท่าทีที่แสดงออกของมนุษย์ (จลลักษณ์ คงแสง.2546: 30) นักจิตวิทยาสังคม เช่น

Oskamp (1977) Petty and Cacioppo (1981) Eagly and Chaiken (1993) และ Petty and Wegener (1998) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือความคิดใดก็ตามในลักษณะการประเมินค่า หรืออีกนัยหนึ่งคือความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นการชอบ รักเกลียดกลัว ฯลฯ ต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้นๆ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546: 121)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความหมายเจตคติไว้ว่า ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 321)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (จงลักษณ์ คงแสง. 2546: 30; อ้างอิงจาก พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า ความรู้สึกของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้าน

สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งของ ไม่ว่าจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบรักหรือเกลียด สนับสนุนหรือต่อต้าน ซึ่งความรู้สึกนี้เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลนั้น และอาจส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งต่างๆ

2. องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546: 122; จงลักษณ์ คงแสง. 2546: 31; มนูญ ภูชลีเงิน. 2547: 35-36) ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านความคิดหรือความเชื่อ (Cognitive Component) คือ การที่บุคคลมีความคิดหรือความเชื่อต่อสิ่งต่างๆ ว่ามีด้านดีหรือไม่ดี มีประโยชน์หรือมีโทษที่ได้มาจากการเรียนรู้จากข้อสนเทศทั่วไป อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นข้อมูลด้านที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง (Facts)

2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดีของบุคคล ต่อสิ่งต่างๆ ทั้งที่สิ่งนั้นอาจมีประโยชน์หรือเป็นโทษ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลจะชอบและพอใจในสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นไม่ดีมีโทษ บุคคลจะไม่ชอบและไม่พอใจในสิ่งนั้น องค์ประกอบนี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของเจตคติ

3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งนั้น เป็นการวัดลักษณะทางจิตใจหรือเจตนาที่จะกระทำหรือมุ่งกระทำพฤติกรรมนั้น

การวัดเจตคติควรวัดตามองค์ประกอบรวมของเจตคติ โดยสามารถวัดได้ทั้ง 3 องค์ประกอบหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านจะต้องมีความสัมพันธ์กันพอประมาณ ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นจะเปลี่ยนตามไปด้วย ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมของมนุษย์

เจตคติเป็นลักษณะจิตใจของบุคคลที่เชื่อกันว่าสามารถทำนายพฤติกรรมได้ เช่น การเหยียดสีผิวของคนผิวขาวต่อคนผิวดำในสหรัฐอเมริกาในอดีต ทำให้คนผิวขาวปฏิบัติต่อคนผิวดำเยี่ยงทาสโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในบางกรณีที่ตรงกันข้าม เช่น ถ้าบุคคลนั้นเกลียดหรือไม่ชอบเพื่อนร่วมงาน แต่บุคคลนั้นไม่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่อเพื่อนร่วมงานคนนั้น เราจะถือว่าเจตคติสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้หรือไม่ ซิมบาร์โด (สิทธิโชค วรรณสันติกุล, 2546: 125; อ้างอิงจาก Zimbardo, 1980. *Essentials of Psychology and Life*) นักจิตวิทยาสังคมได้สรุปว่า การใช้เจตคติทำนายพฤติกรรมได้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่

1) เจตคติต่อพฤติกรรมและพฤติกรรมนั้นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น เจตคติต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการเข้าร่วมโครงการปลูกต้นไม้ได้ แต่เจตคติต่อโครงการปลูกต้นไม้สามารถทำนายพฤติกรรมการเข้าร่วมโครงการนั้นได้

2) เจตคติเป็นแนวคิดที่ทำให้มองเห็นทิศทางพฤติกรรมโดยรวม เช่น เจตคติต่อพุทธศาสนาไม่สามารถทำนายการไปวัดเป็นประจำได้ แต่สามารถทำนายแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าวัดโดยรวมได้ เช่น การทำบุญ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า

3) เจตคติต่อสิ่งใดที่เด่นชัดและหนักแน่นสามารถทำนายพฤติกรรมได้ เช่น เจตคติที่ดีต่อนักการเมืองที่ชื่นชอบ

ด้วยแนวคิดที่ว่าเจตคติเป็นบ่อเกิดของพฤติกรรม จึงมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมในด้านต่างๆ เช่น พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พฤติกรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน พฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม พฤติกรรมการประหยัดทรัพยากร ค่าใช้จ่าย เวลา และพลังงาน เป็นต้น

งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและพฤติกรรมต่างๆ เช่น งานวิจัยของจงลักษณ์ คงแสง (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จำนวน 290 คน พบว่าปัจจัยทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการประหยัดคือ เจตคติต่อการประหยัด ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การได้รับข่าวสารการประหยัด และเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยทำนายได้ร้อยละ 34.80 นอกจากนี้การวิจัยของพันพร โชติพฤษ์ชูสกุล (2539) ที่

ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเจตคติต่อการใช้น้ำอย่างประหยัดกับพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัดของแม่บ้านในเขตเทศบาลเมืองลำปาง จังหวัดลำปางพบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูง

นอกจากนี้งานวิจัยของมณูญ ภูขลิบเงิน (2547) ที่ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" จำนวน 480 คน พบว่า ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่ายของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 44.90 สำหรับทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการประหยัดเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดเวลาได้ร้อยละ 8.00 และในส่วนทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประหยัดพลังงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานได้ร้อยละ 25.10

สินีนุช ม่วงกล้า (2544) ได้ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี" จำนวน 439 คน พบว่า ทักษะการประหยัดไฟฟ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณ ลาวัณ (สินีนุช ม่วงกล้า. 2544: 52; อ้างอิงจาก วรรณ ลาวัณ. 2535: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี" จำนวน 489 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูงมีพฤติกรรม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูงและปานกลาง

กัลยา สุขปะทิว (สินีนุช ม่วงกล้า. 2544: 60; อ้างอิงจาก กัลยา สุขปะทิว. 2538: ง) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการอนุรักษ์และพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 513 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำในระดับดี และยังพบว่าเจตคติต่อการอนุรักษ์น้ำและพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น เจตคติจึงมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือ เจตคติเป็นตัวกำหนดหรือมีผลต่อการกระทำของบุคคล และในขณะเดียวกันพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาสอดคล้องกับเจตคติของบุคคลนั้นด้วย ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการประหยัด

กับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และความสามารถของเจตคติต่อการ
ประหยัดในการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา โดยจะทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ (1) ขอบเขตของการวิจัย (2) กลุ่มตัวอย่าง (3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (4) วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล และ (6) คำสำคัญ

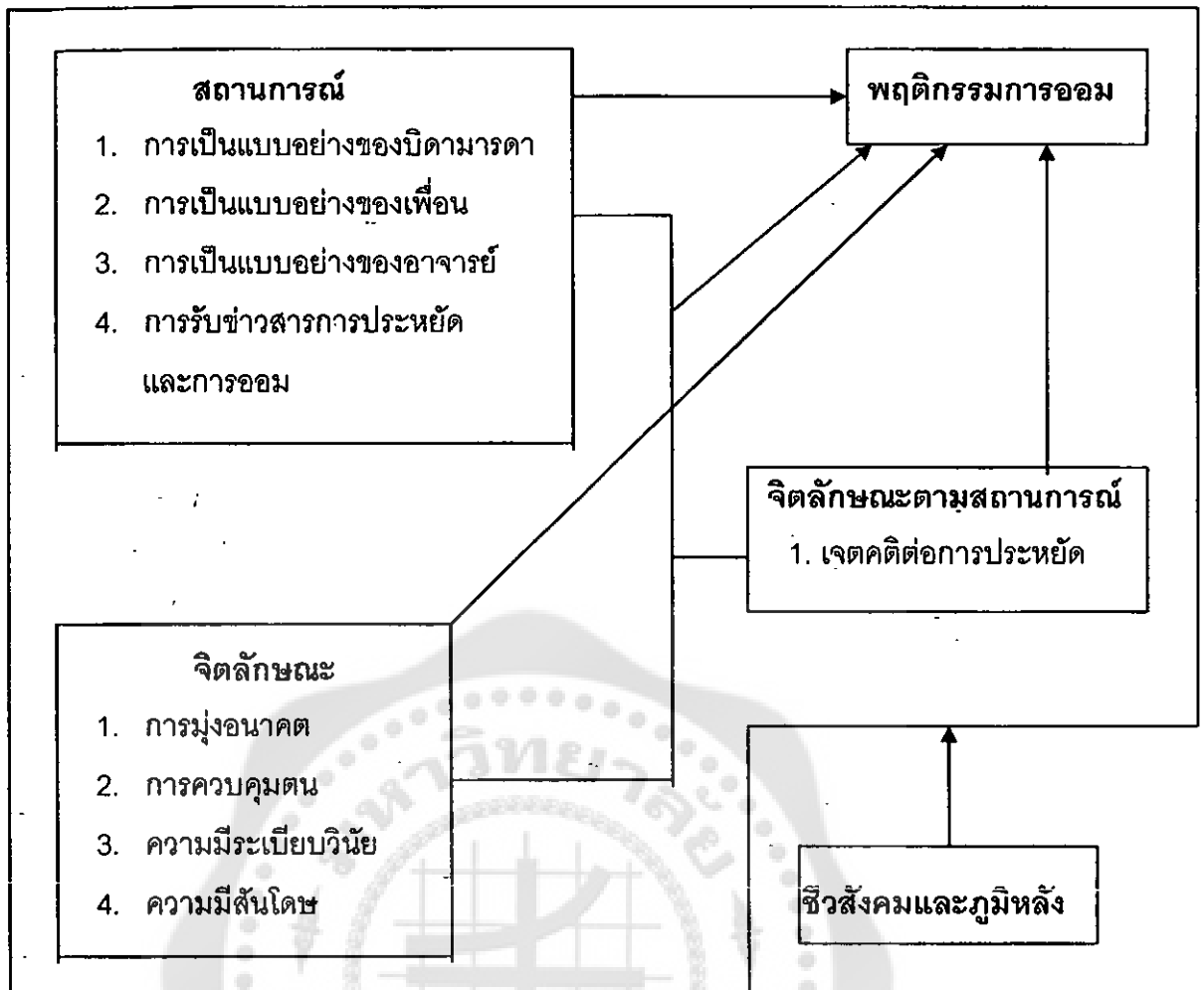
ขอบเขตของการวิจัย

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ที่เสนอไว้ในบทที่ 2 เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการหาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีเชิงเหตุด้านต่างๆ กับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่อยู่ในรูปนิยามปฏิบัติการ ทำให้สามารถวัดและวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งเป็นรูปแบบทฤษฎีสำหรับการศึกษาสาเหตุพฤติกรรมหลากหลายด้านของมนุษย์ นักจิตวิทยาสังคม คือ Magnusson และ Endler (งามตา วรินทร์านนท์ 2549: 8; อ้างอิงจาก Magnusson & Endler, 1977, *Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactionism Psychology*, pp. -18-21) ได้ประมวลทฤษฎีและผลงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ แล้วสรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุหลัก 4 สาย คือ (1) ลักษณะสถานการณ์ปัจจุบันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ศึกษานั้น (2) จิตลักษณะเดิมต่างๆ ของผู้ที่ถูกศึกษา (3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์นิยมแบบกลไก (Interaction Mechanism) (4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือ ปฏิสัมพันธ์แบบในตน (Organic Interaction) เป็นจิตลักษณะของผู้ที่ถูกศึกษาที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม เพื่อศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา โดยกำหนดตัวแปรอิสระหลักและรอง และตัวแปรตาม ดังรูปภาพที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมการออมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระหลัก เป็นตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุตามธรรมชาติของตัวแปรตามที่ศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย ได้แก่

รูปภาพ 4 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมกรออมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

1) ตัวแปรด้านสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

2) ตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความมีระเบียบวินัย และความมีสันโดษ

3) ตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการประหยัด

1.2 ตัวแปรอิสระรอง ได้แก่ ตัวแปรด้านชีวิตสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมกรออม เป็นการวัดจากพฤติกรรมกรออมวางแผนใช้จ่ายเงิน การคำนึงถึงความจำเป็นในการเลือกสิ่งของ และการมีเงินเก็บออม

สมมติฐานงานวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน
2. นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม
3. นิสิตนักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคตสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และ ความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม
4. นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัดสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม
5. ปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้มากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง อย่างน้อยร้อยละ 5

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และ (2) กลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนใน 2 รายวิชา จำนวน 3 กลุ่มผู้เรียนได้แก่ นิสิตจากคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 98 คน แบ่งเป็นนิสิตหญิง 72 คน และนิสิตชาย 26 คน โดยกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง ปีที่ 7 มีอายุเฉลี่ยประมาณ 20 ปี โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ นิสิต เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดก่อนที่จะนำไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

เนื่องด้วยผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงจำนวน นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified Quota Random Sampling) ซึ่งคำนวณจากตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท ได้แก่ 1) จำนวนมหาวิทยาลัย 8 มหาวิทยาลัย 2) จำนวนนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยละ 100 คน และ 3) เพศของนิสิตนักศึกษา แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาชาย 50 คน และนิสิตนักศึกษาหญิง จำนวน 50 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 800 คน

จากการประสานงานขอเก็บข้อมูลของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ 4 แห่ง ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 95 คน (2) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 56 คน (3) วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 95 ชุด และ (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 98 ชุด ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่ง ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 55 ชุด (2) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 73 ชุด (3) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 24 ชุด และ (4) มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 42 ชุด รวมมหาวิทยาลัยทั้ง 8 แห่ง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 538 ชุด จาก 800 ชุด คิดเป็นร้อยละ 67.25 แยกเป็น นิสิตนักศึกษาหญิงจำนวน 357 คน และนิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นได้แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 99 คน และได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดต่างๆ ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 11 แบบวัด ซึ่งมาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังบางประการ (2) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา (3) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อน (4) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ (5) แบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม (6) แบบวัดการมุ่งอนาคต (7) แบบวัดการควบคุมตนเอง (8) แบบวัดความมีระเบียบวินัย (9) แบบวัดความมีสันโดษ (10) แบบวัดเจตคติต่อการประหยัด และ (11) แบบวัดพฤติกรรมการออม (ดูจากภาคผนวก ก.) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชุด ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังบางประการ

ในแบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังบางประการของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามข้อมูลฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยเพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดา การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิตกองทุนกู้ยืม

2. แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาโดยกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง"ปัจจัยที่มีผลต่อ

พฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพัฒนการพระนคร" มีจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดามีเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .91 ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ดังนี้

- 10.0-18.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
  - 18.4-26.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาน้อย
  - 26.8-35.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาค่อนข้างน้อย
  - 35.2-43.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาค่อนข้างสูง
  - 43.6-51.9 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง
  - 52.0-60.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูงที่สุด
- ตัวอย่างแบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						

3. แบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อน

ผู้วิจัยนำแบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อนของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" โดยมีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเป็นแบบอย่างของเพื่อนต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต

เคิร์ท (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อนมีเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 4 คะแนน
จริง	เท่ากับ 2 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 3 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 6 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .53 จากนั้นเพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ตัดข้อความทางบวกออก 1 ข้อความ และได้ค่าความความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .69 แบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อนจึงประกอบด้วยประโยคคำถาม 11 ข้อความ ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 11-66 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง ส่วนเกณฑ์ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการเป็นแบบอย่างของเพื่อนมีความหมายดังนี้

- 11.0-20.2 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีการเป็นแบบอย่างของเพื่อน
- 20.3-29.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนน้อย
- 29.6-38.8 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนค่อนข้างน้อย
- 38.9-48.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนค่อนข้างสูง
- 48.2-57.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง
- 57.4-66.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการเป็นแบบอย่างของเพื่อน

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. เพื่อนในกลุ่มใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า						

4. แบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์

ผู้วิจัยนำแบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์"

โดยมีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์มีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .87 ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12-72 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง สำหรับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ มีความหมายดังนี้

- 12.0-21.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์
  - 21.1-31.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์น้อย
  - 31.2-41.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ค่อนข้างน้อย
  - 41.1-51.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ค่อนข้างสูง
  - 51.1-61.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง
  - 61.1-72.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูงที่สุด
- ตัวอย่างแบบวัดการเป็นแบบอย่างของอาจารย์

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. อาจารย์ของข้าพเจ้าใช้สิ่งของอย่างมีคุณค่าและประหยัดเสมอ						

5. แบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีทั้งสิ้น 14 ข้อคำถาม และได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นได้นำแบบวัดไปทดสอบกับกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดซึ่งได้เท่ากับ .84

สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การให้คะแนนแบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน

จริง เท่ากับ 5 คะแนน ไม่จริง เท่ากับ 2 คะแนน
 ค่อนข้างจริง เท่ากับ 4 คะแนน ไม่จริงเลย เท่ากับ 1 คะแนน

แบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมจึงประกอบด้วยประโยคคำถาม ข้อความ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมต่อการ สร้างนิสัยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยนี้ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 14-84 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง โดยมีเกณฑ์การแปล ความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมดังนี้

14.0-25.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่ได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

25.8-37.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมน้อย

37.6-49.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ค่อนข้างน้อย

49.4-61.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ค่อนข้างสูง

61.2-72.9 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง

78.0-84.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดและการออมที่ถูกต้องผ่านทางสื่อต่างๆ						

6. แบบวัดการมุ่งอนาคต

ผู้วิจัยนำแบบวัดการมุ่งอนาคตของเพื่อนของเนตรนภิส กาฬเนตร (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่อง "อิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมกรรมการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3" โดยมีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งอนาคตต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการมุ่งอนาคตมีเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด เท่ากับ 6 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง เท่ากับ 3 คะแนน

จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน
ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้			
จริงที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 4 คะแนน
จริง	เท่ากับ 2 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 3 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 6 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .53 จากนั้นเพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ขึ้นกว่าเดิม ผู้วิจัยได้ตัดข้อความออก 1 ข้อความ และได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .58 แบบวัดการมุ่งอนาคตจึงประกอบด้วยประโยคคำถาม 19 ข้อ การที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้มีระดับต่ำ อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่ทำจริงขัดแย้งกัน บางข้ออาจจะกระทำตามนั้น แต่เมื่อถึงในสถานการณ์อื่นๆ อาจจะไม่กระทำตามนั้นก็ไม่ได้ จึงเกิดความไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่องของการตอบแบบสอบถาม ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 19-114 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการมุ่งอนาคตสูง สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการการมุ่งอนาคต ดังนี้

- 19.0-34.8 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีการมุ่งอนาคต
- 34.9-50.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการมุ่งอนาคตน้อย
- 50.8-66.6 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการมุ่งอนาคตค่อนข้างน้อย
- 66.7-82.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการมุ่งอนาคตค่อนข้างสูง
- 82.6-98.4 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการมุ่งอนาคตสูง
- 98.5-114.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการมุ่งอนาคตสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการมุ่งอนาคต

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้ในสิ่งใด และต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมด ความอดทนและทนไม่ได้						

7. แบบวัดการควบคุมตน

ผู้วิจัยนำแบบวัดการควบคุมตนของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมีข้อคำถาม

จำนวน 12 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการควบคุมตนเองต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรม การออมของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การให้คะแนนแบบวัดการควบคุมตนเองมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด เท่ากับ 6 คะแนน   ค่อนข้างไม่จริง เท่ากับ 3 คะแนน
จริง เท่ากับ 5 คะแนน   ไม่จริง เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง เท่ากับ 4 คะแนน   ไม่จริงเลย เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .85 ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12-72 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการควบคุมตนเองสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการควบคุมตนเองดังนี้

12.0-21.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีการการควบคุมตนเอง

21.1-31.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการควบคุมตนเองน้อย

31.1-41.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการควบคุมตนเองค่อนข้างน้อย

41.1-51.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการควบคุมตนเองค่อนข้างสูง

51.1-61.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการควบคุมตนเองสูง

61.1-72.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีการควบคุมตนเองสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการควบคุมตนเอง

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. เมื่อข้าพเจ้าอยากได้สิ่งของบางอย่าง แต่มีเงินไม่เพียงพอ ข้าพเจ้าจะยืมผู้อื่นมาซื้อสิ่งของนั้น						

8. แบบวัดความมีระเบียบวินัย

แบบวัดความมีระเบียบวินัยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดความมีระเบียบวินัยของกวีณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพณิชยการพระนคร" มีจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความมีระเบียบวินัยต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรม การออมของนิสิตนักศึกษา สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดความมีระเบียบวินัยมีเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 4 คะแนน
จริง	เท่ากับ 2 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 3 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 6 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .86 ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความมีระเบียบวินัยสูง

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของความมีระเบียบวินัย มีดังนี้

- 10.0-18.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีระเบียบวินัย
- 18.4-26.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีระเบียบวินัยน้อย
- 26.8-35.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีระเบียบวินัยค่อนข้างน้อย
- 35.2-43.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีระเบียบวินัยค่อนข้างสูง
- 43.6-51.9 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีระเบียบวินัยสูง
- 52.0-60.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีระเบียบวินัยสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดความมีระเบียบวินัย

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ข้าพเจ้าคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องเหลวไหล						

9. แบบวัดความมีสันโดษ

แบบวัดความมีสันโดษในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดความมีสันโดษของกวินวุฒิกัลันไพฑูรย์ (2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพัฒนียการพระนคร" มีจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อให้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความมีสันโดษต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดความมีสันโดษมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด เท่ากับ 6 คะแนน   ค่อนข้างไม่จริง เท่ากับ 3 คะแนน
 จริง เท่ากับ 5 คะแนน   ไม่จริง เท่ากับ 2 คะแนน
 ค่อนข้างจริง เท่ากับ 4 คะแนน   ไม่จริงเลย เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .81 ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความมีสันโดษสูง

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของความมีสันโดษ มีดังนี้

10.0-18.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีความสันโดษ

18.4-26.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความสันโดษน้อย

26.8-35.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความสันโดษค่อนข้างน้อย

35.2-43.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความสันโดษค่อนข้างสูง

43.6-51.9 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความสันโดษสูง

52.0-60.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความสันโดษสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดความมีสันโดษ

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ข้าพเจ้ามีความพอใจในการ บริโภค ไม่ใช่สิ่งของเกินฐานะที่ ตนเองจะหามาได้						

10. แบบวัดเจตคติต่อการประหยัด

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติต่อการประหยัดมาจากงานวิจัยของจงลักษณ์ คงแสง (2546) เรื่อง "จิตลักษณะและปัจจัยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดของพยาบาลวิชาชีพ" ที่ได้พัฒนามาจากแบบวัดเจตคติต่อการประหยัดของนนทรียา คำแก้ว (2542) ซึ่งใช้ในการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของข้าราชการพลเรือนและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในกรุงเทพมหานคร" อีกทีหนึ่ง โดยมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อเพื่อใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเจตคติต่อการประหยัดต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งการตรวจให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อการประหยัดมีเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 6 คะแนน   ค่อนข้างไม่เห็นด้วย เท่ากับ 3 คะแนน

เห็นด้วย เท่ากับ 5 คะแนน ไม่เห็นด้วย เท่ากับ 2 คะแนน
 ค่อนข้างเห็นด้วย เท่ากับ 4 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน
 ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน ค่อนข้างไม่เห็นด้วย เท่ากับ 4 คะแนน
 เห็นด้วย เท่ากับ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วย เท่ากับ 5 คะแนน
 ค่อนข้างเห็นด้วย เท่ากับ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 6 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 จากนั้นเพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ตัดข้อความออก 2 ข้อความ และได้ค่าความความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .75 แบบวัดเจตคติต่อการประหยัดจึงประกอบด้วยประโยคคำถาม 8 ข้อความ ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 8-48 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีเจตคติต่อการประหยัดสูง

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของเจตคติต่อการประหยัด มีดังนี้

8.0-14.7 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีเจตคติต่อการประหยัด

1.6-21.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อการประหยัดน้อย

21.6-28.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อการประหยัดค่อนข้างน้อย

28.4-35.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อการประหยัดค่อนข้างสูง

35.2-41.9 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อการประหยัดสูง

42.0-48.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อการประหยัดสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดความเจตคติต่อการประหยัด

1. หนูนาเป็นเสมียนที่บริษัทแห่งหนึ่ง เธออยากได้เสื้อผ้าชุดหนึ่งที่มีราคาแพงเพื่อไปอวดเพื่อนแต่ไม่มีเงินพอ จึงได้ยืมเงินจากพรรคินซึ่งเป็นเพื่อนไปซื้อ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของหนูนาหรือไม่

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง

11. พฤติกรรมการออม

ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมการออมของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็น

แบบแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบ วัดพฤติกรรมการออมมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .76 จากนั้นเพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงขึ้นกว่าเดิม ผู้วิจัยจึงตัดข้อความออก 1 ข้อความ และได้ค่าความความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาเป็น .81 แบบวัดพฤติกรรมการออมจึงประกอบด้วยประโยคคำถาม 11 ข้อความ ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 11-66 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการออมสูง

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของพฤติกรรมการออมดังนี้

11.0-20.2 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีพฤติกรรมการออม

20.3-29.5 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการออมน้อย

29.6-38.8 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการออมค่อนข้างน้อย

38.9-48.1 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการออมค่อนข้างสูง

48.2-57.3 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการออมสูง

57.4-66.0 คะแนน หมายถึง นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมการออม

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้ามีบันทึกการใช้เงินประจำเดือน						

วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลสำหรับกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนใน 2 รายวิชาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 กลุ่มผู้เรียน ได้แก่ นิสิตจากคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 98 คน แบ่งเป็นนิสิตหญิงจำนวน 72 คน และนิสิตชายจำนวน 26 คน โดยกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 7 โดยนิสิตได้ตอบแบบสอบถามในห้องเรียน และส่งคืนให้กับผู้วิจัยเมื่อตอบและตรวจสอบความสมบูรณ์เสร็จแล้ว

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เนื่องด้วยผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงจำนวนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงต้องทำการสุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยโดยแบ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ 4 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่งขึ้นมา หลังจากทำการสุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ประสานงานของมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและส่งมอบแบบสอบถามให้แก่ผู้ประสานงานดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่นิสิตนักศึกษาต่อไป สำหรับวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ผู้วิจัยได้ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยให้แก่คณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และได้รับการตอบรับเพื่อทำการเก็บข้อมูลได้เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2549 ส่วนระยะเวลาการเก็บข้อมูลของนิสิตนักศึกษาทั้ง 8 มหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
2. ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตตามสถานการณ์ ต่อพฤติกรรมการออมใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r Correlation)
3. ทดสอบหาค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระหลักและตัวแปรอิสระรองจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ t-Test และมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-Test (ANOVA) ต่อพฤติกรรมการออม
4. ทดสอบหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออมใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression Analyses) โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างของการทำนายที่ร้อยละ 5

คำสำคัญ (Keywords)

1. พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและระมัดระวัง เหมาะสมกับฐานะและจำนวนเงินที่มีอยู่ ทำให้สามารถมีเงินเหลือเก็บได้
2. ชีวสังคมและภูมิหลัง หมายถึง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นต้น

3. การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หมายถึง การอบรมสั่งสอน ตักเตือน และการกระทำของบิดามารดาในเรื่องต่างๆ ต่อบุตร เช่น การออม การใช้จ่ายเงิน เป็นต้น จนเกิดการกระทำตามบิดามารดา

4. การเป็นแบบอย่างของเพื่อน หมายถึง การชี้แนะและการกระทำของเพื่อนในเรื่องต่างๆ เช่น การออม การเที่ยว การแต่งตัว การพูดจา เป็นต้น จนบุคคลเกิดการทำตามอย่างที่เพื่อนกระทำ

5. การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ หมายถึง การอบรมสั่งสอน ชี้แนะ และการกระทำของอาจารย์ในเรื่องต่างๆ เช่น การออม การแต่งตัว การพูดจา เป็นต้น จนนิสิตนักศึกษาเกิดการกระทำตามอาจารย์

6. การรับข่าวสารการประหยัดและการออม หมายถึง การรับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและวิธีการส่งเสริมการประหยัดและการออมจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ จนนิสิตนักศึกษาเกิดการกระทำตามการรณรงค์ของสื่อ

7. การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลผลิตและป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

8. การควบคุมตน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการบังคับอารมณ์ การหักห้ามใจตนเอง ความอดทนต่อสิ่งเย้ายวนภายนอก เพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามความตั้งใจ

9. ความมีสันโดษ หมายถึง ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีความรู้จักพอดีและประมาณตน

10. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การกระทำที่อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่กำหนดไว้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

11. เจตคติต่อการประหยัด หมายถึง ความรู้สึกต่อการประหยัด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการออม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษาใน มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ 4 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 538 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษานิติจำนวน 357 คน และนิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน

สำหรับตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ประมวลจากหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวแปรอิสระประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ (1) ตัวแปรอิสระหลัก ประกอบด้วย 9 ตัวแปรย่อย ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความมีระเบียบวินัย ความมีสันโดษ และเจตคติต่อการประหยัด และ(2) ตัวแปรอิสระรอง คือ ตัวแปรด้านชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต และการเป็นนิสิต กองทุนกู้ยืม ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการออม ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างในพฤติกรรมการออมของตัวแปรอิสระหลักและตัวแปรอิสระรองจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ t-Test และมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-Test (ANOVA)

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตตามสถานการณ์ ต่อพฤติกรรมการออมใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r Correlation)

ส่วนที่ 4 เป็นการวิเคราะห์หาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออมใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression Analyses) โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างของการทำนายที่ร้อยละ 5

ลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการออม ในส่วนนี้จะใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่า

เป็นแบบมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์และบรรยายลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ตาราง 4 ได้แสดงจำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ผู้หญิง	357	66.4
1.2 ผู้ชาย	181	33.6
2. อายุในปี พ.ศ. 2549		
2.1 18 ปี	23	4.3
2.2 19 ปี	78	14.6
2.3 20 ปี	142	26.6
2.4 21 ปี	168	31.5
2.5 22 ปี ขึ้นไป	108	23.0
3. ชั้นปีในปีการศึกษา 2549		
3.1 ปี 1	92	17.2
3.2 ปี 2	154	28.8
3.3 ปี 3	180	33.7
3.4 ปี 4	92	17.2
3.5 ปี 5 ขึ้นไป	16	3.1
4. อาชีพของบิดา		
4.1 ข้าราชการ	91	18.7
4.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	3.7
4.3 พนักงานบริษัทเอกชน	49	10.1
4.4 เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	160	32.9
4.5 ลูกจ้าง/รับจ้าง	72	14.8
4.6 เกษตรกร	76	15.6
4.7 พ่อบ้านหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ	20	4.2

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. อาชีพของมารดา		
5.1 ข้าราชการ	76	14.4
5.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5	0.9
5.3 พนักงานบริษัทเอกชน	26	4.9
5.4 เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	133	25.2
5.5 ลูกจ้าง/รับจ้าง	53	10.1
5.6 เกษตรกร	74	14.0
5.7 แม่บ้านหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ	160	30.4
6. ระดับการศึกษาของบิดา		
6.1 ประถมศึกษา	182	37.4
6.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	47	9.7
6.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	50	10.3
6.4 ปวส. หรืออนุปริญญา	65	13.3
6.5ปริญญาตรี	102	20.9
6.6 ปริญญาโทหรือสูงกว่า	41	8.4
7. ระดับการศึกษาของมารดา		
7.1 ประถมศึกษา	226	43.1
7.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	53	10.1
7.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	42	8.0
7.4 ปวส. หรืออนุปริญญา	75	14.3
7.5 ปริญญาตรี	104	19.8
7.6 ปริญญาโทหรือสูงกว่า	24	4.6
8. การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา		
8.1 กู้ยืม	184	34.4
8.2 ไม่ได้กู้ยืม	351	35.6
9. ลักษณะการอยู่อาศัย		
9.1 บิดาและมารดา	233	43.9

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ลักษณะการอยู่อาศัย (ต่อ)		
9.2 พี่น้อง	19	3.6
9.3 ญาติ	37	7.0
9.4 หอพักมหาวิทยาลัย	87	16.4
9.5 หอพักเอกชน/บ้านเช่า	145	27.3
9.6 อื่นๆ	10	1.8
10. รายได้ต่อเดือนของบิดา		
10.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 10,000 บาท	149	36.1
10.2 10,001 – 30,000 บาท	158	38.3
10.3 ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป	106	25.7
11. รายได้ต่อเดือนของมารดา		
11.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 10,000 บาท	143	35.8
11.2 10,001 – 30,000 บาท	136	34.0
11.3 ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป	121	30.3
12. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว		
12.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 16,000 บาท	158	33.6
12.2 16,001 – 42,000 บาท	156	33.2
12.3 ตั้งแต่ 42,001 บาท ขึ้นไป	156	33.2
13. รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน		
13.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาท	187	37.3
13.2 3,001 – 5,000 บาท	170	33.9
13.3 ตั้งแต่ 5,001 บาท ขึ้นไป	145	28.9
14. รายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน		
14.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาท	160	34.1
14.2 3,001 – 5,000 บาท	179	38.2
14.3 ตั้งแต่ 5,001 บาท ขึ้นไป	130	27.7

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15. การคงเหลือเงินที่ได้รับจากบิดามารดา		
15.1 มีเหลือเก็บทุกเดือน	85	16.4
15.2 มีเหลือเก็บบางเดือน	187	36.2
15.3 ใช้พอดีทุกเดือน	90	17.4
15.4 ใช้พอบางเดือน	61	11.8
15.5 ไม่พอใช้ทุกเดือน	36	7.0
15.6 ไม่พอใช้บางเดือน	58	11.2
16. การทำงานพิเศษ		
16.1 ไม่ทำงานพิเศษ	419	80.9
16.2 ทำงานพิเศษ	99	19.1
17. รายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือน		
17.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 2,400 บาท	30	33.7
17.2 2,401 – 4,800 บาท	30	33.7
17.3 ตั้งแต่ 4,801 บาท ขึ้นไป	29	32.6
18. การคงเหลือเงินจากการทำงานพิเศษ		
18.1 มีเหลือเก็บทุกเดือน	39	39.0
18.2 มีเหลือเก็บบางเดือน	36	36.0
18.3 ใช้พอดีทุกเดือน	10	10.0
18.4 ใช้พอบางเดือน	4	4.0
18.5 ไม่พอใช้ทุกเดือน	6	6.0
18.6 ไม่พอใช้บางเดือน	5	5.0
19. การมีบัตรเครดิต		
19.1 มีบัตรเครดิต	134	25.6
19.2 ไม่มีบัตรเครดิต	390	74.4
20. สถานที่ใช้จ่ายเงิน ¹		
20.1 ห้างสรรพสินค้า	425	79.0
20.2 สวนสนุก	39	7.2

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20. สถานที่ใช้จ่ายเงิน (ต่อ)		
20.3 ร้าน/ตู้คาราโอเกะ	103	19.1
20.4 แหล่งช้อปปิ้งที่ไม่ใช่ห้างสรรพสินค้า	373	69.3
20.5 ดิสโก้เทค/ผับ	93	17.3
20.6 สถานพยาบาล/คลินิกเฉพาะทาง	76	14.1
20.7 ตลาดนัด แผงลอยทั่วไป	352	65.4
20.8 อื่นๆ	56	10.4
21. วิธีที่ใช้ในกรณีมีเงินไม่พอใช้จ่าย ^ก		
21.1 ขอบจากบิดามารดา	385	71.6
21.2 ขอบจากพี่น้อง	104	19.3
21.3 กู้เงินจากธนาคาร/บริษัทสินเชื่อ	6	1.1
21.4 ขอยืมจากเพื่อน	152	28.3
21.5 เอาสิ่งของไปจำนำ	28	5.2
21.6 ทบทวนถึงเรื่องที่ต้องใช้จ่ายต่อไป	137	25.5
21.7 วางแผนการใช้จ่ายให้พอดีกับรายรับ	177	32.9
21.8 อื่นๆ	16	3.0
22. วิธีการออมเงิน ^ก		
22.1 ฝากกับธนาคารพาณิชย์ของรัฐ และเอกชน	437	81.2
22.2 ฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์	28	5.2
22.3 ฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน	15	2.8
22.4 ซื้อสินทรัพย์ เช่น ทองคำ ที่ดิน	51	9.5
22.5 ซื้อสลากออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส.	27	5.0
22.6 ซื้อประกันชีวิตแบบมีดอกเบี้ยเงินฝาก	17	3.2
22.7 อื่นๆ	83	15.4

หมายเหตุ: ^กผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. เพศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีจำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 และมีจำนวนผู้ชาย 181 คิดเป็นร้อยละ 33.6

2. อายุในปี พ.ศ. 2549

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาคืออายุ 20 ปี มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ถัดมาคืออายุตั้งแต่ 22 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยมีอายุ 19 ปี และ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.6 และ 4.3 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างพบว่าอายุเฉลี่ยประมาณ 20.71 ปี ($SD = 1.45$, $N = 533$) อายุน้อยที่สุด คือ 18 ปี และอายุมากที่สุด คือ 27 ปี

3. ชั้นปีในการศึกษา 2549

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาอยู่ในชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 4 มีจำนวนเท่ากัน คือ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ส่วนที่เหลืออยู่ในชั้นปี 5 ขึ้นไป มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ($N = 533$)

4. อาชีพของบิดา

กลุ่มตัวอย่างมีบิดาเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมาบิดาเป็นข้าราชการ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 ถัดมาบิดาประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีบิดามีอาชีพลูกจ้างหรือรับจ้าง มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ถัดมาบิดาประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 คนท้ายสุดกลุ่มตัวอย่างที่บิดาเป็นพ่อบ้านหรือไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ($N = 486$)

5. อาชีพของมารดา

กลุ่มตัวอย่างมีมารดาเป็นแม่บ้านหรือไม่ได้ประกอบอาชีพมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมามีมารดาเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 กลุ่มตัวอย่างถัดมาคือมารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาอาชีพเป็นเกษตรกร มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 กลุ่มตัวอย่างถัดมาคือมารดาประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างหรือรับจ้าง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 คน กลุ่มตัวอย่างรองสุดท้ายที่มีมารดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 เท่านั้น ($N = 527$)

6. ระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ถัดมาคือ ระดับปวส.หรืออนุปริญญา มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้น มีจำนวน 50 และ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 และ 9.7 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดที่มีบิดามีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 41 คิดเป็นร้อยละ 8.4 ($N = 487$)

7. ระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ถัดมาคือ ระดับปวส.หรืออนุปริญญา มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มารดามีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีจำนวน 53 และ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และ 8.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดที่มีมารดามีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 เท่านั้น ($N = 524$)

8. การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีการกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 ($N = 535$)

9. ลักษณะการอยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาเป็นจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาเช่าบ้านและหอพักเอกชนเป็นจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่พักอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยมีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ถัดมามีกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติและพี่น้องเป็นจำนวน 37 และ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และ 3.6 ตามลำดับ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 10 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.8 เท่านั้น ที่เลือกลักษณะการอยู่อาศัยแบบอื่นๆ โดยระบุว่าได้พักอยู่อาศัยร่วมกับมารดาและญาติ มารดาเพียงลำพัง และบิดาและพี่น้อง ($N = 537$)

10. รายได้ต่อเดือนของบิดา

ผู้วิจัยได้แบ่งรายได้ต่อเดือนของบิดาของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 10,000 บาท มีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 (2) กลุ่มตัวอย่างที่บิดาต่อเดือนมีรายได้ระหว่าง 10,001 บาท ถึง 30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดถึง 158

คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ทั้งนี้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาประมาณ 29,894.92 บาท ($SD = 42,021.16$, $N = 413$) โดยมีรายได้ต่อเดือนสูงสุด คือ 500,000 บาท และรายได้ต่อเดือนต่ำสุด คือ 1,000 บาท

11. รายได้ต่อเดือนของมารดา

เช่นเดียวกับรายได้ต่อเดือนของบิดา ผู้วิจัยได้จำแนกรายได้ต่อเดือนของมารดาของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 8,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดถึง 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 (2) กลุ่มตัวอย่างที่มารดาต่อเดือนมีรายได้ระหว่าง 8,001 บาท ถึง 20,000 บาท มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ทั้งนี้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของมารดาประมาณ 20,727.25 บาท ($SD = 31,646.23$, $N = 400$) โดยมีรายได้ต่อเดือนสูงสุด คือ 500,000 บาท และรายได้ต่อเดือนต่ำสุด คือ 500 บาท ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของมารดาน้อยกว่าของบิดาประมาณ 9,000 บาท

12. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว

ผู้วิจัยได้แบ่งรายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 16,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดถึง 158 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 (2) กลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวต่อเดือนมีรายได้ระหว่าง 16,001 บาท ถึง 42,000 บาท มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 42,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ทั้งนี้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวประมาณ 42,621.70 บาท ($SD = 53,683.25$, $N = 470$) โดยมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนสูงสุด คือ 500,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำสุด คือ 1,500 บาท

13. รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน

ผู้วิจัยได้แบ่งรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากบิดามารดาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดถึง 187 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 (2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเงินจากบิดามารดาต่อเดือนระหว่าง 3,001 บาท ถึง 5,000 บาท มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือนตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ทั้งนี้รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากบิดามารดาประมาณ 4,896.85 บาท ($SD = 3,728.23$, N

= 502) โดยมีรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาสูงสุดต่อเดือน คือ 45,000 บาท และรายได้ต่อเดือนต่ำสุด คือ 200 บาท

14. รายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน

ผู้วิจัยได้จำแนกรายจ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาทมีจำนวนมากที่สุดถึง 160 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 (2) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายระหว่าง 3,001 บาท ถึง 5,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายต่อเดือนตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ทั้งนี้ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 4,941.90 บาท ($SD = 4,673.34$, $N = 469$) โดยมีรายจ่ายต่อเดือนสูงสุด คือ 75,000 บาท และรายจ่ายต่อเดือนต่ำสุด คือ 400 บาท

15. การคงเหลือเงินที่ได้รับจากบิดามารดา

จากการศึกษาการคงเหลือเงินที่ได้รับจากบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างมีเงินเหลือเก็บบางเดือนเป็นจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาใช้เงินพอดีทุกเดือนและมีเงินเหลือเก็บทุกเดือนในจำนวนใกล้เคียงกันมีจำนวน 90 และ 85 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 และ 16.4 ตามลำดับ ในทางกลับกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เงินพอบางเดือนและไม่พอใช้เงินบางเดือนมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 61 และ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และ 11.2 ตามลำดับ มีเพียง 36 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.0 มีเงินที่ไปพอใช้ทุกเดือน ($N = 517$)

16. การทำงานพิเศษ

จากตาราง 4 พบว่า สามในสี่ของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 80.9 หรือ จำนวน 419 คน ไม่ได้ทำงานพิเศษ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานพิเศษมีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 งานพิเศษที่ทำ ได้แก่ พนักงานเฝ้าหอพัก พนักงานเสิร์ฟอาหารและไอศกรีม พนักงานประชาสัมพันธ์ มัคคุเทศก์ พนักงานร้านซูเปอร์สโตร์และ 7-11 พนักงานขายกาแฟและหนังสือ ครูสอนพิเศษ เจ้าของธุรกิจขายเสื้อผ้าและขายผัก พนักงานโรงพยาบาลนตร์ พริตตี้ และรับจ้างทำเว็บไซต์ ($N = 518$)

17. รายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือน

ผู้วิจัยได้จำแนกรายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือนน้อยกว่าและเท่ากับ 2,400 บาทมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 (2) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือนระหว่าง 2,401 บาท ถึง 4,800 บาทต่อเดือน มีจำนวน 30 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และ (3) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนจากการทำงานพิเศษตั้งแต่ 4,801 บาทขึ้นไป มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6

ทั้งนี้ รายได้ที่จากการทำงานพิเศษต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีประมาณ 4,679.78 บาท ($SD = 4,234.93$, $N = 89$) โดยมีรายได้จากการทำงานพิเศษต่อเดือนสูงสุด คือ 20,000 บาท และรายได้ต่อเดือนจากการทำงานพิเศษต่ำสุด คือ 400 บาท

18. การคงเหลือเงินจากการทำงานพิเศษ

จากการศึกษาการคงเหลือเงินการทำงานพิเศษของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มากกว่าหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างมีเงินเหลือเก็บทุกเดือนเป็นจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีเงินเหลือเก็บบางเดือนจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีใช้เงินพอดีทุกเดือนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินไม่พอใช้ทุกเดือน มีเงินไม่พอใช้บางเดือน และมีเงินพอใช้บางเดือนมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 6 คน 5 คน และ 4 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 6 ร้อยละ 5 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ($N = 89$)

19. การมีบัตรเครดิต

จากตาราง 4 พบว่า หนึ่งในสี่ของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 25.6 หรือ จำนวน 134 ระบุว่า มีบัตรเครดิต ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบัตรเครดิตมีจำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 ($N = 524$)

20. สถานที่ใช้จ่ายเงิน

จากผลการศึกษาถึงสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้จ่ายเงิน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้จ่ายเงินสามารถเรียงลำดับตามความนิยมมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ห้างสรรพสินค้า มีจำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 (2) แหล่งช้อปปิ้งที่ไม่ใช่ห้างสรรพสินค้า มีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 (3) ตลาดนัดและแผงลอยทั่วไป มีจำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 (4) ร้าน/ตู้คาราโอเกะ มีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 (5) ดิสโก้เทค/ผับ มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 (6) สถานพยาบาล/คลินิกเฉพาะทาง มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 (7) สถานที่อื่นๆ เช่น ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านอาหาร โรงภาพยนตร์ ร้านหนังสือ ร้านอุปกรณ์เครื่องเขียน และตลาดสด มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และ (8) สวนสนุก มีเพียงจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2

21. วิธีที่ใช้กรณีมีเงินไม่พอใช้จ่าย

จากการศึกษาวิธีที่ใช้ในกรณีที่มีเงินไม่พอใช้จ่าย โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า วิธีที่กลุ่มตัวอย่างนิยมมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ (1) ขอจากบิดามารดา มีจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 (2) วางแผนการใช้จ่ายให้พอดีกับรายรับ มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 (3) ขอยืมจากเพื่อน มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 (4) ทบทวนเรื่องที่ต้องใช้จ่ายต่อไป มีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 (5) ขอจากพี่น้อง มีจำนวน 104 คน คิด

เป็นร้อยละ 19.3 (6) เอาสิ่งของไปจำหน่าย มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 (7) อื่นๆ เช่น ใช้เงินเก็บ
 ขจากญาติให้จ่ายใดๆ มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และ (8) กู้เงินจากธนาคาร/บริษัท
 สินเชื่อ มีจำนวนเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เท่านั้น

22. วิธีการออมเงิน

จากผลการศึกษาถึงวิธีการออมเงินของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า
 วิธีที่กลุ่มตัวอย่างนิยมออมเงินจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ของรัฐและ
 เอกชน มีจำนวน 437 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 (2) อื่นๆ เช่น หยอดกระปุกออมสินหรือเก็บเอง ฝาก
บิตามารดา มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 (3) ซื้อสินทรัพย์ เช่น ที่ดิน ทองคำ มีจำนวน 51 คน
 คิดเป็นร้อยละ 9.5 (4) ฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 (5) ซื้อสลาก
 ออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส. มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 (6) ซื้อประกันชีวิตแบบมีดอกเบี้ยเงิน
 ฝาก มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 และ (7) ฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน มีจำนวน 15 คน
 คิดเป็นร้อยละ 2.8

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตาม สถานการณ์ กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) การวิเคราะห์เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ย
 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรทุกตัว และ (2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัว
 โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r correlation)

1. การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนนี้ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย
 ทั้งหมด 3 ปัจจัย ประกอบด้วย (1) ปัจจัยตามสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและ
 การออม (2) ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความมีระเบียบวินัย และความมี
 สันโดษ (3) ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการประหยัด และปัจจัยเชิงผล 1
 ปัจจัย คือ พฤติกรรมการออม ดังในตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยตาม
 สถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยตามสถานการณ์ จิตใจลักษณะ
จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออม ของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	จำนวน (คน)	— X	SD	ระดับ ความหมาย
1. ปัจจัยตามสถานการณ์				
1.1 การเป็นแบบอย่างของบิดา				
มารดา	520	48.04	7.67	สูง
1.2 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน	521	42.19	6.97	ค่อนข้างสูง
1.3 การเป็นแบบอย่างของ				
อาจารย์	527	52.04	7.85	สูง
1.4 การได้รับข่าวสารการ				
ประหยัดและการออม	526	55.63	10.05	ค่อนข้างสูง
2. ปัจจัยจิตลักษณะ				
2.1 การมุ่งอนาคต	516	73.74	7.54	ค่อนข้างสูง
2.2 การควบคุมตน	524	52.64	6.46	สูง
2.3 ความมีระเบียบวินัย	522	44.72	6.22	สูง
2.4 ความมีสำนึก	526	45.69	5.93	สูง
3. ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์				
3.1 เจตคติต่อการประหยัด	534	39.33	4.78	สูง
4. พฤติกรรมการออม	533	45.15	7.71	ค่อนข้างสูง

1.1 ปัจจัยตามสถานการณ์

1) การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

จากตาราง 5 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาเท่ากับ 48.04 คะแนน แสดงว่า การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาอยู่ในระดับสูง ค่าพิสัยคะแนนของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 13-60 คะแนน สามารถบอกได้ว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาจนถึงสูงที่สุด

2) การเป็นแบบอย่างของเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการเป็นแบบอย่างของเพื่อนเท่ากับ 42.19 คะแนน แสดงว่า การเป็นแบบอย่างของเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าพิสัยคะแนนของการเป็นแบบอย่างของเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 17 - 63 คะแนน สามารถบอกได้ว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนจนถึงสูงที่สุด

3) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการเป็นแบบอย่างของอาจารย์เท่ากับ 52.09 คะแนน แสดงว่า การเป็นแบบอย่างของอาจารย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าพิสัยคะแนนของการเป็นแบบอย่างของเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 18 - 72 คะแนน สามารถบอกได้ว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีการเป็นแบบอย่างของอาจารย์จนถึงสูงที่สุด

4) การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ค่าคะแนนเฉลี่ยของการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 55.63 หมายความว่า การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าพิสัยคะแนนของการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 26 - 84 คะแนน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารการประหยัดและการอมน้อยจนถึงสูงที่สุด

1.2 ปัจจัยจิตลักษณะ

1) การมุ่งอนาคต

จากตาราง 5 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของการมุ่งอนาคตเท่ากับ 73.74 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีการมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนค่าพิสัยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 51 - 98 คะแนน หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีการมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยจนถึงสูง

2) การควบคุมตน

สำหรับการควบคุมตนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.64 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างมีการควบคุมตนอยู่ในระดับสูง ค่าพิสัยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 36 - 72 คะแนน อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการควบคุมตนตั้งแต่ระดับค่อนข้างน้อยจนถึงสูงที่สุด

3) ความมีระเบียบวินัย

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความมีระเบียบวินัยเท่ากับ 44.72 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมีระเบียบวินัยสูง สำหรับค่าพิสัยคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มตัวอย่างอยู่

ระหว่าง 29 - 60 คะแนน อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความมีระเบียบวินัยตั้งแต่ระดับค่อนข้างน้อยจนถึงสูงที่สุด

4) ความมีสันโดษ

สำหรับความมีสันโดษของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความเฉลี่ยเท่ากับ 45.69 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความมีสันโดษในระดับสูง ส่วนค่าพิสัยคะแนนความมีสันโดษของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 26 - 60 คะแนน สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความมีสันโดษตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงสูงที่สุด

1.3 ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติต่อการประหยัด จากตาราง 5 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการประหยัดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 39.33 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการประหยัดอยู่ในระดับสูง ส่วนค่าพิสัยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 25 - 48 คะแนน หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการประหยัดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยจนถึงสูงที่สุด

1.4 พฤติกรรมการออม

สำหรับค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 45.15 อธิบายได้ว่าพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนค่าพิสัยคะแนนพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 22 - 66 คะแนน สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการออมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงสูงที่สุด แต่เมื่อวิเคราะห์ตามรายข้อคำถามดังตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาไม่ค่อยทำบันทึกการใช้จ่ายประจำวันและไม่ทำบัญชีรายรับรายจ่าย แต่ค่อนข้างมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง และจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน โดยจะสะสมเงินทุกเดือนถึงแม้ว่าจะไม่มากนัก นอกจากนี้ข้อคำถามที่นิสิตนักศึกษาตอบว่าจริง ได้แก่ ข้าพเจ้ามักจะใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง ข้าพเจ้าคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ ข้าพเจ้าคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ ข้าพเจ้าเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอ และเมื่อข้าพเจ้าพบของที่ถูกใจ ข้าพเจ้าจะเก็บเงินให้พอจึงจะซื้อ

ตาราง 6 ร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อความ	N	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. ข้าพเจ้ามีบันทึกการใช้จ่ายประจำวัน	536	3.01	1.42	ค่อนข้างไม่จริง
2. ข้าพเจ้าทำบัญชีรายรับรายจ่าย	536	2.95	1.38	ค่อนข้างไม่จริง
3. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง	535	4.07	1.17	ค่อนข้างจริง
4. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง	533	4.39	0.95	จริง

ตาราง 6 ร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านพฤติกรรมกรออมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อความ	N	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
5. ข้าพเจ้าคิดถึงความเป็นของสิ่งของที่ซื้อ				
เสมอ เมื่อเวลาจะซื้อของ	536	4.60	0.92	จริง
6. ข้าพเจ้าคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น				
เสมอ	535	4.42	1.08	จริง
7. ข้าพเจ้าเรียงลำดับความสำคัญในการใช้				
จ่ายเสมอ	535	4.48	0.89	จริง
8. เมื่อข้าพเจ้าพบของที่ถูกใจ ข้าพเจ้าจะ				
เก็บเงินให้พอจึงจะซื้อ	534	4.62	0.89	จริง
9. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงิน ข้าพเจ้าจะจัดสรร				
เงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน	534	4.13	1.11	ค่อนข้างจริง
10. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงินพิเศษ ข้าพเจ้าจะ				
เก็บออมไว้เสมอ	534	4.28	1.09	ค่อนข้างจริง
11. ข้าพเจ้ามีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือน				
ถึงแม้ว่าจะไม่มากนัก	535	4.23	1.24	ค่อนข้างจริง

หมายเหตุ: เกณฑ์การให้ความหมาย ได้แก่ 1.0-1.83 = ไม่จริงเลย, 1.84-2.67 = ไม่จริง,

2.68-3.51 = ค่อนข้างไม่จริง, 3.52-4.35 = ค่อนข้างจริง, 4.36-5.19 = จริง,

5.20-6.00 = จริงที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์ กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์ กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิเคราะห์พบในตาราง 7 ที่แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์และพฤติกรรมการออม

ตัวแปรในปัจจัยตามสถานการณ์ทั้ง 4 ตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมมีค่า r สูงที่สุด

คือ .47 รองลงมาได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ โดยมีค่า r เท่ากับ .37 .19 และ .18 ตามลำดับ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะและพฤติกรรมการออม

ตัวแปรด้านจิตลักษณะทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยความมีสันโดษมีค่า r สูงที่สุดคือ .65 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมาได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การควบคุมตน และการมุ่งอนาคต โดยมีค่า r เท่ากับ .47 .44 และ .23 ตามลำดับ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการออม

ตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติต่อการประหยัดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่า r เท่ากับ .03 เท่านั้น

การทดสอบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออม

ในส่วนนี้ จะเป็นการทดสอบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออม (Compare Means) สำหรับกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ตามสมมติฐานดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน
2. นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม
3. นิสิตนักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคตสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม
4. นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัด มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

เนื่องจากเป็นการทดสอบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมสำหรับกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกัน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการทดสอบค่าเฉลี่ยแบบ t-Test และ F-Test (ANOVA) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลัง และ (2) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์

ตาราง 7 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์
กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	การเป็น แบบอย่าง ของบิดา มารดา	การเป็น แบบอย่าง ของเพื่อน	การเป็น แบบอย่าง ของ อาจารย์	การได้รับ ข่าวสาร การประหยัด และการออม	การมุ่ง อนาคต	การ ควบคุม ตน	ความมี ระเบียบ วินัย	ความมี สันโดษ	เจตคติ ต่อการ ประหยัด	พฤติกรรม การออม
1. การเป็นแบบ อย่างของบิดามารดา	1.00 (520)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
2. การเป็นแบบ อย่างของเพื่อน	.16** (518)	1.00 (521)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
3. การเป็นแบบ อย่างของอาจารย์	.27** (510)	.35** (511)	1.00 (527)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
4. การได้รับข่าว สารการประหยัดและ การออม	.38** (509)	.21** (509)	.49** (516)	1.00 (526)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
5. การมุ่งอนาคต	.09* (499)	.18** (500)	.12** (507)	.00 (508)	1.00 (516)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
6. การควบคุมตน	.20** (507)	.19** (507)	.18** (516)	.16** (512)	.51** (505)	1.00 (524)	-- (--)	-- (--)	-- (--)	-- (--)

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$, ตัวเลขในวงเล็บ คือ N หรือ จำนวนชุดข้อมูลที่น่ามาใช้วิเคราะห์

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ปัจจัย	การเป็น แบบอย่าง ของบิดา มารดา	การเป็น แบบอย่าง ของเพื่อน	การเป็น แบบ อย่างของ อาจารย์	การได้รับ ข่าวสาร การประหยัด และการออม	การมุ่ง อนาคต	การ ควบคุม ตน	ความมี ระเบียบ วินัย	ความมี สันโดษ	เจตคติ ต่อการ ประหยัด	พฤติ กรรม การออม
7. ความมีระเบียบ วินัย	.26** (504)	.16** (505)	.19** (512)	.21** (510)	.56** (500)	.62** (511)	1.00 (522)	-- (--)	-- (--)	-- (--)
8. ความมีสันโดษ	.32** (511)	.20** (511)	.29** (518)	.37** (517)	.39** (507)	.60** (514)	.58** (516)	1.00 (528)	-- (--)	-- (--)
9. เจตคติต่อการ ประหยัด	.00 (516)	.11* (517)	.05 (523)	.01 (522)	.37** (512)	.33** (520)	.38** (519)	.22** (526)	1.00 (534)	-- (--)
10. พฤติกรรมการ ออม	.37** (512)	.19** (513)	.18** (516)	.47** (518)	.23** (508)	.44** (516)	.47** (514)	.65** (521)	.03 (528)	1.00 (530)

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$, ตัวเลขในวงเล็บ คือ N หรือ จำนวนชุดข้อมูลที่น่าสนใจใช้วิเคราะห์

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลัง

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test ของตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลัง 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ และการทำงานพิเศษ และ F-Test ของตัวแปรผลชีวิตสังคมและภูมิหลัง 6 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ต่อเดือนของบิดา รายได้ต่อเดือนมารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน และรายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลังเพิ่มอีก 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดาและระดับการศึกษาของมารดา

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างดังตาราง 7 ตามสมมติฐาน 1 นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการออมต่างกัน ตัวแปรชีวิตสังคมและภูมิหลัง 11 ตัวแปร ได้แก่ เพศ การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา การทำงานพิเศษ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ต่อเดือนของบิดา รายได้ต่อเดือนมารดา รายได้ของนิสิตนักศึกษาจากบิดามารดาต่อเดือน รายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน ระดับการศึกษาของบิดา และระดับการศึกษาของมารดา ผลการวิเคราะห์จากตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามชีวิตสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.1 เพศ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาชายมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 3.80$, $N = 530$) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาชายเท่ากับ 46.92 ($SD = 7.53$, $N = 179$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาหญิงมีค่าเท่ากับ 44.26 ($SD = 7.65$, $N = 351$) ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาหญิงประมาณ 2.66 คะแนน

1.2 การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามการกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่กู้ยืมและไม่กู้ยืมเงินจากจากกองทุนฯ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.28$, $N = 527$)

1.3 การทำงานพิเศษ

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมตามการทำงานพิเศษพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่ไม่ทำงานพิเศษและทำงานพิเศษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -3.87$, $N = 500$) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามชีวสังคม และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	SD	t	F
1. เพศ				3.80**	.00
1.1 ผู้หญิง	351	44.26	7.65		
1.2 ผู้ชาย	179	46.92	7.53		
2. การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืม เพื่อการศึกษา				0.28	.43
2.1 กู้ยืม	181	45.14	7.66		
2.2 ไม่ได้กู้ยืม	346	45.11	7.76		
3. การทำงานพิเศษ				-3.87**	1.31
3.1 ไม่ทำงานพิเศษ	412	44.53	7.74		
3.2 ทำงานพิเศษ	98	47.85	6.97		
4. อาชีพของบิดา				--	2.04**
4.1 ข้าราชการ	91	45.67	7.27		
4.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	42.59	9.36		
4.3 พนักงานบริษัทเอกชน	49	42.55	8.33		
4.4 เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	160	45.84	7.72		
4.5 ลูกจ้าง/รับจ้าง	71	44.27	7.28		
4.6 เกษตรกร	74	46.41	7.67		
4.7 พ่อบ้านหรือไม่ได้					
ประกอบอาชีพ	19	45.47	6.64		
5. อาชีพของมารดา				--	1.46
5.1 ข้าราชการ	75	42.25	7.37		
5.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	43.50	18.14		
5.3 พนักงานบริษัทเอกชน	26	42.42	8.51		
5.4 เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	132	48.88	8.43		
5.5 ลูกจ้าง/รับจ้าง	52	43.44	6.34		

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการหอจก t-Test และ F-Test จำแนกตามชีวสังคม
และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	— X	SD	t	F
5.6 เกษตรกร	71	45.42	7.34		
5.7 แม่บ้านหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ	159	46.13	7.41		
6. รายได้ต่อเดือนของบิดา					0.29
6.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 10,000 บาท	146	45.53	7.94		
6.2 10,001 – 30,000 บาท	158	45.11	7.56		
6.3 ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป	105	45.78	7.99		
7. รายได้ต่อเดือนของมารดา					0.17
7.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 10,000 บาท	138	45.26	7.66		
7.2 10,001 – 30,000 บาท	135	44.96	8.09		
7.3 ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป	120	44.68	7.95		
8. รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน					0.76
8.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาท	183	45.49	7.09		
8.2 3,001 – 5,000 บาท	166	44.51	7.74		
8.3 ตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป	145	44.80	8.24		
9. รายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน					0.34
9.1 น้อยกว่าและเท่ากับ 3,000 บาท	158	45.25	7.22		
9.2 3,001 – 5,000 บาท	176	45.07	7.80		
9.3 ตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป	130	44.52	7.91		

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test และ F-Test จำแนกตามชีวสังคม และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	SD	t	F
10. ระดับการศึกษาของบิดา				--	2.24*
10.1 ประถมศึกษา	179	46.23	7.72		
10.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	47	42.74	9.54		
10.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	50	45.44	7.15		
10.4 ปวส. หรืออนุปริญญา	64	44.25	7.14		
10.5ปริญญาตรี	101	45.47	7.38		
10.6 ปริญญาโทหรือสูงกว่า	41	43.51	6.94		
11. ระดับการศึกษาของมารดา				--	1.22
11.1 ประถมศึกษา	222	45.62	7.53		
11.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	53	45.85	8.77		
11.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	41	44.05	8.72		
11.4 ปวส. หรืออนุปริญญา	73	44.85	8.15		
11.5 ปริญญาตรี	103	44.90	7.06		
11.6 ปริญญาโทหรือสูงกว่า	24	42.04	7.35		

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ทำงานพิเศษมีค่าเท่ากับ 47.85 (SD = 6.97, N = 98) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่ไม่ทำงานพิเศษเท่ากับ 44.53 (SD = 7.74, N = 412) ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่ไม่ทำงานพิเศษประมาณ 3.32 คะแนน

1.4 อาชีพของบิดา

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามอาชีพของบิดาพบว่า พฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดามีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.04$, N = 481) โดยนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นเกษตรกรมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงสุด ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีพฤติกรรมกรรมการออม

น้อยที่สุด เมื่อทำการทดสอบรายคู่โดยค่าตัวทดสอบ LSD พบว่า อาชีพของบิดาทำให้เกิดความแตกต่างกันในพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ผลการวิเคราะห์รายคู่มีดังนี้

1) นิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นข้าราชการมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นข้าราชการค่าเท่ากับ 45.67 ($SD = 7.27$, $N = 91$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนเท่ากับ 42.55 ($SD = 8.33$, $N = 49$) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.12 คะแนน

2) นิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวมีค่าเท่ากับ 45.84 ($SD = 7.72$, $N = 160$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนเท่ากับ 42.55 ($SD = 8.33$, $N = 49$) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.29 คะแนน

3) นิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกรมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นเกษตรกรมีค่าเท่ากับ 46.41 ($SD = 7.67$, $N = 74$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนเท่ากับ 42.55 ($SD = 8.33$, $N = 49$) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.86 คะแนน

1.5 อาชีพของมารดา

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มารดามีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.46$, $N = 519$) แต่เมื่อตรวจสอบค่าสถิติที่ใช้ทดสอบการกระจายข้อมูลของแต่ละกลุ่ม (Test of Homogeneity of Variance) ผู้วิจัยพบว่า มีอย่างน้อย 2 กลุ่มตัวอย่างที่พฤติกรรมกรรมการออมมีความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.52$, $N = 519$) จึงมาพิจารณาค่าตัวทดสอบรายคู่แบบ LSD พบว่า

1) นิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นแม่บ้านมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีมารดาเป็นแม่บ้านมีค่าเท่ากับ 46.13 ($SD = 7.41$, $N = 159$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนเท่ากับ 42.42 ($SD = 8.51$, $N = 26$) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.71 คะแนน

2) นิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นแม่บ้านมีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นอาชีพลูกจ้าง/รับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นแม่บ้านมีค่าเท่ากับ 46.13 (SD = 7.41, N = 159) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่มารดาเป็นลูกจ้าง/รับจ้างเท่ากับ 43.44 (SD = 6.34, N = 52) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 2.69 คะแนน

1.6 รายได้ต่อเดือนของบิดา

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของบิดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่างกันไม่มีความแตกต่างในค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($F = 0.29$, $N = 409$)

1.7 รายได้ต่อเดือนมารดา

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของมารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มารดามีรายได้ต่อเดือนต่างกันไม่มีความแตกต่างในค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($F = 0.17$, $N = 393$)

1.8 รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามรายได้ของนิสิตนักศึกษาจากบิดามารดาต่อเดือนไม่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับเงินจากบิดามารดาต่อเดือนต่างกัน จะมีความแตกต่างในค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($F = 0.76$, $N = 494$)

1.9 รายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือน

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามรายจ่ายของนิสิตนักศึกษาต่อเดือนไม่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีรายจ่ายต่อเดือนต่างกัน จะมีความแตกต่างในค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($F = 0.34$, $N = 464$)

1.10 ระดับการศึกษาของบิดา

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนพฤติกรรมการออมจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.24$, $N = 482$) โดยนิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถม มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมสูงสุด ($x = 46.23$, $N = 179$) ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาจบมัธยมศึกษาตอนปลาย มีพฤติกรรมการออมน้อยที่สุด ($x = 44.05$, $N = 50$) เมื่อทำการทดสอบรายคู่โดยพิจารณาค่าตัวทดสอบแบบ LSD พบว่า มีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันของนิสิตนักศึกษา ผลการวิเคราะห์รายคู่นี้

1) นิสิตนักศึกษาที่บิดาจบระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดาจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเท่ากับ 42.74 (SD = 9.54, N = 47) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.49 คะแนน

2) นิสิตนักศึกษาที่บิดาจบระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดาจบระดับตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปมีค่าเท่ากับ 43.51 (SD = 9.94, N = 41) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 2.72 คะแนน

3) นิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดาจบปริญญาตรี มีค่าเท่ากับ 45.47 (SD = 7.38, N = 101) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 2.73 คะแนน

1.11 ระดับการศึกษาของมารดา

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ($F = 1.22$, $N = 516$) แต่เมื่อทำการทดสอบรายคู่โดยพิจารณาค่าตัวทดสอบแบบ LSD พบว่า มีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันของนิสิตนักศึกษา ผลการวิเคราะห์รายคู่มีดังนี้

1) นิสิตนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษามีค่าเท่ากับ 45.62 (SD = 7.53, N = 222) ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนิสิตนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปเท่ากับ 42.04 (SD = 7.35, N = 24) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.58 คะแนน

2) นิสิตนักศึกษาที่มารดาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มารดาการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มารดาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเท่ากับ 45.85 (SD = 8.77, N = 53) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่างกัน 3.81 คะแนน

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน 1 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังบางอย่างต่างกัน

มีพฤติกรรมการออมต่างกัน ได้แก่ เพศ การทำงานพิเศษ อาชีพของบิดา และระดับการศึกษาของบิดา นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าตัวทดสอบแบบ LSD ในตัวแปรอาชีพของบิดาและมารดาและระดับการศึกษาของบิดาและมารดา พบว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาและมารดามีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐาน 2 นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

สมมติฐาน 3 นิสิตนักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคตสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

สมมติฐาน 4 นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัดสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และอธิบายผลการวิเคราะห์เรียงความลำดับ โดยเริ่มจากตัวแปรตามสถานการณ์ในสมมติฐาน 2 ตัวแปรจิตลักษณะในสมมติฐาน 3 และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ในสมมติฐาน 3

2.1 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์

ผู้วิจัยได้แบ่งค่าคะแนนของตัวแปรตามสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง เพื่อทำการทดสอบตามสมมติฐาน 2 ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 9 แสดง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1) การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -3.86$, $N = 512$) คะแนนเฉลี่ย

พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการแบบอย่างของบิตามารดาในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 39.25 (SD = 9.57, N = 36) คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการแบบอย่างของบิตามารดาในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 45.55 (SD = 7.39, N = 476)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์
จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรเชิงเหตุ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	SD	t	F
1. ตัวแปรตามสถานการณ์					
1.1 การเป็นแบบอย่างของ					
บิตามารดา				-3.86**	4.21*
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	36	39.25	9.57		
2) กลุ่มคะแนนสูง	476	45.55	7.39		
1.2 การเป็นแบบอย่างของ				-2.84**	4.80*
เพื่อน					
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	122	43.25	8.69		
2) กลุ่มคะแนนสูง	391	45.72	7.32		
1.3 การเป็นแบบอย่างของ					
อาจารย์				-1.87	1.13
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	40	42.98	8.27		
2) กลุ่มคะแนนสูง	479	45.34	7.64		
1.4 การได้รับข่าวสารการ					
ประหยัดและการออม				-7.89**	1.56
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	138	40.90	6.90		
2) กลุ่มคะแนนสูง	380	46.61	7.41		
2. ตัวแปรจิตลักษณะ					
2.1 การมุ่งอนาคต					
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	90	44.22	8.70	-1.08	4.05*
2) กลุ่มคะแนนสูง	418	45.29	7.50		

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์
จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปรเชิงเหตุ	จำนวน (คน)	— X	SD	t	F
2. ตัวแปรจิตลักษณะ					
2.2 การควบคุมตน				-3.09*	1.85
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	20	39.90	9.26		
2) กลุ่มคะแนนสูง	496	45.27	~~7.54~~		-
2.3 ความมีระเบียบวินัย				-2.41*	0.16*
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	26	41.54	7.76		
2) กลุ่มคะแนนสูง	488	45.26	7.68		
2.4 ความมีสันโดษ				-6.27**	0.09
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	20	34.85	7.80		
2) กลุ่มคะแนนสูง	501	45.50	7.43		
3. ตัวแปรจิตลักษณะตาม สถานการณ์					
3.1 เจตคติต่อการประหยัด				0.18	0.00
1) กลุ่มคะแนนต่ำ	13	45.54	7.69		
2) กลุ่มคะแนนสูง	515	45.15	7.23		

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

2) การเป็นแบบอย่างของเพื่อน

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามการเป็นแบบอย่างของเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -2.84$; $N = 512$) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 43.25 ($SD = 8.69$, $N = 122$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 45.72 ($SD = 7.32$, $N = 391$)

3) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมตามการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง ($t = -1.87$, $N = 519$)

4) การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมตามการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -7.89$, $N = 518$) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 40.90 ($SD = 6.90$, $N = 138$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 46.61 ($SD = 7.41$, $N = 380$)

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน 2 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2.2 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะ

ผู้วิจัยได้แบ่งค่าคะแนนของตัวแปรจิตลักษณะ ได้แก่ การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความมีระเบียบวินัย และความมีสันโดษออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง เพื่อทำการทดสอบตามสมมติฐาน 3 ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะ ของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 8 แสดง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1) การมุ่งอนาคต

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมตามการมุ่งอนาคตของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง ($t = -1.08$, $N = 508$)

2) การควบคุมตน

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมตามการควบคุมตนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -3.09$, $N = 516$) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการควบคุมตนในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 39.90

(SD 9.26, N = 20) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีการควบคุมตนในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 45.27 (SD = 7.54, N = 496)

3) ความมีระเบียบวินัย

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามความมีระเบียบวินัยของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -2.41$, N = 514) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 41.54 (SD 7.76, N = 26) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 45.26 (SD = 7.68, N = 488)

4) ความมีสันโดษ

ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามความมีสันโดษของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -6.27$, N = 521) โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีความมีสันโดษในกลุ่มคะแนนต่ำ มีค่าเท่ากับ 34.85 (SD 7.80, N = 20) ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่มีความมีสันโดษในกลุ่มคะแนนสูง มีค่าเท่ากับ 45.50 (SD = 7.43, N = 501)

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน 3 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2.3 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

ผู้วิจัยได้แบ่งค่าคะแนนของตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติต่อการประหยัดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง เพื่อทำการทดสอบตามสมมติฐาน 4 ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 8 แสดง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจาก t-Test จำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามเจตคติต่อการประหยัดของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มคะแนนต่ำและกลุ่มคะแนนสูง ($t = 0.18$, N = 528)

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน 4 ไม่พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัดสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

โดยสรุปแล้ว จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน 3 สมมติฐานพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีนิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์ ตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ จะมีอำนาจในการทำนาย พฤติกรรมการออม จากนั้นจะตรวจสอบตามสมมติฐาน 5 ที่ว่า ปัจจัย สถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออม ได้มากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง อย่างน้อยร้อยละ 5 ด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวม (Enter) และแบบขั้น (Stepwise) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมระหว่างปัจจัยเชิงเหตุ 3 ปัจจัยและพฤติกรรมการออม และ (2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นระหว่างปัจจัยเชิงเหตุ 3 ปัจจัยและพฤติกรรมการออม

1. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมโดยใช้ปัจจัยตามสถานการณ์ ตัวแปร จิตลักษณะ และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

ส่วนนี้จะแสดงผลการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาโดยใช้ ตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 1 ตัวแปรจิตลักษณะเป็นตัวทำนายชุดที่ 2 และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 3 จากตาราง 10 พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 26 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .32, .18, และ .13 ซึ่งหมายความว่า นิสิตนักศึกษายังได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมมาก มีบิดามารดาและเพื่อนเป็นแบบอย่างในการมาก ทำให้ยังมีพฤติกรรมการออมมากด้วย

ตัวทำนายชุดที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 45 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ ความมีระเบียบวินัย และการมุ่งอนาคต ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .71, .27, และ -.13 ซึ่งหมายความว่า นิสิตนักศึกษายังมีความสันโดษและมี

ระเบียบวินัยมาก และมีการมุ่งอนาคตน้อย ทำให้นักศึกษายังมีพฤติกรรมการออมมากด้วย สำหรับตัวทำนายชุดที่ 3 ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้

ตาราง 10 ผลการทำนายพฤติกรรมการออมโดยตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบรวม

ตัวแปร	<i>R</i> ²	Adj. <i>R</i> ²	B	SE	t	F
1. ตัวแปรตามสถานการณ์	.26	.25				40.55**
1.1 การเป็นแบบอย่าง						
ของบิดามารดา			.18	.04	4.25**	
1.2 การเป็นแบบอย่าง						
ของเพื่อน			.13	.05	2.84**	
1.3 การเป็นแบบอย่าง						
ของอาจารย์			-.09	.04	-2.02	
1.4 การได้รับข่าวสาร						
การประหยัดและการออม			.32	.04	8.93**	
constant = 17.53						
2. ตัวแปรจิตลักษณะ	.45	.45				97.90**
2.1 การมุ่งอนาคต			-.13	.04	-2.99*	
2.2 การควบคุมตน			.06	.06	1.04	
2.3 ความมีระเบียบวินัย			.27	.06	4.35**	
2.4 ความมีสันโดษ			.71	.06	11.63**	
constant = 7.06						
3. ตัวแปรจิตลักษณะตาม						
สถานการณ์	.00	.00			.68	.46
3.1 เจตคติต่อการ						
ประหยัด			.05	.07		
constant = 43.28						

หมายเหตุ: *p<.05, **p<.01

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นโดยตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์

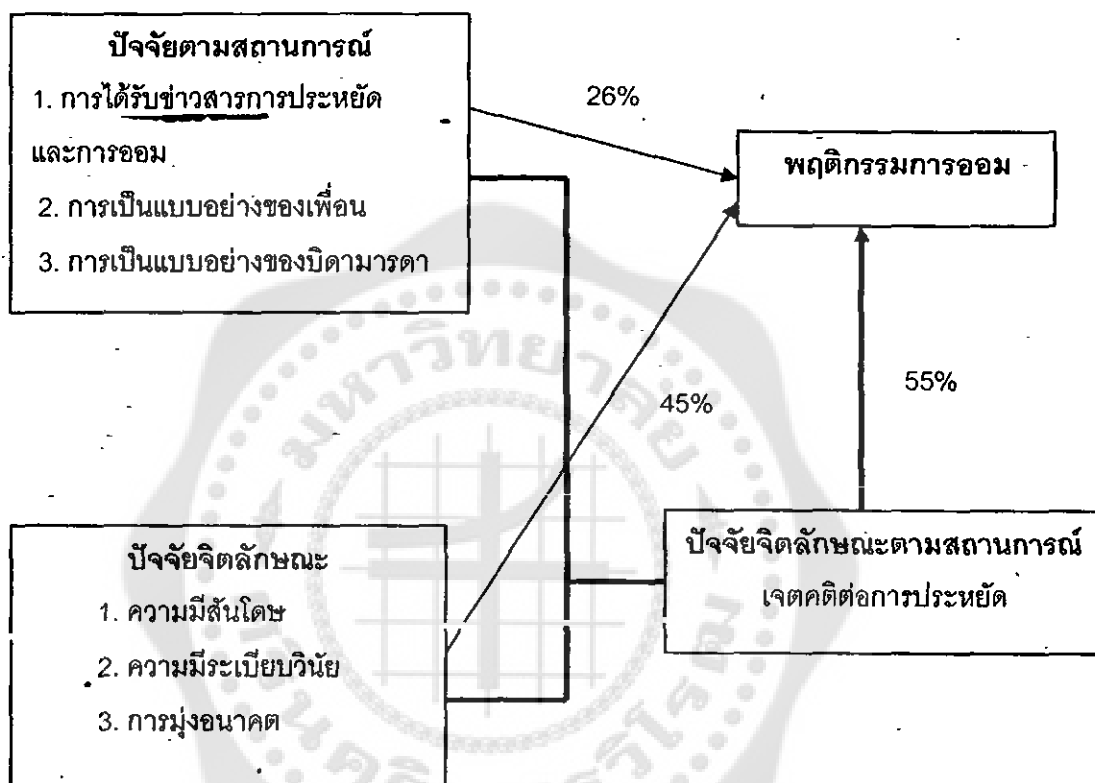
ส่วนนี้แสดงผลการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาโดยใช้ ตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นตัวทำนายชุดที่ 4 จากตาราง 11 พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 4 สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 55 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัด และการออม ความมีระเบียบวินัย และเจตคติต่อการประหยัด ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .61, .33, .19, -.23 ซึ่งหมายความว่า นิสิตนักศึกษายังมีความมีสันโดษ ได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม และมีระเบียบวินัยมาก แต่มีเจตคติต่อการประหยัดน้อย ทำให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการออมมาก

ตาราง 11 ผลการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมโดยตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้น

ตัวแปร	B	SE	t
1. ตัวแปรตามสถานการณ์			
1.1 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา	.02	.03	.61
1.2 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน	.05	.04	1.23
1.3 การเป็นแบบอย่างของอาจารย์	--	--	--
1.4 การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม	.19	.03	6.71**
2. ตัวแปรจิตลักษณะ			
2.1 การมุ่งอนาคต	-.06	.04	-1.34
2.2 การควบคุมตน ¹	--	--	--
2.3 ความมีระเบียบวินัย	.33	.06	5.53**
2.4 ความมีสันโดษ	.61	.06	10.90**
3. ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์			
3.1 เจตคติต่อการประหยัด	-.23	.06	-3.94**
Constant = 1.88			
$R^2 = .55$ $F = 75.48^{**}$			
Adj. $R^2 = .54$			

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$, ¹ หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกคัดเลือกเข้าไปในตัวแบบ

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละการทำนายของตัวทำนายทั้ง 4 ชุด ตามสมมติฐาน 5 พบว่า จากรูปภาพ 5 ตัวทำนายชุดที่ 4 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 55 ซึ่งมากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพังได้ อย่างน้อยร้อยละ 5 กล่าวคือ ค่าพิสัยของร้อยละความแตกต่างของตัวทำนายชุดที่ 4 และชุดที่ 1 เท่ากับร้อยละ 29 และ ค่าพิสัยของร้อยละความแตกต่างของตัวทำนายชุดที่ 4 และชุดที่ 2 เท่ากับร้อยละ 10

รูปภาพ 5 ร้อยละของการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมโดยปัจจัยตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์

โดยสรุปแล้ว ผลการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาโดยใช้ ตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 1 ตัวแปรจิตลักษณะเป็นตัวทำนายชุดที่ 2 และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 3 พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 26 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน ตัวทำนายชุดที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 45 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียง

จากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ ความมีระเบียบวินัย และการมุ่งอนาคต สำหรับตัวทำนายชุดที่ 3 ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้

เมื่อนำตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นตัวทำนายชุดที่ 4 มาร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิต นักศึกษาพบว่า ตัวทำนายชุดที่ 4 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 55 ซึ่งมากกว่าตัวแปรทำนายชุดที่ 1 ร้อยละ 29 และมากกว่าตัวแปรชุดที่ 2 ร้อยละ 10 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม ความมีระเบียบวินัย และเจตคติต่อการประหยัด

บทที่ 5

การสรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปของแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษาใน มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ 4 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 4 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 538 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 357 คน และนิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน

สำหรับตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ประมวลจากหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) ตัวแปรตาม สถานการณ์ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่าง ของเพื่อน การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ และการได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม (3) ตัวแปร จิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติต่อการประหยัด (4) พฤติกรรมการออม อีกทั้ง การวิจัยได้นำ (5) ตัวแปรด้านชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน การทำงานพิเศษ รายจ่ายต่อเดือนของนิสิต การเป็นนิสิต กองทุนกู้ยืม และระดับการศึกษาของบิดามารดา มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างใน พฤติกรรมออมของนิสิตนักศึกษา

ในบทนี้ จะได้ทำการสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ พร้อมทั้งข้อดี และข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติส่งเสริมการออมของนิสิตนักศึกษา และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

ในตอนต่อไปนี้จะเป็นการสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ โดยเรียง จากสมมติฐาน 1 ถึง สมมติฐาน 5 ตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้

1. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 1

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมจำแนกตามตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลังตาม สมมติฐาน 1 ที่มีเนื้อความว่า นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังต่างกันมีพฤติกรรมการ ออมต่างกัน ได้สนับสนุนสมมติฐาน 1 ซึ่งพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง บางอย่างต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน ได้แก่ เพศ การทำงานพิเศษ อาชีพของบิดา และระดับ การศึกษาของบิดา

นิสิตนักศึกษาชายและนิสิตนักศึกษาที่ทำงานพิเศษ มีพฤติกรรมการออมมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิงและนิสิตนักศึกษาที่ไม่ทำงานพิเศษ เมื่อทำการวิเคราะห์ในส่วนของคุณลักษณะครอบครัวของนิสิตนักศึกษา สามารถสรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาที่บิดามีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการออมต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกรมีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีพฤติกรรมการออมน้อยที่สุด ส่วนนิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถม มีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด นิสิตนักศึกษาที่มีบิดาจบมัธยมศึกษาตอนปลาย มีพฤติกรรมการออมน้อยที่สุด

ผลการวิจัยในตัวแปรเพศของการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาที่สรุปว่า นิสิตนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการออมมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย (พฤฒิพล นิยมพริ้ว, 2547; เนตรนภิส กาฬเนตร, 2543; Erskine et al. 2006) การวิจัยนี้กลับพบว่า นิสิตนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการออมน้อยกว่านิสิตนักศึกษาชาย อาจมาจากค่านิยมการแต่งตัว การใช้ยาสีฟัน ฟุ่มเฟือย แบรินด์เนม เช่น เครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย กระเป๋า รองเท้า เป็นต้น หรือ การใช้จ่ายแบบไม่ยั้งคิด ตามใจตนเองมากเกินไป

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยที่พบว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกรและมีการศึกษาระดับประถม มีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภิส กาฬเนตร (2543) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเมืองจังหวัดอุดรธานีจำนวน 375 คน พบว่า นักเรียนที่บิดามีอาชีพเกษตรกรและมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มีพฤติกรรมการออมสูง อาจเป็นเพราะว่า อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีรายได้ต่ำ ประกอบการมีศึกษาที่ไม่สูงนักการที่จะประกอบอาชีพที่ให้รายได้สูง เป็นสิ่งที่ลำบากและยากมาก ทำให้มีการปลูกฝังอบรมให้บุตรของตนรู้จักคุณค่าของเงิน ให้ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์และจำเป็น ส่งผลให้เกิดการออมเงินมากขึ้นเช่นกัน

2. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 2

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามสมมติฐาน 2 ที่ว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์สูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน 2 ยกเว้นการเป็นแบบอย่างของอาจารย์

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ที่พบว่า นิสิตที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนสูง และได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม (มนูญ ภูขลิบเงิน, 2547; กวินวุฒิ กลั่น

ไพฑูรย์. 2546; อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546; จงลักษณ์ คงแสง. 2546; ชนาธิป ชินะนาวัน. 2545; สินี นุช ม่วงกล้า. 2544) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การถ่ายทอดความคิดและพฤติกรรมการออมให้แก่ นิสิต นักศึกษาต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Process) เป็นการกล่อมเกลาและ ฝึกฝนให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ โดยองค์กรสำคัญที่ทำหน้าที่ขัด เกลาพฤติกรรมการออม คือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับนิสิต นักศึกษามากที่สุด ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การคล้อยตามกลุ่ม และการยอมรับและการ เลียนแบบความคิดและพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น ในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่แสดงให้เห็นถึงการให้ จ่ายเงินอย่างประหยัดและการออมเงิน จะเป็นแบบอย่างให้นิสิตนักศึกษา นอกจากนี้การได้รับข่าวสาร การประหยัดและการออมจากสื่อมวลชนทุกแขนงมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการออมของนิสิต นักศึกษา ถ้าหากข้อมูลข่าวสารการประหยัดและการออมมีการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ บ่อยๆ จะทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความคุ้นเคย สนใจ เข้าใจ และเปิดรับข่าวสารนั้น ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารที่ถูกเสนอ เกิดพฤติกรรมการออมมากขึ้นเช่นกัน

สำหรับ การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ที่ไม่มีความแตกต่างในพฤติกรรมการออมของนิสิต นักศึกษานั้น อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะการเรียนระดับอุดมศึกษาจะให้ความสนใจและใกล้ชิดกัน มากเท่ากับระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาจะเคารพความคิดเห็น และการตัดสินใจของนิสิตนักศึกษา และจะไม่เข้าไปวุ่นวายในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา อาจ ส่งผลให้การเป็นแบบอย่างของอาจารย์มิได้เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของ นิสิตนักศึกษา

3. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 3

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามสมมติฐาน 3 ที่ว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการมุ่ง อนาคตสูง การควบคุมตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออม สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน 3 ยกเว้นการมุ่งอนาคต

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ที่พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีการควบคุม ตนเองสูง ความมีระเบียบวินัยสูง และความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มี ลักษณะตรงกันข้าม (มนูญ ภูษลิบเงิน. 2547; ทวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546; อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546; จงลักษณ์ คงแสง. 2546; สินี นุช ม่วงกล้า. 2544; เนตรนภิส กาฬเนตร. 2543)

การควบคุมตนและความมีระเบียบวินัย เป็นการจัดระเบียบพฤติกรรมของบุคคล โดยจะต้อง กระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการในอนาคต การที่บุคคลจะเกิดการควบคุม ตนและความมีระเบียบวินัยจะต้องการอาศัยลักษณะทางจิตใจหลายประการเป็นต้นว่า การเล็งเห็น

ความสำคัญของประโยชน์ที่จะมีมาในอนาคต มากกว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการอดทนรอต่อสิ่งที่คาดหวังในอนาคตได้ (มัญญ ภูชลินเงิน. 2547: 31) เพราะฉะนั้น การที่นิสิตนักศึกษาที่มีการควบคุมตนเองและความมีระเบียบวินัยสูง ส่งผลถึงมีพฤติกรรมการออมสูงแสดงว่า มีภาวะทางจิตใจในตนที่สามารถบังคับให้ตนเองกระทำพฤติกรรมการออมได้

นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความมีสันโดษสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความมีสันโดษสูงบ่งบอกถึงความรู้สึกยินดีหรือพอใจในสิ่งตนมีอยู่หรือเป็นอยู่ สามารถระงับความคิดฟุ้งซ่าน ความโลภที่เกิดขึ้นในใจตน จนสามารถหักห้ามความอยากในสิ่งต่างๆ ที่เกินความกำลังความสามารถและความจำเป็นของตน อันจะส่งผลถึงการเกิดพฤติกรรมการออม

สำหรับการมุ่งอนาคตที่ไม่มีความแตกต่างในพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษานั้น อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต มักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดชีวิตเป้าหมายของตน โดยกำหนดโครงการระยะสั้นและโครงการระยะยาวให้กับตนเองทางด้านต่างๆ เช่น ด้านการงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ และด้านจริยธรรม เป็นต้น (มัญญ ภูชลินเงิน. 2547: 31) สำหรับนิสิตนักศึกษา กำลังอยู่ในวัยเรียน และมีได้เป็นวัยที่ต้องหาเลี้ยงชีพตนเอง หรือต้องหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เพราะได้รับเงินค่าใช้สอยในชีวิตประจำวันมาจากบิดามารดาเป็นหลัก ซึ่งเป็นรายได้คงที่และจำนวนเงินแน่นอน ทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถใช้จ่ายเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับ มีตอมคำนึงถึงการมีกิน มีใช้ และมีออมในอนาคต

4. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 4

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมตามสมมติฐาน 4 ที่ว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัดสูง มีพฤติกรรมการออมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 4

ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Reasoned Action Theory) ของ Ajzen & Fishbein (มัญญ ภูชลินเงิน. 2547: 34; อ้างอิงจาก Ajzen & Fishbein. 1980: 5-11) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลมักอยู่ภายใต้การควบคุมของจิตหรือเจตนาของบุคคลนั้น จิตหรือเจตนาดังกล่าวมาจากความเชื่อของบุคคลนั้นว่า การกระทำของตนเองจะก่อให้เกิดผลอย่างไรอย่างหนึ่ง อาจจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ส่งผลให้เกิดเจตคติต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามการที่มีเจตคติเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้ ต้องมีความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมนั้นควบคู่ไปด้วย

ดังนั้น การที่นิสิตนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการประหยัสูงและต่ำ ไม่มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการออม อาจเป็นเพราะว่า เจตคติต่อการประหยั เป็นเพียงการวัดการรับรู้และคำนึงถึงคุณค่าของพฤติกรรมการออม แต่มีความตั้งใจหรือความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมการออมน้อยหรือไม่มีเลย

5. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 5

ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามสมมติฐาน 5 ที่ว่า ปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้มากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง อย่างน้อยร้อยละ 5 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน 5

ผลการทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาโดยใช้ ตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 1 ตัวแปรจิตลักษณะเป็นตัวทำนายชุดที่ 2 และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายชุดที่ 3 พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 26 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การได้รับข่าวสารการประหยัและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน ตัวแปรทุกตัวทำนายในชุดที่ 1 มีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

ตัวทำนายชุดที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 45 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ ความมีระเบียบวินัย และการมุ่งอนาคต มีเพียงตัวแปรการมุ่งอนาคตที่มีอิทธิพลทางลบกับพฤติกรรมการออม ทำให้นิสิตนักศึกษายังมีพฤติกรรมการออมมากด้วย สำหรับตัวทำนายชุดที่ 3 ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้

เมื่อนำตัวแปรอิสระเชิงเหตุ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรตามสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นตัวทำนายชุดที่ 4 มาร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาพบว่า ตัวทำนายชุดที่ 4 สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 55 ซึ่งมากกว่าตัวแปรทำนายชุดที่ 1 ร้อยละ 29 และมากกว่าตัวแปรชุดที่ 2 ร้อยละ 10 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัและการออม ความมีระเบียบวินัย และเจตคติต่อการประหยั ตัวแปรทุกตัวในชุดทำนาย 4 มีอิทธิพลทางบวก ยกเว้นเจตคติต่อการประหยั

ข้อดีของงานวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ คือ การนำทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และนิเทศศาสตร์ มาอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา

นับเป็นการตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า ไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้เพียงลำพัง

2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบพหุปัจจัย คือ การนำเอาปัจจัยเชิงสาเหตุหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางชีวสังคมและภูมิหลัง ปัจจัยตามสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะ และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มาอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่บุคคลหนึ่งจะประพฤติดิปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมมีปัจจัยเชิงสาเหตุหลายอย่างรวมกัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จาก 8 มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 538 คน แยกเป็นนิสิตนักศึกษาหญิงจำนวน 357 คน และนิสิตนักศึกษาชายจำนวน 181 คน ซึ่งยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมที่เก็บข้อมูลทั้งมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน โดยมากจะเป็นการเลือกศึกษามหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่งเท่านั้น

4. การทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นกลุ่มย่อยตามตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง ตัวแปรตามสถานการณ์ ตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ทำให้ผลการศึกษามีความละเอียดและเฉพาะกลุ่มมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษากลุ่มต่างๆ ได้

5. เครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการนำแบบวัดที่มีคุณภาพสูงของนักวิจัยอื่นมา และอีกส่วนหนึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อีกทั้งยังมีการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้จากกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน เพื่อคุณภาพของเครื่องมือวัดที่ให้ผลน่าเชื่อถือ

6. ด้วยสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยฝืน และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ การวิจัยนี้ได้สนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและวางแผนให้นิสิตนักศึกษารู้จักมีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินตามอัตภาพของตนและครอบครัว มีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งยั่วยุและต่อความยากในสิ่งที่พุ่มพวย และมีความพอประมาณ ไม่โลภ และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ โดยไม่ไปเบียดเบียนบิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือเพื่อน

ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาโดยตรงมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงต้องทบทวนวรรณกรรมในพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น พฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย

เวลา พลังงาน และทรัพยากร พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการวางแผนค่าใช้จ่าย พฤติกรรมการเลือกตั้ง พฤติกรรมสุขภาพ เป็นต้น

2. การแจกแบบสอบถามโดยผู้ประสานงานสำหรับกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างล่าช้า ไม่ปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด อีกทั้งไม่แจกแบบสอบถามตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ ชาย 50 คน และหญิง 50 คน ทำให้การวิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาชายค่อนข้างน้อย

3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาชายค่อนข้างน้อย ทำให้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างหญิงและชายได้

4. เนื่องจากแบบวัดมีหลายชุด ทำให้ผู้ตอบบางคนเกิดความเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้ตอบขีดเครื่องหมายกากบาทในช่องเดียวกันทุกข้อ และเว้นคำตอบทั้งหมดไว้ในบางแบบวัด ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลอาจมีความคลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษานี้ ผู้วิจัยสามารถกำหนดข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติส่งเสริมการออมของนิสิตนักศึกษา และ (2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติส่งเสริมการออมของนิสิตนักศึกษา

1.1 บิดามารดาและกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ควรให้ความสำคัญการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและกลุ่มเพื่อน บิดาและมารดาควรจะต้องมีความระมัดระวังการใช้จ่ายเงิน แสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี และรู้จักอธิบายถึงคุณค่าของเงิน รวมถึงประโยชน์ของการเก็บหอมรอมริบ สำหรับกลุ่มเพื่อนนั้น นิสิตนักศึกษาควรมีวิจารณญาณเลือกคบเพื่อน และมีจิตใจแน่วแน่ไม่คล้อยตามเพื่อน ทั้งนี้ ย่อมมาจากการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาเช่นกัน

1.2 ถึงแม้ว่า ในผลการวิจัยนี้ การเป็นแบบอย่างของอาจารย์จะไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา แต่บทบาทของการเป็นอาจารย์ เป็นผู้ให้ความรู้ เสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมให้แก่นิสิตนักศึกษา ยังคงเป็นบทบาทที่สำคัญ ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนควรสอดแทรกและอบรมสั่งสอนถึงการรู้จักใช้เงินอย่างเหมาะสมให้แก่นิสิตนักศึกษาภายในห้องเรียนด้วย

1.3 การทำงานพิเศษควรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา บริษัทเอกชน หน่วยงานของรัฐอื่นๆ เนื่องจากนิสิตนักศึกษาที่ทำงานพิเศษ มีรายได้เพิ่มเติมจากที่ได้รับ

จากบิดามารดา ทำให้มีเงินเหลือเก็บออมทุกเดือน (กรีนวูด กิลันไพทอร์ย์, 2547; Furnham, 1999) และที่สำคัญการทำงานพิเศษสอนให้นิสิตรู้จักคุณค่าของเงินและการใช้จ่ายเงินมากขึ้น

1.4 สื่อมวลชนควรเร่งการเผยแพร่ข่าวสารการส่งเสริมการประหยัดและการออมให้กระจายมากขึ้นและสม่ำเสมอ เพราะผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับข่าวสารการประหยัดและการออมสูงมีพฤติกรรมการออมสูงเช่นกัน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดและการออมผ่านทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างจิตสำนึกหรือความตระหนักถึงคุณค่าของเงิน และเป็นการบอกแนวทางหรือวิธีการการเพิ่มจำนวนเงินที่มีอยู่ให้มากขึ้นผ่านการฝากเงินแบบประจำ การซื้อสลากออมสินหรือ ธ.ก.ส. หรือการซื้อประกันชีวิตแบบมีดอกเบี้ย

1.5 การส่งเสริมความรู้ทางการเงินนับเป็นวิธีการที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากในต่างประเทศ เช่น โปรแกรม I Can Save ที่ส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินด้านการจัดการและบริหารเงินเพื่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนของรัฐชั้นประถมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน การเข้าร่วมชมรมหลังเลิกเรียน และที่บ้าน พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าวมีการออมเงินมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วม (Sherraden et al. 2007) นอกจากนี้งานวิจัยของ Chen & Volpe (1998) ได้สนับสนุนการให้ความรู้ทางการเงินว่ามีส่วนสำคัญในการตัดสินใจในเรื่องการใช้จ่ายเงิน และสามารถวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา บริษัทเอกชน ธนาคาร หน่วยงานของรัฐอื่นๆ ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน หรือจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน (Financial Education) ให้แก่นิสิตนักศึกษา เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การรู้จักใช้เงินตามสถานภาพของตน การวางแผนการใช้จ่ายเงิน ซึ่งส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีวิจารณญาณ เหตุผล และพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม จนมีเงินเหลือเก็บออมได้

1.6 การฝึกอบรมตามหลักคำสอนของศาสนาตามที่นิสิตนักศึกษายึดถือ ควรจะได้รับการสนับสนุน เป็นการปลูกฝังลักษณะจิตใจให้สามารถควบคุมการประพฤติปฏิบัติในเรื่องของการใช้จ่ายเงินของตนเองอย่างมีระเบียบวินัย ให้ดำเนินไปตามทางสายกลาง สมควรแก่สถานะ ไม่มีความอยากได้ และมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรเชิงสาเหตุ เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม การปฏิบัติตามวิถีพุทธ ความรู้ในเรื่องการออมเงินและการวางแผนการใช้จ่าย การรับรู้ถึงสถานภาพของครอบครัว

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังบางประการไม่ว่าจะเป็นจำนวนพี่น้อง อายุ ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรตามควบคู่ไปกับพฤติกรรมการออม ได้แก่ พฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย

2.3 การวิจัยในอนาคตควรมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนแรก จะเป็นการรวบรวมข้อมูลผลการวิจัยนี้และผลการวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดในด้านต่างๆ เช่น ประหยัดไฟฟ้า ประหยัดทรัพยากร ประหยัดค่าใช้จ่าย มาพัฒนาเป็นตัวแบบการส่งเสริมพฤติกรรมกำรออม และนำมาทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยสอนอยู่ และมหาวิทยาลัยอื่นๆ มีการแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2) ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำตัวแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการออมมาพัฒนาเป็นโครงการหลักสูตรฝึกอบรมการส่งเสริมการออม ให้แก่นิสิตนักศึกษาทั่วประเทศต่อไป ทั้งนี้ อาจมีการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการด้วย

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี HLM หรือการวิเคราะห์พหุระดับ ควรจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยชีวสังคมและภูมิหลัง เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของตัวแปรนี้

2.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีการทำ Path Analysis จากโปรแกรม LISREL เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ และอาจเป็นการได้ผลการวิเคราะห์ที่มีสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ แซ่หลี่. (2545). *ปัจจัยกำหนดการออมส่วนบุคคลในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (อัครา).
- กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัครา).
- กองทุนรวม AIMC. (2548). *การออมกับการลงทุน*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2548, จาก http://www.thaimutualfund.com/AIMC/aimc_basicKnowledge.jsp?pg=4
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2549ก). *ปัญหาชนชั้นกลางการออม*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2549, จาก <http://www.gpf.or.th/download/tv/34.pdf>
- _____. (2549ข). *การฝากเงินกับธนาคารหนทางแห่งการลงทุน*. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2549, จาก <http://www.gpf.or.th/download/tv/94.pdf>
- _____. (2549). *บริหารอารมณ์และเหตุผลเพื่อการใช้จ่ายอย่างสมดุล*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.gpf.or.th/download/tv/202.pdf>
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.). (โปสเตอร์). *โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา*. (วิจัยแห่งชาติ).
- งามตา วณิชานนท์. (2549). *เทคนิคการประมวลเอกสารเพื่อการวิจัย*. ในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 2) เรื่องการพัฒนาเค้าโครงการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ขั้นสูงแบบบูรณาการ วันที่ 22-25 มีนาคม 2549 ณ รีเจนท์ ชะอำ บีช รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี.
- จงลักษณ์ คงแสง. (2546). *จิตลักษณะและปัจจัยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดของพยาบาลวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และคนอื่นๆ. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนาธิป ชินะนาวัน. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับค่านิยมด้านการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการใช้วิธีเชิงเส้น*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัครา).

- ชัยยศ สรพทรัพย์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมอำเภอเลิงนกทา จังหวัด ยโสธร ปีการเพาะปลูก 2547/48. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชารินทร์ ฉัตรไชยสิทธิกุล. (2543). การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่: วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นทุนไม่จริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2548). ทฤษฎีต้นทุนไม่จริยธรรมสำหรับคนไทย: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. ใน เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 1) เรื่อง "การใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย" วันที่ 26-29 ตุลาคม 2548 ณ โรงแรมและรีสอร์ทหลักภูเดือน เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา.
- ทัศนีย์ ประจະเนย์. (2538). จิตวิทยาสังคม. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2541). การสำรวจพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน ปี 2541. ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- _____. (2548). รายงานการศึกษาทัศนคติของครัวเรือนต่อการก่อกองหนี้และการออมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: บริษัท เพ็ญพรินต์ติ้ง จำกัด.
- ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์. (2545). พฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ: กรณีศึกษาพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (เชียงใหม่) ภาคเหนือและพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา).
- ธีรกุล สถิตนิมานการ. (2537). การศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารความรู้สุขภาพด้านสาธารณสุขของผู้มารับบริการ โรงพยาบาลรามาริบัติ (คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล). วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล, หทัยรัตน์ มาประณีต, และสรณ ภูคัง. (2548). โครงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (อัดสำเนา).
- นวพร เรืองสกุล. (2548). ออมก่อน รวยกว่า. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- เนตรนภิส กาฬเนตร. (2543). อิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมกรรมการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (อัดสำเนา).
- นำชัย เตชะรัตนวิโรจน์ และคณะ. (2548). *อยากรวย ต้องรู้: เคล็ดลับ (ไม่) ลับสู่อิสรภาพทางการเงิน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ปนต พรหมณัณฑ์. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา).
- ประสงค์ วินัยแพทย์. (ม.ป.ป.). *แนวทางส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอายุผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (อัดสำเนา).
- พฤติพล นิมพัวร์. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันพร โชติพฤษกุล. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัด ภายในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตเทศบาลเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).
- มธุลี พินิจมนตรี. (2544). *การวิเคราะห์การถดถอยข้อมูลการออมของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. การค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา).
- มณูญ ภูวลิบเงิน. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (อัดสำเนา).
- รดา อุดลย์วัฒนากุล. (2549). *ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมก่อออมภาคครัวเรือนในประเทศ*. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- วรุฒ ก้องเสียง. (2549). *การวางแผนการใช้เงินของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมาลีวิทย พัทยาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html>
- ศักดิ์ไทย สุทธิจบวร. (2542). เอกสารคำสอน วิชา 2123302 ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. สกลนคร: สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- สนธยา พลศรี. (2545). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สรรพเกียรติ กุลเจริญ. (2539). *พฤติกรรมการณ์ของครูประถมศึกษา: ศึกษากรณีข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพระประแดง ที่สอนอยู่ในเขตสุขาภิบาลสำโรงใต้. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (อัดสำเนา).*
- สิทธิโชค วรรณกุลสันติกุล. (2546). *จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ด-ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สินีนุช ม่วงกล่ำ. (2544). *พฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (อัดสำเนา).*
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). "บทที่ 3 การขัดเกลาทางสังคม." *สังคมและวัฒนธรรม: เอกสารประกอบการศึกษาวิชา 313-183*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (2546). *กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2550, จาก http://www.moe.go.th/money_edu/
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2549). *กรอบประเด็นการวิจัยที่สำคัญ*. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.nrct.net>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. *ทิศทางที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10: การพัฒนาสังคมเชิงรุก*. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.dtam.moph.go.th/FileUpload/7002/wf-7.pdf>
- สำนักงานบริการโครงการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษา. (พฤษภาคม 2549). *แนวทางการดำเนินโครงการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษาผ่านระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.)*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2550, จาก http://www.moe.go.th/money_edu/ICL.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2548). *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

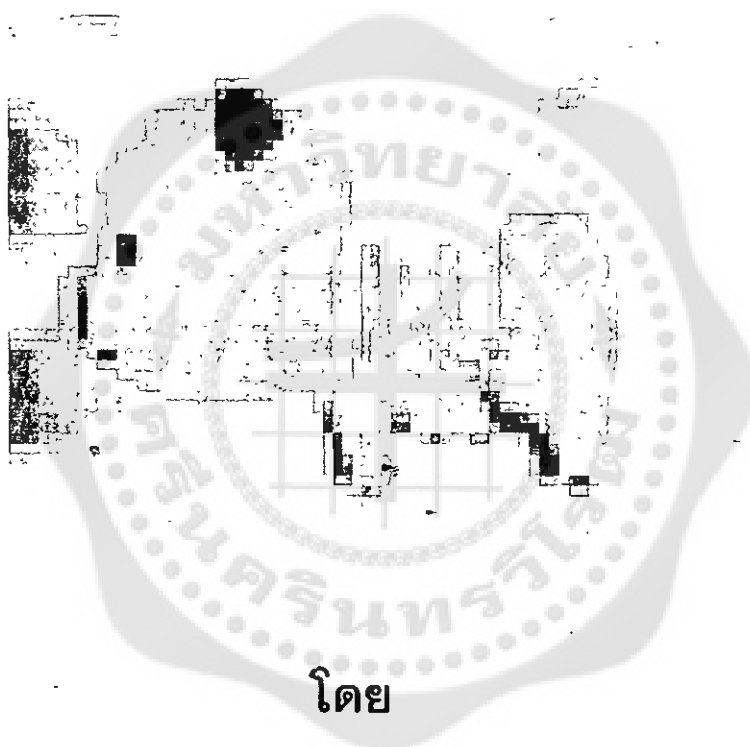
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (ม.ป.ป.). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของประเทศไทย. กลุ่มดุลยภาพการเงิน การออม และการลงทุน, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (อัดสำเนา).
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (ม.ป.ป.). การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของประเทศไทย. กระทรวงการคลัง. (อัดสำเนา).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2542). รายงานวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (อัดสำเนา).
- สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. (2549). การออม. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://e-fpo.fpo.go.th/it-center/publish/edoc009.asp>
- เสาลักษณ์ ธรรมที่ปกุล. (2539). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัดสำเนา).
- หทัยรัตน์ มาประณีต. (2549). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา สค 101 สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).
- อมรา พงศาพิชญ์. (2539). หน่วยที่ 2 สังคมและวัฒนธรรม. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา ฝ่องอุดม. (2546). พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).
- Chen, Haiyang, and Volpe, Ronald P. (1998). An Analysis of Personal Financial Literacy among College Students. *Financial Services Review*. 7(2): 107-128.
- Erskine, Michele, et al. (2006). Peer Crowds, Work Experience, and Financial Saving Behavior of Young Canadians. *Journal of Economic Psychology*. 27(2006): 262-284.
- Furnham, Adrian. (1999). The saving and Spending Habits of Young People. *Journal of Economic Psychology*. 20(1999): 677-697.
- Harris, Mark N., Loundes, Joanne, and Webster, Elizabeth. (2002). Determinants of Household Saving in Australia. *The Economic Record*. 78(241): 207-233.
- Jang, Yoon G. (1996). Determinants of Information Search Behavior: The Case of Saving and Borrowing Decisions. *Consumer Interests Annual*. 42.

- Maital, Shiomo, and Maital, Shrone L. (1994). Is the Future What It Used to Be? A Behavioral Theory of the Decline of Saving in the West. *Journal of Socio-Economics*. 23(1/2).
- Nyhus, Ellen K., and Webley, Paul. (2001). The Role of Personality in Household Saving and Borrowing Behaviour. *European Journal of Personality*. 15: 85-103.
- Sherraden, Margaret S., et al. (2007). School-Based Children's Saving Accounts for College: The I Can Save Program. *Children and Youth Services Review*. 29(2007): 294-3112.
- Shuchardt, Jane., and et all. (2003). The Economic and Psychological Determinants of Household Saving Behavior. *Consumer Interests Annual*. 40.
- Sussangkarn, Chalongphop. (1989). *Literature Review of Household Consumption and Saving in Thailand*. In Seminar on Literature Review: Project "Promotion of Analysis and Consideration of Population Consequences of Development Planning and Policy in Thailand, 8-9 July 1989, Pattaya, Thailand.
- Triantis, Stephens G. (1999). Economic Growth and Saving Theory. *Kyklos*. 52(1).
- Wilcox, David W. (1991). Household Spending and Saving: Measurement, Trend, and Analysis. *Federal Reserve Bulletin*. 77(1): 1-17.

แบบสอบถาม
เรื่อง
ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย
หทัยรัตน์ มาประณีต
ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 11 ตอน ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
- 3) การเป็นแบบอย่างของเพื่อน
- 4) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์
- 5) การรับข่าวสารการประหยัดและการออม
- 6) การมุ่งอนาคต
- 7) การควบคุมตน
- 8) ความมีระเบียบวินัย
- 9) ความมีสันโดษ
- 10) เจตคติต่อการประหยัด
- 11) พฤติกรรมการออม

2. ข้อมูลที่ตอบในแบบสอบถามนี้จะใช้ในการวิจัยเท่านั้น และจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและไม่มีผลต่อนิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามนี้

หทัยรัตน์ มาประณีต

หัวหน้าโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
เพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ ..... 1. ชาย ..... 2. หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ..... วิชาเอก .....
คณะ ..... มหาวิทยาลัย .....

4. อาชีพของบิดา

..... 1. ข้าราชการ	..... 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
..... 3. พนักงานบริษัทเอกชน	..... 4. เจ้าของธุรกิจส่วนตัว
..... 5. ลูกจ้าง / รับจ้าง	..... 6. เกษตรกร
..... 7. พ่อบ้าน	..... 8. อื่นๆ โปรดระบุ .....

5. อาชีพของมารดา

..... 1. ข้าราชการ	..... 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
..... 3. พนักงานบริษัทเอกชน	..... 4. เจ้าของธุรกิจส่วนตัว
..... 5. ลูกจ้าง / รับจ้าง	..... 6. เกษตรกร
..... 7. แม่บ้าน	..... 8. อื่นๆ โปรดระบุ .....

6. ระดับการศึกษาของบิดา

..... 1. ประถมศึกษา (ป.4 และ ป.6)	..... 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
..... 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)	..... 4. ปวส. หรือ อนุปริญญา
..... 5. ปริญญาตรี	..... 6. ปริญญาโทหรือสูงกว่า

7. ระดับการศึกษาของมารดา

..... 1. ประถมศึกษา (ป.4 และ ป.6)	..... 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
..... 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)	..... 4. ปวส. หรือ อนุปริญญา
..... 5. ปริญญาตรี	..... 6. ปริญญาโทหรือสูงกว่า

8. ข้าพเจ้าได้ ..... 1. กู้ยืม ..... 2. ไม่ได้กู้ยืม ..... จากกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

9. ปัจจุบันข้าพเจ้าอาศัยอยู่กับ (โปรดตอบสถานการณ์ปัจจุบัน)

..... 1. บิดาและมารดา	..... 2. พี่น้อง
..... 3. ญาติ	..... 4. หอพักมหาวิทยาลัย
..... 5. หอพักเอกชน/บ้านเช่า	..... 6. อื่นๆ โปรดระบุ .....

10. รายได้ของบิดาโดยเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

11. รายได้ของมารดาโดยเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

12. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

13. เงินใช้จ่ายที่ข้าพเจ้าได้รับจากบิดาและมารดาเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

14. เงินที่ได้รับจากบิดาและมารดาต่อเดือนนั้น ข้าพเจ้า

..... 1. มีเหลือเก็บทุกเดือน	..... 2. มีเหลือเก็บบางเดือน
..... 3. ใช้พอดีทุกเดือน	..... 4. ใช้พอบางเดือน
..... 5. ไม่พอใช้ทุกเดือน	..... 6. ไม่พอใช้บางเดือน

15. ข้าพเจ้าทำงานเพื่อหารายได้พิเศษ

..... 1. ไม่ทำงานพิเศษ (ข้ามไปตอบข้อ 18)	
..... 2. ทำงานพิเศษ โปรดระบุ	

16. รายได้จากการทำงานพิเศษของข้าพเจ้าเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

17. หลังจากมีรายได้จากการทำงานพิเศษ ข้าพเจ้า

..... 1. มีเหลือเก็บทุกเดือน	..... 2. มีเหลือเก็บบางเดือน
..... 3. ใช้พอดีทุกเดือน	..... 4. ใช้พอบางเดือน
..... 5. ไม่พอเก็บทุกเดือน	..... 6. ไม่พอเก็บบางเดือน

18. ข้าพเจ้ามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

19. ข้าพเจ้า ..... 1. มีบัตรเครดิต ..... 2. ไม่มีบัตรเครดิต

20. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินในสถานที่ใดบ้าง (กาเครื่องหมาย✓ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... 1. ห้างสรรพสินค้า	..... 2. สวนสนุก
..... 3. ร้าน/ตู้คาราโอเกะ	..... 4. แหล่งช้อปปิ้งที่ไม่ใช่ห้างสรรพสินค้า
..... 5. ดิสโก้เทค/ผับ	..... 6. สถานพยาบาล/คลินิกเฉพาะทาง
..... 7. ตลาดนัด แผงลอยทั่วไป	..... 8. อื่น โปรดระบุ .....

21. ในกรณีไม่พอใช้จ่ายส่วนใหญ่ ข้าพเจ้าจะ (กาเครื่องหมาย✓ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... 1. ขอจากบิดามารดา	..... 2. ขอจากพี่น้อง
..... 3. กู้เงินจากธนาคาร/บริษัทสินเชื่อ	..... 4. ขอยืมจากเพื่อน
..... 5. เอาสิ่งของไปจำนำ	..... 6. ทบทวนถึงเรื่องที่ต้องใช้จ่ายต่อไป
..... 7. วางแผนการใช้จ่ายให้พอดีกับรายรับ	..... 8. อื่น โปรดระบุ .....

22. วิธีการออมของข้าพเจ้า (กาเครื่องหมาย✓ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... 1. ฝากกับธนาคารพาณิชย์ของรัฐและเอกชน
..... 2. ฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์
..... 3. ฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน
..... 4. ซื้อสินทรัพย์ เช่น ทองคำ ที่ดิน
..... 5. ซื้อสลากออมสิน หรือ สลาก ธ.ก.ส.
..... 6. ซื้อประกันชีวิตแบบมีดอกเบี้ยยเงินฝาก
..... 7. อื่น ๆ โปรดระบุ .....

ตอนที่ 2 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						
2. ท่านคิดว่าบิดามารดามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3. บิดามารดาสอนให้ข้าพเจ้าวางแผนการ ใช้จ่ายเงินให้เพียงพอทุกเดือน						
4. บิดามารดาใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด						
5. บิดามารดาเป็นแบบอย่างในการออม						
6. บิดามารดาสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผน ในการใช้จ่ายเงินหรือให้คำปรึกษาแก่ ข้าพเจ้า						
7. บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลในการใช้ จ่ายเงินของข้าพเจ้าท่านอย่างใกล้ชิด						
8. บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าพเจ้า ในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด						
9. บิดามารดาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ ข้าพเจ้าเกี่ยวกับการออมและวิธีการออม						
10. บิดามารดาสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผน ในการออม						

ตอนที่ 3 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. เพื่อนในกลุ่มใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า						
2. เพื่อนสนิทของข้าพเจ้าไม่เป็นคนที่หุนหัน พุ่มพวย						
3. เพื่อนในกลุ่มมักชวนข้าพเจ้าไปเที่ยว ไปดูละคร						
4. เพื่อนชอบชวนข้าพเจ้าให้ซื้อของที่มียี่ห้อ และราคาแพงเสมอ						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
5. เพื่อนของข้าพเจ้าชอบไปทานอาหาร ร้านที่มีชื่อเสียง						
6. เพื่อนเตือนให้ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด						
7. เพื่อนในกลุ่มชอบใช้ของมีชื่อจากต่างประเทศ						
8. เพื่อนของข้าพเจ้าใช้จ่ายอย่างประหยัด						
9. เพื่อนเตือนเมื่อข้าพเจ้าซื้อของเกินความจำเป็น						
10. เพื่อนมักจะบอกให้ข้าพเจ้านำเงินส่วนที่เหลือฝากธนาคาร						
11. เพื่อนที่ข้าพเจ้าสนิทเป็นเพื่อนที่รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม						

ตอนที่ 4 การเป็นแบบอย่างของอาจารย์
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. อาจารย์ของข้าพเจ้าใช้สิ่งของอย่างมีคุณค่าและประหยัดเสมอ						
2. อาจารย์มักสอนวิธีการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเสมอ						
3. อาจารย์ส่วนใหญ่แข่งขันกันเรื่องเครื่องแต่งกาย						
4. อาจารย์มักจะเตือนข้าพเจ้าให้คิดถึงชีวิตในอนาคต						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
5. อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตอย่างสมณะ						
6. อาจารย์จะพูดถึงตนเองเสมอว่าข้าพเจ้าพอใจในสิ่งที่มีอยู่						
7. อาจารย์เตือนให้ข้าพเจ้ารู้จักค่าของเงิน						
8. อาจารย์มักกล่าวให้ข้าพเจ้าได้มองเห็นความเหน็ดเหนื่อยของบิดามารดา						
9. อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตน						
10. อาจารย์บอกข้าพเจ้าเสมอว่าไม่ควรหลงใหลในวัตถุนิยม						
11. อาจารย์บอกข้าพเจ้าให้สนใจแต่เฉพาะสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น						
12. อาจารย์บอกข้าพเจ้าให้คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเสมอ						

ตอนที่ 5 การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดและการออมที่ถูกต้องผ่านทางสื่อต่างๆ						
2. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมทางโทรทัศน์						
4. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมทางวิทยุ						
5. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมจากหน่วยงานราชการ						
6. ข้าพเจ้าชมรายการโฆษณาที่รณรงค์ส่งเสริมส่งเสริมการประหยัดและการออม เช่น โฆษณาออม 1 ส่วน ใช้ 3 ส่วน						
7. ข้าพเจ้าเข้าฟังการเสวนา สัมมนาและการฝึกอบรม เกี่ยวกับการประหยัดและการออม						
8. ข้าพเจ้าชอบชมโฆษณาและรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการประหยัดและการออม						
9. ข้าพเจ้าเคยได้ยินคำขวัญ "ใช้จ่ายฉลาดทุกบาทมีค่า เก็บออมดีกว่า อย่าคิดฟุ่มเฟือย"						
10. ข้าพเจ้าเคยอ่านหนังสือการ์ตูน "มาออมกันเถอะ"						
11. ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตอย่างประหยัดตามการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมผ่านสื่อต่างๆ						
12. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินตามการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดเงินและการออมผ่านสื่อต่างๆ						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
13. ข้าพเจ้านำเงินไปออมตามการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมผ่านสื่อต่างๆ						
14. ข้าพเจ้าใช้วิธีการจัดการและบริหารการเงินตามวิธีการที่ถูกเสนอ เช่น การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การทำบัญชีครัวเรือนจากสื่อต่างๆ						

ตอนที่ 6 การมุ่งอนาคต

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้ในสิ่งใดและต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนและทนไม่ได้						
2. เมื่อเวลาใกล้สอบข้าพเจ้าจะขยันมาเรียนเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เข้าใจในบทเรียนที่อาจารย์สอน และจะสอบได้คะแนนดี						
3. ข้าพเจ้ากลัวสายตาเสีย จึงไม่อ่านหนังสือในที่มืด						
4. ข้าพเจ้าชอบหุ้มนกหนังสือทุกเล่ม เพื่อให้หนังสือไม่เก๋าง่าย						
5. เมื่อมีคนขัดใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักจะขวยสิ่งใกล้มือขว้างปาหรือทำลายเสมอ						
6. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงินเพื่อที่จะใช้จ่ายตลอดอาทิตย์หรือตลอดเดือน แต่ถ้าข้าพเจ้าเห็นของที่ชอบได้มากและราคาแพง ข้าพเจ้าจะซื้อและยอมอดหลังจากนั้น						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. ข้าพเจ้าจะไม่ขัดใจเพื่อน เพื่อจะได้มีเพื่อนมากๆ						
8. ข้าพเจ้าจะไม่ใช้เงินจนหมด เพราะเกรงว่าพุงนี้จะไม่มียัง						
9. ข้าพเจ้ามักจะรีบทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ ก่อนที่จะไปเที่ยวเสมอ						
10. ข้าพเจ้าจะไม่รับประทานขนมที่ข้าพเจ้าชอบให้หมดในครั้งเดียว นอกจากว่าขนมนั้นจะเสีย ถ้าเก็บไว้นาน						
11. การประกอบกรรมดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า						
12. บุคคลมักเสียกำลังใจ ถ้าทำงานเสร็จแล้วโดนขโมยผลงานไป						
13. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะมักไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้						
14. ในปัจจุบันคนเรามักจะขาดความกล้าที่จะทำความดี						
15. เมื่ออยู่ต่างถิ่นข้าพเจ้าคิดว่าจะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่มีใครรู้จัก						
16. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรเลย ที่จะต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต						
17. ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราควรมีการรณรงค์กันในเรื่อง การใช้ทรัพยากรของชาติเพื่อให้มีถึงเยาวชนรุ่นต่อไป						
18. ข้าพเจ้าคิดว่าคนเราควรหาความสุขใส่ตัวมากที่สุด เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
19. ในการประชุม ถ้ามีการพูดถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าจะคัดค้านทันทีโดยไม่สนใจว่าขณะนั้นเป็นจังหวะที่เหมาะสมหรือไม่						

ตอนที่ 7 การควบคุมตน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. เมื่อข้าพเจ้าอยากได้สิ่งของบางอย่าง แต่มีเงินไม่เพียงพอข้าพเจ้าจะยืมผู้อื่นมาซื้อสิ่งของนั้น						
2. ข้าพเจ้าสามารถยับยั้งใจที่จะไม่กระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมได้เสมอ						
3. เมื่อข้าพเจ้าต้องการสิ่งใด ข้าพเจ้าต้องเอาให้ได้ในทันที						
4. เมื่อข้าพเจ้ามีเงินไม่พอใช้ ข้าพเจ้าควบคุมการใช้จ่ายให้รัดกุมยิ่งขึ้น						
5. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ตามใจตนทุกครั้งไป						
6. บิดามารดาไว้ใจข้าพเจ้า เพราะรู้ว่าข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองได้						
7. เมื่อข้าพเจ้าได้ตัดสินใจทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปแล้ว ข้าพเจ้ามักจะเปลี่ยนใจเสมอ						
8. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองได้ โดยไม่ต้องถูกบังคับหรือใช้กฎเกณฑ์						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่						
10. หลายครั้งที่ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติ						
11. ข้าพเจ้าสามารถรอคอยได้เป็นเวลานาน จนกว่าจะได้ผลตามที่ต้องการ						
12. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้ทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้						

ตอนที่ 8 ความมีระเบียบวินัย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้าคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องเหลวไหล						
2. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงินจากบิดามารดาแล้ว ข้าพเจ้ามักให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						
3. ข้าพเจ้าคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องเหลวไหล						
4. ข้าพเจ้าคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องเหลวไหล						
5. ข้าพเจ้าคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องเหลวไหล						
6. ข้าพเจ้ารู้จักการวางแผนในการออม						
7. ข้าพเจ้ารู้จักใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม						
8. ข้าพเจ้ามีระเบียบวินัยในการใช้เงิน						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ในการบริหารการเงิน ข้าพเจ้าแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับการพักผ่อน						
10. ในการบริหารการเงิน ข้าพเจ้าแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และส่วนหนึ่งแบ่งไว้เพื่อออมในอนาคต						

ตอนที่ 9 ความมีสันโดษ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้ามีความพอใจในการบริโภค ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะที่ตนเองจะหามาได้						
2. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด						
3. ข้าพเจ้าคิดก่อนจ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำเป็น						
4. ข้าพเจ้าไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ทุ่มเทเพื่อย แต่มิได้ตระหนักถึงเหินห่างจนเกินเหตุ						
5. ข้าพเจ้ารู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ หาวิธีให้เกิดผลงอกเงยเพิ่มมากขึ้นจากเงินที่เก็บไว้						
6. ข้าพเจ้ามีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบ โดยออมเงินไว้บ้างตามสมควร						
7. ข้าพเจ้ารู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้ โดยชอบธรรม						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. ข้าพเจ้ารู้จักประมาณตนในการดำเนินชีวิต						
9. ในการใช้จ่ายเงิน ข้าพเจ้าคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและฐานะของตนเอง						
10. ข้าพเจ้ามีความสุขในสิ่งที่ได้มาแล้ว หามาได้ด้วยความสามารถของตนเอง						

ตอนที่ 10 เจตคติต่อการประหยัด (นันทรยา คำแก้ว ใน จงลักษณ์ คงแสง)

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. หนูนาเป็นเสมือนที่บริษัทแห่งหนึ่ง เธออยากได้เสื้อผ้าชุดหนึ่งที่มีราคาแพงเพื่อไปอวดเพื่อนแต่ไม่มีเงินพอ จึงได้ยืมเงินจากพรรคี่ซึ่งเป็นเพื่อนไปซื้อ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของหนูนาหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. สุรีเป็นคนมีรสนิยมสูง ชอบซื้อสิ่งของที่ราคาแพงไว้ใช้เพื่อความสบายใจ ทั้งที่ฐานะของเธอก็ไม่ดีนัก ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของสุรีหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. วิชัยไปกินเลี้ยงที่งานแห่งหนึ่งเห็นแขกที่ร่วมงานหลายคนกินอาหารเหลือไว้ในจานเพื่อแสดงว่าตนเป็นผู้ดี แต่วิชัยไม่เห็นด้วยกับการกระทำเช่นนี้จึงกินอาหารในจานตนจนหมด ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของวิชัยหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. เมื่อจะซื้ออะไรก็ตามสุรยุทธ์จะพิจารณาว่า สิ่งนั้นมีประโยชน์และคุ้มค่ากับเงินที่เสียไปหรือไม่ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของสุรยุทธ์หรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. ทุกครั้งที่ได้รับเงินเดือนสุรชัยจะต้องชวนเพื่อน ๆ ที่ทำงานด้วยกันไปเลี้ยงฉลองตามภัตตาคารเสมอ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของสุรชัยหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. มงคลเก็บเงินส่วนหนึ่งที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันและนำเงินจำนวนนี้ไปฝากธนาคารทุกสัปดาห์ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของมงคลหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. แม้ว่ามีเตอรืวัดน้ำที่บ้านสมหญิงจะเสียมานานแล้ว แต่ทุกครั้งที่สมหญิงเห็นน้องเปิดน้ำไว้จนล้นโอ่ง เธอจะเข้าไปต๋อว่า ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของสมหญิงหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

8. สมพรจะเลือกซื้อเฉพาะของที่มีคุณภาพดีราคาพอสมควร โดยไม่สนใจว่าของชนิดนั้นจะมีโฆษณาทางโทรทัศน์หรือไม่ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของสมพรหรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 11 พฤติกรรมการออม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้ามีบันทึกการใช้จ่ายเงินประจำเดือน						
2. ข้าพเจ้าทำบัญชีรายรับรายจ่าย						
3. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง						
4. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง						
5. ข้าพเจ้าคิดถึงความเป็นของสิ่งของที่ซื้อเสมอ เมื่อเวลาจะซื้อของ						

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้าคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ						
7. ข้าพเจ้าเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอ						
8. เมื่อข้าพเจ้าพบของที่ถูกใจ ข้าพเจ้าจะเก็บเงินให้พอจึงจะซื้อ						
9. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงิน ข้าพเจ้าจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน						
10. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงินพิเศษ ข้าพเจ้าจะเก็บออมไว้เสมอ						
11. ข้าพเจ้ามีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือน ถึงแม้ว่าจะไม่มากนัก						

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถามนี้
โปรดตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

คณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยกรมแพทยทหารบก

137

ชั้น 5 อาคารพระมงกุฎเกล้าเวชวิทยา โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

315 ถนน ราชวิถี เขต ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ (662)354-7600-28 ต่อ 94270 โทรสาร (662)354-9011

ที่ ๑๖๔๖ /2549

วันที่ ๖-๑ ธันวาคม 2549

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัย

เรียน ดร.หทัยรัตน์ มาประณีต อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สิ่งที่ส่งมาด้วย - แบบรายงานสรุปผลการวิจัย

ตามที่ ท่านได้ส่งโครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา” เพื่อ
พิจารณาระเบียบวิธีวิจัย และจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก เพื่อ
ประกอบการพิจารณาสับสนุนการเก็บข้อมูล นั้น คณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก อนุมัติ
เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2549 เมื่อท่านได้ทำวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้นลง กรุณาส่งวิทยานิพนธ์ของท่านและแบบรายงานสรุป
ผลการวิจัย มายังคณะกรรมการฯ 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันเอกหญิง

(เยาวนา ธนะพัฒน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก

ประวัตินักวิจัย

ชื่อนักวิจัย	นางสาวหทัยรัตน์ มาประณีต
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ที่สะดวกการติดต่อกลับ	08-9777-3435, 0-2373-9695
E-mail address	hathairat@swu.ac.th
ประวัติการศึกษา	Ph.D. (Sociology), Utah State University, Utah, USA. 2545 M.A. (Sociology), University of Houston-Clear Lake, Texas, USA. 2541 ศศ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2538
ประวัติการทำงาน	อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่ปี 2545
ความเชี่ยวชาญพิเศษ	บทบาทหญิงและชาย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สังคมวิทยาการพัฒนาและองค์การ